

www.politikin-zabavnik.co.yu

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

5. 1. 2007. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LXIX • ЦЕНА 99 ДИНАРА • БРОЈ 2865

БИН
Македонија
Slovenija
Sverige
USA
Hrvatska
Црна Гора

2.40 KM
75.00 DEN
2.09 EUR
28.00 SEK
3.50 USD
12.00 KN
1.20 EUR

ISSN 0032-339-X

02865

9 770032 339010
PRINTED IN SERBIA

СТРИП
ХОГАР

ЖИВОТ ЈЕ
БАЈКА

ЛЕТ
ИЗНАД
ЛЕОНАРДОВЕ
ЗАМИСЛИ

**ДЕТЕ
ДОНОСИ
СРЕЋУ!**

За све од 7 до 107!

СВЕТСКИ РЕКОРД У ИГРАЊУ ВИДЕО ИГРЕ „ДОНКИ КОНГ“ СА ВИШЕ ОД 900 000 ПОЕНА ПОСТАВИО ЈЕ СТИВ ВАЈБ ИЗ РЕДМОНДА У ДРЖАВИ ВАШИНГТОН.

ТРАГОВЕ ДИНОСАУРУСА, СТАРЕ ВИШЕ ОД 90 МИЛИОНА ГОДИНА, ОТКРИЛИ СУ ИГРАЈУКИ СЕ НЕДАЛЕКО ОД МЕСТА ТАМБЛЕР РИД У БРИТАНСКОЈ КОЛУМБИЈИ, ПОКРАЈИНИ У КАНАДИ, ОСМОГОДИШЊИ ДАНИЈЕЛ ХЕЛМ И ЈЕДАНАЕСТОГОДИШЊИ МАРК ТАРНЕР.

МАЧКА ЗВАНА ПОНОК ОПЛАЧКАЛА ЈЕ СВЕ ШТО ЈЕ НАШЛА, ОД ЦИПЕЛА ДО БОЖИЋНИХ ПОКЛОНА, ПО КУЋАМА И ГАРАЖАМА У ВЕНТУРА КАУНТУ У КАЛИФОРНИЈИ.

ЈЕСТЕ ли већ чули да...

... у свим до сада играним филмовима о пустиловина-ма тајног агента 007, главни јунак изговорио је укупно двадесет четири пута чувену реченицу: „Моје име је Бонд... Џејмс Бонд“ ■

... Crayola воштана бојица постоји већ 100 година ■

... још су стари Грци и Римљани знали за пломбирање зуба. Шупљине у поквареним зубима повећавали су усијаним иглама, а затим их затварали оловом или златом ■

... психолози са Универзитета Стирлинг у Шкотској дошли су до закључка да људе највише засмејавају комичари који имају округло лице и крупне очи. С друге стране, савршени за тумачење улога у трагедијама јесу глумци дугуластог лица ■

Оливер Харди

Сер Лоренс Оливије

... најновија истраживања британских генетичара показују да деца висину наслеђују најчешће од оца, а склоност ка гојазности или мршавости – од мајке ■

... више од половине слатке воде на Земљи налази се у пет великих језера на граници између Канаде и САД ■

... за време Првог светског рата, 16. децембра 1916. године, с једног планинског виса у Доломитима сурвала се снежна лавина која је затрпала међусобно зараћених 6000 аустријских и 4000 италијанских војника ■

... како успорава згрушавање (коагулацију) крви што је значајан податак када је реч о људима с болесним срцем, а то је још један доказ да чоколада – пре свега она црна – може да буде благотворна за здравље ■

... јелен сваке године одбацује своје роге, а у пролеће му расту нови који су у почетку пресвучени кожом, па крваре ако их повреди. Лети, кад рогови отврду, кожа отпада ■

... када је топло, температура на Марсу износи око минус шездесет степени Целзијуса испод нуле ■

... звезда Северњача удаљена је од Земље око шест стотина светлосних година. Већа је од Сунца око педесет пута, а сјајнија чак шест хиљада пута ■

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

МНОГИ ЛУДИ ПРОВЕДУ ЖИВОТ
БРИНУЌИ О ТОМЕ КО ИХ СВЕ
НЕ ВОЛИ И ЗАШТО...

ВИ НЕМАТЕ ТАКВИХ БРИГА...

ДОБРО! ХАЈДЕ ДА ВИДИМО
ДА ЛИ СЕ ОБУКА ИСПЛАТИЛА!

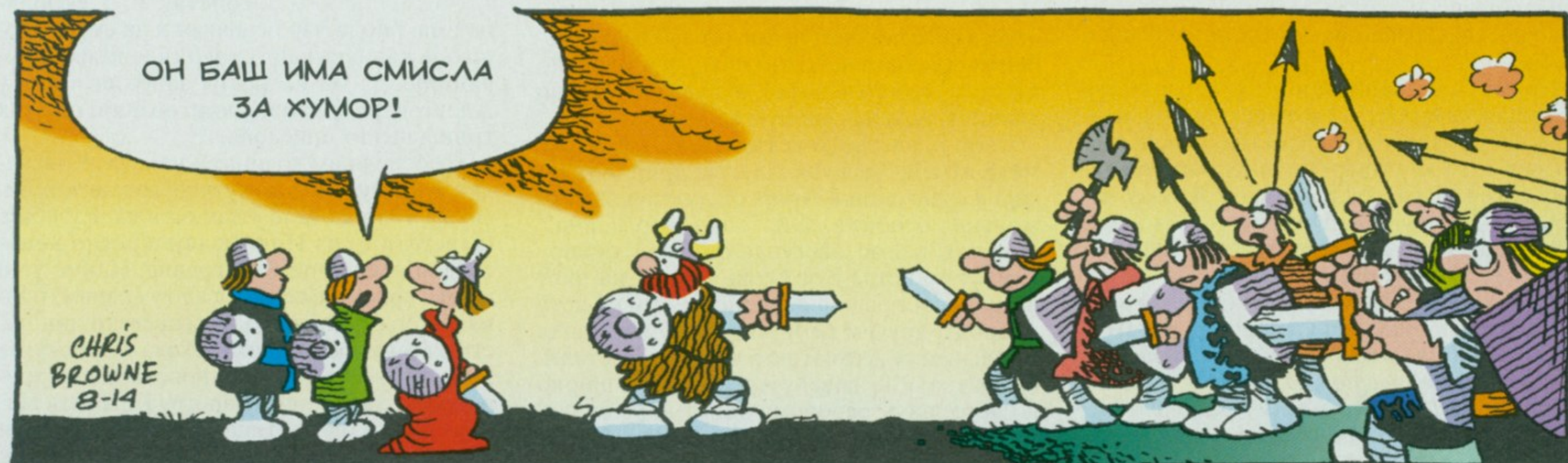
ЈЕДАН... ДВА...
ТРИИИ!

ЈУРИИИШ!

ОН БАШ ИМА СМИСЛА
ЗА ХУМОР!

CHRIS
BROWNE
8-14

АРИЈАНСКА ЈЕРЕС

*Речи су биле вајра у њрлима
бискуја. Свети је настао из
речи, ња су великодостојници
покушавали да кроз
речи одреде Божанско.
Какав је однос Оца и Сина
и у чему је њихова суштина?
Ове расправе обележиће
наредних 1000 година
а можда
и вечности*

Средином 4. века по целом Римском царству, укључујући и провинцију Илирик, бројни градови и даље су били средишта културе и цивилизације засноване на латинском и грчком језику, римском државном устројству, снази римске војске. Сирмијум, Наис, Виминацијум, Сингидунум... врве од војника, трговаца, продаваца, путника и намерника свих врста. Приређују се коњске трке, позоришне представе, светковине. И даље се у старом стилу пишу историје римске државе, склапају хвалоспеси царевима, стварају учена дела, док ретори и граматичари обучавају нове генерације да читају и тумаче текстове Цицерона, Вергилија, Цезара. На хиљаде трговачких бродова плове Медитераном, Црним морем, Дунавом и повезују цело Царство, преносећи разноврсну робу, храну, зачине, раскошне производе. Све је као и вековима раније – али ипак је све другачије. Јер, свет друге половине 4. века више није био свет цара филозофа Марка Аурелија, па ни великог обновитеља Царства Диоклецијана и његових тетрарха. По новоизграђеним црквама масе одају почаст хришћанским свецима. Више него Империја царева и њихових легија, Римско царство постаје Империја епископа, светаца и мисионара.

Према мишљењу бројних историчара хришћанске цркве, четврти век био је кључно доба у развоју хришћанства, првенствено зато што је у то време оно постало владајућа вера Римског царства. У 4. веку након Христа, људи из Илирије и Паноније, (простор данашње Србије), играју једну од кључних улога у римској историји, па и у историји цркве. У дугој верској кризи која је потресла хришћанску цркву средином 4. века, „мало је области које су заузимале тако значајно место као Илирик, како по разноврсности освојених позиција, тако и по силовитости необузданих антијонизма или по моћи сљедећарења неколико људи...” На нашим просторима водила се вер-

четири

ска борба чији ће расплет знатно утицати на будућност целе хришћанске Европе у наредних хиљаду година.

Рат око вере

За будућност цивилизације црквени сукоб имао је много већи значај него исход неког похода или царске битке. Био је то спор важнији од живота, спор око идеја, око тумачења

Константин Велики
(мозаик из Аја Софије, 1000. година).

чења вечите хришћанске догме – „Аријански спор”. Овај жестоки сукоб трајао је више генерација и обележио је историју цркве током целог 4. века. У току пет деценија, одржано је између двадесет и двадесет пет црквених сабора посвећених првенствено овом питању и усвојено десетак „симбола вере”, некада међусобно сличних, некада супротстављених.

Спор је настао почетком века као полемика између бискупа Александрије Атанасија и свештеника Арија око тумачења божанских особина „Оца”, односно „Сина”. Арије је, наиме, заступао став да у оквиру Светог тројства Бог Отац и Бог Син нису исти, равноправни, односно да немају исту природу, другим речима да је Отац, изнад Сина, што су Атанасије и његове присталице сматрале за највећу јерес. Спор се ширио по источним градовима попут неке епидемије. Један бискуп жалио се да не може да изађе на улицу или на пијацу, а да не буде умешан у расправу рибара и пиљара о при-

роди односа између Бога Оца и Бога Сина. Након Александрије, сукоб је захватио хришћанску заједницу у Сирији, па Малу Азију и стигао до царског Константинопоља...

Иако се мало разумео у теолошке нијансе, цар Константин Велики осетио се позван да заустави поделе и свађе у цркви. При томе, његов став углавном је зависио од мишљења епископа који га је у том тренутку саветовао, односно који је имао довољно утицаја и веза да на двору добије приступ до цара. Цар је сазвао први екуменски (општи) црквени сабор у Никеји у лето 325. године. Већина од око 300 присутних епископа успротивила се Аријевом учењу прогласивши га за јерес. У Никеји је утврђен чувени „симбол вере” који се и дан-данас рецитије у целом хришћанству: „Верујем у једнога Бога, Оца, Сведржитеља, Творца неба и земље и свега видљивог и невидљивог. И у једнога Господа Исуса Христа...”

Међутим, спор око аријанства није завршен у Никеји. Пре би се могло рећи да је он тамо тек започео и да је у наредним деценијама имао веома променљив развој. Тако је тек коју годину након Никејског сабора поводљиви цар Константин, под утицајем своје сестре Констанције и других чланова двора, променио свој став и почео да одобрава, па и да прихвата аријанство. И попут непомирљивог александријског епископа, прогонио је борце против аријанства. Можда се као илустрација ове неизвесне борбе унутар цркве може навести судбина неукротивог борца за православље, епископа Атанасија из Александрије. Он је, надживевши Константина, пет пута био

Новчић са ликом цара Констанција II.

смењиван и протеран из свог епископског седишта, провео је двадесет година у прогонству и у скровиштима, био је чак осуђиван и на смрт, прошао је као бегунац готово све римске провинције, да би на крају, завршио опет у Александрији као најпоштованији од свих хришћанских епископа.

У последњим годинама власти, Константин је потпуно пао под утицај аријанских бискупа, тако да га је један од њих, Еузебије (Јевстатије) из Никомедије крстио непосредно пред смрт, 337. године. Наиме у то време крштење се обављало у позним годинама, јер се сматрало да овај свети чин чисти од свих претходних грехова у животу, па тиме даје већу могућност новонасталом хришћанину да заврши у царству Божијем. Након смрти Константина Великог, аријански спор још жешће се распламсао. Наследник

Да ли су Бој Отац и Бој Син равноправни
– питање које је постало узрок црквеној сјора.

Константинов, цар Констанције II, по угледу на оца, подржавао је аријанску секту у расправама око праве природе Бога – Сина.

Речи значе више од живота

Ови сукоби имали су посебног одраза на стање у Илирику (данашњи Балкан). На Никејском сабору забележено је учешће бар четири епископа из Илирика: из Сирмијума (Сремска Митровица), Сердикe (Софија), Скупи (Скопље) и Марцијанополса. Они су сви тада били уз већину, односно против Арија, проглашеног за јеретика. Ипак, кључни тренутак у борби између аријанаца и православних у Илирику био је онај након сабора у Никеји када је вођа секте Арије са својим присталицама био протеран у подунавске области. Он је у Сирмијуму и у другим градовима Паноније и Мезије наставио да проповеда своје учење и шири утицај. Од тада, илирски епископи полако мењају страну. Већ 335. године, на сабору у

Тиру, појављују се два епископа из Илирије који подржавају Арија: Валенс из Мурсе (Осијек) и Урсације из Сингидунума (Београд).

„Речи су ватра у грлима бискупа. Свет је настао из речи”, како пише у Јовановом јеванђељу, па и епископи кроз речи покушавају да одреде божанско. Какав је однос Оца и Сина и у чему је њихова суштина, да ли је Син настао након Оца и како је могуће да је он вечан, а рођен је у времену, да ли уопште епископи смеју да додају тумачења уз Свету књигу – Библију?

Многи су свесни да је улог ове расправе велики и да се полемика води и за наредних хиљаду година – ако не и за целу вечност. Суштина Христовог посланства и суштина самог Спасења су доведене у питање. Као у грозници, „*епископи јуре по римским друмовима, од једног до другог сабора*” (како то, са негодовањем, узгред, у својој „Историји” помиње очевидац и последњи велики римски историчар–паганин Амијен Марце-

СИМБОЛ ВЕРЕ

УСВОЈЕН НА ЕКУМЕНСКИМ
САБОРИМА У НИКЕЈИ И
ЦАРИГРАДУ

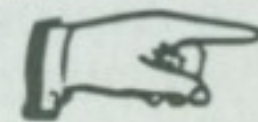
„Верујем у једнога Бога, Оца,
Сведржителја, Творца неба и земље и
свега видљивог и невидљивог,
И у једнога Господа Исуса Христа,
Сина Божијег, Јединородног, рођеног
од Оца пре свих векова, Светлост од
Светлости, Бога истинитог од Бога
истинитог, рођеног не створеног,
једносушног Оцу, кроз кога је све
постало,
Који је ради нас људи и ради нашег
спасења сишао с небеса и оваплоћено се
од Духа светог и Марије Дјеве и
постигао човек,
И који је распет за нас у време
Понтија Пилата и стигао и
потребен,
И који је васкрсао у трећи дан као
што је писано,
И који се узнео на небеса и стоји с
десне стране Оца,
И који ће опет доћи са славом да суди
живима и мртвима и Његовом
Царству неће бити краја,
И у Духа Светог,
/*Господа,
Животворнога,
Који од Оца исходи,
Који се заједно са Оцем и Сином
обожава и слави,
Који је говорио кроз пророке,
У једну, свету, саборну и апостолску
Цркву,
Исповедам једно крштење за
отпуштење грехова,
Чекам васкрсење мртвих,
И живот будућег века.
Амин.”

*Овај последњи део додат је на 2. екуменском сабору у Цариграду 381. године.

„И когод да каже да је постојало време
када није било Сина Божијег, и да пре
него што је рођен њега није било, или да
је створен од твари које раније није било,
или да је од другачије твари или суштине
него Отац, или да је Он створење или да
је подложен промени или измени, све ко-
ји тако говоре Саборна и Апостолска
црква анатемише.”
(Сабор у Никеји, 325. године)

лин), да би на неком од својих окупљања данима, недељама, месецима, без одмора расправљали о тумачењу „једносушности” Оца и Сина или о „сличности” Сина са Оцем. Речи вреде вечност и зато се свака реч, па и свако слово рачунају. Колико је само расправа одржано и колико писама и посланица написано око једног, јединог слова, око разлике између грчког „*homoousios*” (тј. једносушни) и „*homoiousios*” (тј. сличан). Слово „и” у ове две речи раздваја сабраћу у две непомирљиве групе, правоверног од јеретика. Речи значе више од живота јер њима се одређује оно вечно, божанско, свето, њима се одређује однос Бога Сина и Бога Оца, једном за све векове.

Од сабора до сабора, епископи сваки пут покушавају да нађу онај прави речник, значење и тумачење која ће помирити посвађану цркву, усагласити завађену браћу у Христу, који се међусобно боре једни против других, више и непомирљивије него што су се икада борили про-

пет

Ел Греко
„Свети тројство“ (1577)

тив пагана. Али, таквих речи слоге и помирења нема. Напротив – свака нова изречена реч значи нову поделу и додатна спорења унутар цркве. У првом симболу вере из Сирмијума 26 анатема бачено је на оне који на 26 начина и израза исповедају погрешну веру у Христа.

Ни сами цареви, два брата, Констанције II и Констанс нису сложни – сваки подржава другу страну. На западу Царства, бискупи су више за Никејске закључке, па је тако и са царем Констансом који влада западом. Супротно мисли Констанције II у Цариграду, јер је аријанство на истоку много јаче. Сабор у Сердици (Софија), који су оба брата 342. године заједнички сазвала да помире цркве, само је продубио разлике и претворио се у свађу између западних и источних (претежно аријанских) епископа. Након тога цар Констанције, који већину времена проводи у Сирмијуму, пада под још јачи утицај три епископа из илирских градова.

Успон и пад Аријевог учења

„Предодређена за царске сусрете самим својим положајем, услед честих сусрета владара или утицајних личности Истока и Запада, подунавска област почела је да личи на право позориште једној политичко-верској делања, које ће одјекивати над читавом црквом“.

На првом црквеном сабору сазваном у Сирмијуму 347. године водиће се расправа о сирмијумском епископу Фотију који је тврдио да је Христос био више човек него

Божији син. На поделе унутар цркве утичу и спољне околности. Средином 3. века, 250. године, у једној побуни војске убијен је цар Констанс. У драматичним збивањима након овог убиства, у бици Констанција II против узурпатора Магненција, аријански бискупи ојачаће свој утицај. Наиме, Валенс, проаријански бискуп из Мурсе, још пре краја крваве битке између војски Констанција и Магненција код Мурсе (Осијек), 28. октобра 251. године узнемиренем Констанцију најавио је његову победу, што је наводно наговестио сам анђеоло Божији. Битка, у којој су Констанцијеве илирске

Изводи из „Првог Сирмијумског симбола вере“ (или „шеста аријанска конфесија“)

.....(2) И још, ми кажемо, коћод да тврди да су Отац и Син два Боја, да буде под анатџеом, ...
(8) И ко назива Сина изјовореном речи, да буде под анатџеом,
(9) И ко тврди да је Маријин син само човек, да буде под анатџеом,...
(15) И ко буде рекао да је Аврам видео, не Сина, нећо Боја или део Њега, да буде под анатџеом,
(16) И ко буде рекао да се Јакова рвао, не са Сином, нећо са Бојом или делом Њега, да буде под анатџеом,...
(19) И коћод да каже да су Отац и Син и Свети Дух једна особа, да буде под анатџеом,...
(22) И коћод да каже да је Свети Дух део Оца или Дух, да буде под анатџеом,
(23) И коћод да каже да су Отац и Син и Свети Дух три Боја, да буде под анатџеом”....

легије на крају успеле да сломи легије са Рајне, указала је још веће поверење које је увек колебљиви Констанције II пружао аријанској фракцији.

На другом сабору у Сирмијуму 351. године епископ Фотије био је смењен и прогнан, а наследио га је ватрени и одлучни аријанац Германије. Усвојен је такозвани „први симбол вере“ из Сирмијума, који је садржао изразе који су били најближи оној струји међу епископима коју су називали полуаријанцима. Ови епископи често су се налазили између две сукобљене стране. Тако уз Валенса из Мурсе и бискупи из Сирмијума (Германије) и Сингидунума (Урсације) играју кључну улогу у овој деценији.

Неколико година касније, на трећем црквеном сабору у Сирмијуму 357. године, аријанци ће уз пуну подршку цара Констанција II постати још јачи. Они усвајају „други симбол вере“ (или формулу) из Сирмијума (називан и: „седми аријански симбол вере“) у коме се практично поништавају одлуке са чувеног сабора у Никеји. У том тексту потпуно су изостављена нека од важних образложења са сабора из Никеје, попут кључне одредбе о једносусности (homoousios) Оца и Сина. Због тога ће касније православни бискупи сматрати да је друга формула из Сирмијума чисто светогрђе (blasfemiја, рећи ће за тај текст свети Јероним). Ипак, снага аријанаца у том тренутку била је велика, па је други симбол вере из Сирмијума потписао лично римски папа Либерије, који се тих година налазио на царском двору у Сирмијуму. Одлуку је прихватио, стари и вероватно већ сенилни, стогодишњи Осијус епископ из Кордове у Шпанији, који

је некада давно био први бискуп – саветник цара Константина и који је у историји цркве упамћен и по томе да је председавао Никејским сабором.

Међутим, изгледа да је тадашња препоја аријанаца на сабору у Сирмијуму њима самима начинила више штете него користи. Наиме, већ поменути полуаријанска струја епископа, која је била веома бројна, уплашена непопустљивошћу „чистих“ аријанаца, почиње да се приближава другој страни – православним присталицама закључака са Никејског сабора. Ове две групе делују заједно и тако постепено утичу на цара Констанција II, сузбијајући моћ аријанских бискупа. Клатно се од тада креће на супротну страну.

Тако на четвртном сабору у Сирмијуму 358. године долази до усвајања још једног „симбола вере“, који има много неутралнији и помирљивији садржај него онај са трећег сабора. Наредне, 359. године, одржала су се чак још два црквена сабора – на западу и на истоку Царства. Констанције II, на рубу стрпљења, присилиће епископе да, без обзира на лично мишљење, усвоје такозвани „четврти симбол вере“ из Сирмијума, који је био покушај да се постигне неко компромисно решење међу дубоко завађеним странама. Међутим, илирски епископи – Валенс, Урсације и други – и даље задржавају утицај, бар док је жив Констанције II. Али, одмах након цареве смрти (361), мењају се политичке прилике, а истовремено клатно утицаја унутар цркве више се пребацује на другу страну. Аријанство се одржава у илирским епископијама све до седамдесетих година 4. века, када православље преовлађује, да би у потпуности преовладало у доба цара Теодосија I Великог (крајем 4. века). Кључни тренутак долази на такозваном другом екоменском сабору, сазваном у Цариграду 381. године, на коме је коначно потврђен и нешто допуњен „симбол вере“ из

Андреј Рубљов
„Свети тројство“

Никеје. Тако је заједно са опадањем утицаја аријанства у илирским бискупијама православље преузело утицај. Са одласком царског двора из Сирмијума, сабори и расправе одржаваће се у неким другим провинцијама, а Илирик више никада неће обновити ону политичку улогу и значај коју је имао средином 4. века ■

Душко Лојангић

БОЖИЋНИ ОБИЧАЈИ

Када осване први јануар и схватимо да смо дочекали нову годину, окићена јелка као да постаје мање важна јер уступа место храстовим гранама – бадњацима. Ту су и слама, ораси, бадеми, лешници, суво воће... Различити знаци да се приближава прослава Божића по православном, јулијанском календару – дан Христовог рођења.

Један од наших најлепших божићних обичаја јесте долазак положајника у кућу. Положајник је прва особа која у божићно јутро улази у дом у ком се прославља Божић. Дакле, положајник „полази наш дом”. По општем веровању, положајник доноси срећу у кућу у коју улази. Управо због тога, најпожељније је да положајник буде дете. Јер, дете је симбол среће и наставка живота: дечије душе су чисте, њихова срца су безазлена и испуњена љубављу. Има ли лепшег празничног поклона?

То не значи да положајник не може да буде и одрасла особа, рођак, комшија, пријатељ, па чак и путник намерник... Занимљиво је да на селу, у неким нашим крајевима положајник може да буде и животиња, на пример во, иако то није чест случај. Међутим, најчешће је положајник ипак дете. Уосталом, то је наглашено и у Јеванђељу по Матеју,

ДЕТЕ ДОНОСИ СРЕЋУ

Положајник је особа која на Божић доноси срећу у дом у који улази. Зато је најбоље да та особа буде – дете

где се, између осталог, каже: „Ко прима дете у име моје, мене прима...”. Ту је и препорука да онај који не буде поново као дете, неће моћи да уђе у царство небеско...

Према обичају, положајник десном ногом закорачи у дом породице коју походи на Божић. Укућане поздравља речима: „Христос се роди! Срећан Божић!”, а домаћица одговара: „Ваистину се роди, срећан Божић!”.

Својевремено, положајника је домаћица посипала житом и приводила ватри, односно огњишту или камину. Положајник би тада у ватру бацио новчић и бад-

њаком царао по ватри, тако да из храстове гранчице прште варнице. Том приликом изговарао је следеће речи:

Колико варница, толико среће у дому.

Колико варница, толико парица. Колико варница, толико јагањаца у тору.

Колико варница, толико напретка. Колико варница... и тако даље...

Завршавао би ипак:

Највише здравља и весеља, дај Боже!

Положајник није обичан гост, он је симбол мудраца са Истока који су дошли да се поклоне тек рођеном Христу. У нашем народу постоји обичај да положајника треба почастити и даривати.

Прослава Божића траје три дана. Многи се питају шта после да раде с бадњакком. Раније се бадњак носио у воћњак или у шуму близу куће и остављао по дрвећу. Људи који живе у градовима немају ту прилику и готово свако осећа грижу савести ако бадњак баци у смеће. Зато бадњаке носе у паркове, везују их за гране дрвећа, па птичице од њих праве гнездо ■

М. Огњановић

Илустровао Душан Павлић

КАКО РАДИ ОКЛОП НЕВИДЉИВОСТИ?

ИШЧЕКИВАНО ИШЧЕЗНУЋЕ

**Научници су
недавно открили
начин да обавију
светлост око
предмета, чинећи
их невидљивим...**

Постоји једна занимљива прича према којој је у јеку Другог светског рата америчка морнарица спровела тајни подухват да брод учини невидљивим. На ратни брод „Елдриџ“ постављена је нарочита опрема заснована на теорији Алберта Ајнштајна да магнетно поље може да савија светлосне зраке. Одлучујући оглед одржан је у Филаделфији октобра 1943. године. Светлост је скрајнута око брода учинивши га невидљивим, али су последице по посаду биле страховите. Највећи број морнара неповратно је полудео, док су неки нестали и нико их никад више није видео.

Легенда о „Филаделфијском огледу“ преточена је у изврсни роман и још бољи филм. Љубитељи разних теорија завере радо намећу ову причу у својим расправама, иако за њу нема ниједног конкретног доказа,

осим гласина и нагађања. Сви чланови посаде порекли су да је такав оглед икада изведен, а документација показује да је „Елдриџ“ био на Бахамима у време наводног огледа. Поред тога, у Ајнштајновим радовима не помиње се савијање светлосних зрака на такав начин.

Међутим, можда ће ова научна фантастика постати стварна. Научници су недавно открили начин да се светлост заиста обавије око предмета, чинећи их невидљивим. Техника се заснива на такозваним метаматеријалима, необичним смешама чија су својства одређена више њиховом физичком грађом него хемијским саставом.

„Не размишљамо на нивоу молекула, већ метамолекула“, објашњава професор Џон Пендри с лондонског Империјал колеџа. Радећи са метаматеријалима у нано размерама (милионитим деловима милиметра), могуће је променити њихов однос са светлосним зрацима.

Чаробни плашт

Пендри и његове колеге радили су на томе да објекат буде заогрнут метаматеријалним плаштом. Грађа плашта направљена је да тако заробљава светлосне зраке који на њега падну и

преусмерава их око објекта.

Ако до њега не допре светлост, објекат практично не стаје. Пендри верује да ова технологија у будућности може да омогући прављење плашта за невидљивост (тачнији назив био би „оклоп невидљивости“ јер би таква творевина морала бити начињена од чврстог и несавитљивог материјала).

Ма колико невероватно звучало, има много примера у природи како грађа материјала мења изглед. Рецимо, дугине боје виде се на танком слоју уља на води када је дебљина тог слоја таква да оптичко мешање истиче одређене боје. Светлост одбијена од уља меша се са светлошћу одбијеном од слоја воде која је испод. Неке од најживописнијих боја у природи настају на сличан начин.

Раскошна плава крила циновског лептира морфо не садрже никакав пигмент – безбојне хитинске љуспице размакнуте су с невероватном тачношћу, таман колико је потребно да услед мешања светлости остављају утисак плаве боје.

Још од седамдесетих година минулог века научници су покушавали да на сличан начин учине да авион буде невидљив за радар. Према теорији, разми-

цање спољашњег и унутрашњег одбијајућег слоја за неколико центиметара на спољашњости авиона проузроковаће да радио-таласе одбијене од једног слоја пониште они одбијени од другог. Међутим, то важи само за једну таласну дужину и зато није употребљиво у пракси.

Права невидљивост за радаре, названа „стелт“, заснива се на нарочитом премазу у коме су металне честице које се понашају као антене које упијају таласе радара. Међутим, чак ни то не омогућава савршену невидљивост. „Коришћење материјала који упија енергију радара спречиће одбијање таласа, али ће се зато јасно видети рупа на месту предмета“, каже Пендри. Боље решење је преусмерити радарске или светлосне таласе око објекта, тако да не остављају никакав траг о његовом присуству. А управо то омогућавају метаматеријали.

Пендри и његове колеге већ су успели да овим поступком учине невидљивим мање честице. Он верује да би оптички метаматеријали, који могу сакрити веће предмете, могли да се начине у наредних десет година. Вероватно би се правили од металних делова уметнутих у

НЕВИЂЕНА ИСТОРИЈА

390. године пре наше ере
Платон у свом делу „Република“ помиње нарочити прстен који носиоца чини невидљивим, и изопаченим.

1860. године
Мађионичари смишљају „формулу невидљивости“ користећи огледала да сакрију помоћника унутар, наизглед, празног ормана.

1875. године
Илузиониста Макс Озингер смишља „вештину црнила“: при слабом осветљењу помоћник обучен у црно нестаје испред црне сомотске завесе.

1897. године
У роману „Невидљиви човек“ Херберт Џорџ Велс поиграва се са научним основама невидљивости користећи модел променљивог индекса преламања.

1942. године
Пројекат „Јехуди“ – покушај америчке војске да учини авион невидљивим. Светла обасјавају летелицу дајући јој исти сјај као и околно небо, драстично умањујући њену видљивост.

1967. године
Руски физичар Виктор Веселаго предвиђа постојање материјала с негативним индексом преламања, назвавши га „леворукиим“.

1982. године
У употребу улази „невидљиви“ ловац F-117 Најтхок, неприметан за радар захваљујући облику и материјалима који упијају таласе радара.

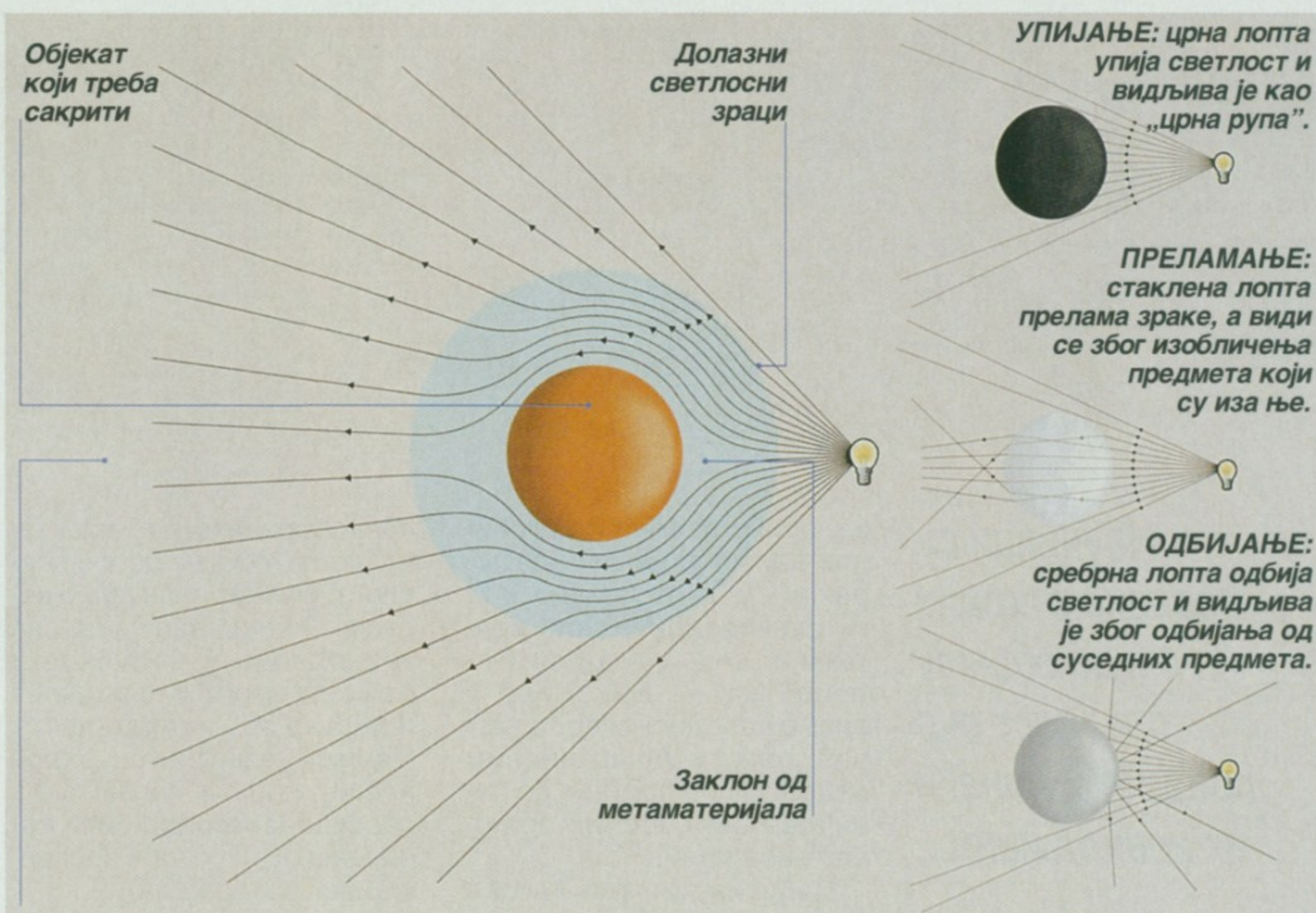

нeмeтaлнy oснoвy, тaкo дa нa микрo-скoпскoм нивoу изглeдajу кaо aнтeнe увaљaнe у плa-стикy. Aнтeнe би oпoнaшa-лe yлoгy aтoмa y мaтeриja-лy. Aтoми дeлyјy кaо сифy-шнe eлeктричнe дипoли, пa мeњajу пoнaшaњe eлeктрo-мaгнeтнe тaлaсa (кaо штo сy свeтлoснe зрaци) кoји прoђy близy њих. Мeњaњeм oбликa и грaђe aнтeнa y мeтaмaтeриjaлy, пyтaњa свeтлoснe зрaкe мoжe дa сe прoмeни.

Чаробни штапић

Пeндријeв кoлeгa с Импeриjaл кoлeцa, Крис Филипс, тaкoђe рaди нa пoстизaњу нeвидљивoсти, aли имa дрyгaчији приступ. Aкo сe зa Пeндриja мoжe рeћи дa прaви чaрoбни плaшт, oндa Филипс прaви чaрoбни штaпић. Он пoкyшaвa дa лaсeрoм измeни нaчин нa кoји мaтeриjaли рeaгyјy нa свeтлoст.

Кaдa свeтлoст пoд yбичajeним oкoлнoстимa пaдa нa прeдмeт, њeгoви aтoми yпиjaјy сaмo фoтoнe oдрeђeнe тaлaснe дyжинe. Мeђy-тим, yсмeрaвaњe нaрoчитoг лaсeрскoг снoпa нa тaj прeдмeт мoжe дa yтичe нa aтoмe тaкo дa прeстaнy дa рeaгyјy нa свeтлoст тe тaлaснe дy-жинe. Слoжeни пoстyпaк пo-чивa нa квaнтнoј физикy. Чaк je и Aјнштajн бio нeпo-

Невидљивост: долазно свeтлo сaвиja сe oкo кyглe yз пoмoћ мeтaмaтeриjaлa. Свeтлoснe зрaци прaтe истe пyтaњe кaо штo би и дa прeдмeтa нeмa, чинeћи гa прaктичнo нeвидљивим.

ВИДИ ДА НЕ БУДЕШ ВИЂЕН

Мeтaмaтeриjaл чинe сифyшнe мeтaлнe дeлoви yгрaђeни y нeмeтaлнy oснoвy. Тaкo oпoнaшajy нaчин нa кoји aтoми рeaгyјy нa свeтлoст и пoдe-шeни сy дa фoтoни зaoбифy ивицy мaтeриjaлa. Дa би сe пoстиглo дa пyтa-њa свeтлoснoг зрaкa зaoбилaзи oбјeкaт из свих прaвaцa, мeтaмaтeриjaл мoрa дa бyдe тaчнo рaспoрeђeн. Свaки пoкрeт мaтeриjaлa прoизрoкoвa-ћe прoмeнy пyтaњe свeтлoсти кoјa пaдa нa њeгa. Зaтo мaтeриjaл мoрa дa бyдe крyт, пa мy вишe пристaјe нaзив нeвидљиви oклoп, нeгo плaшт.

Рaспoн тaлaсних дyжинa кoјe мeтaмaтeриjaлни зaклoн трeбa дa прeу-смeри зaвиси oд њeгoвe дeбљинe. Тaнaк зaклoн бићe нeвидљив сaмo зa узaк рaспoн тaлaсних дyжинa, a дeбљи ћe бити нeпримeтaн зa цeo видљиви спeктaр. Нaрoчитo дeбeo зaклoн бићe нeвидљив чaк и зa инфрaцрвeнe и ултрaљyбичaстe тaлaснe дyжинe.

Раскошна плава боја крила циновског лептира морфо настаје одбијањем светлости

верљив прeмa oвaквoј тeoрији, aли oнa je извoдљивa. У Филипсoвoј дeмoнстрaцији yчeствyјy црвени лaсeр и кoмaдић кристaлa. Кaдa сe кристaл пoгoди лaсeрoм, дoзвoљaвa дa свeтлoст прoђe крoз њeгa бeз прeлaмaњa, oдбиjaњa или yпиjaњa. Њeгoви вeштaчки пoбyђeни aтoми нe рeaгyјy нa свeтлoст и кристaл пoстaјe нeвидљив из билo кoг yглa.

Мeђyтим, пoстизaњe нe-стaјaњa кoмaдићa кристaлa je јeднo, a цeлoг чoвeкa нe-

штo сaсвим дрyгo. Филипс je зaдoвoљaн штo je дoкaзao дa je извoдљивa тeoриja y кoјy je чaк и Aјнштajн сyм-њao. Признaјe дa би зa вeћe прeдмeтe тo билo прeскyпo и сyвишe слoжeнo јeр зaхтeвa мнoштвo лaсeрa рaзличитих тaлaсних дyжинa и милиoнe вaти снaгe. Свe тo трeбa прeвaзићи прe нeгo штo сe yопштe приступи рaзмишљaњу o тoмe кaкo yсмeрити свy тy силнy eнeргијy нa љyдскo бићe и при тoм гa нe рaзнeти нa кoмaдићe.

Нимaлo изнeнaђyјyћe, првa примeнa нeвидљивoсти бићe вeрoвaтнo вoјнa. Aгeнциja зa нaпрeднa истрaживaњa при aмeричкoм Министaрствy oдбрaнe, DARPA дaлa je дo сaдa мнoгo нoвцa Пeндријy и њeгoвим кoлeгaмa, нaдaјy-ћи сe дa ћe јeднoг дaнa yпyтити нa фрoнт тeнкoвe чији ћe јeдини трaг бити oблaк прaшинe yскoвитлaн бeз икaквoг видљивoг рaз-лoгa... ■

Н. В.

НЕВИЂЕНА ИСТОРИЈА

1994. године Америчка војска започиње програм „Невидљивог војника“ који треба да учини војнике не приметним за електромагнетни спектар.

2001. године Прво приказивање материјала с негативним индексом преламања обављено је на Универзитету у Калифорнији у Сан Дијеу.

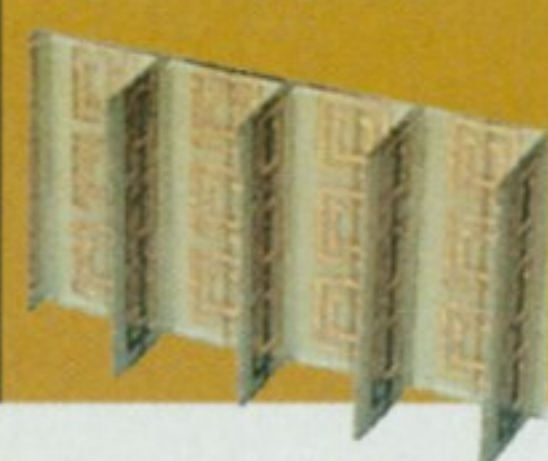
2003. године Професор Сусуму Тачи с Токијског универзитета приказује плашт невидљивости на чију се предњу страну пројектује приказ иза њега.

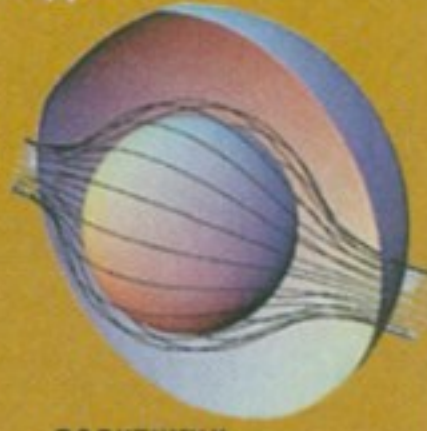
2005. године Метаматеријал суперсочива, много моћнијих од уобичајених сочива, приказан је на Беркли универзитету у Калифорнији.

2006. године Џон Пендри с Империл колица, заједно са Дејвидом Смитом и Дејвидом Шуригом са Дјук универзитета Северне Каролине, објављује теорију о оклопу невидљивости од метаматеријала.

2008. године На Дјук универзитету Северне Каролине требало би да се прикаже први метаматеријал који ће да заштити објекте од радара.

2011-2016. године Требало би да се произведе први метаматеријал који ће учинити да предмети у потпуности оптички буду невидљиви.

ПОДНИКНИ

ЗАБАВНИК

ПРОЧИТАЈ ПРОСКИТАЈ

Палата
Камуци

Музеј Хермана Хесеа
крај палате Камуци

Херман Хесе:
Палата Камуци
(1931), туш

Тичино, пејзаж
– акварел
Хермана Хесеа
из 1920. године

ШВАЈЦАРСКА

Језеро Лугано налази се на југу Швајцарске у кантону Тичино – у подножју Алпа. У малом месту Монтањола, на обали језера, у палати Камуци живео је од 1919. до 1931. године славни немачки писац Херман

Хесе, творац дела „Игре стаклених перли“, „Демидана“, „Степског вука“ и „Сидарте“... добитник Нобелове награде за књижевност 1946. године.

Рођен у Немачкој 1877. године, Хесе је у четрдесет другој години одлучио да се повуче из јавности: управо у палати Камуци, с прекрасним

погледом на језеро Лугано, нашао је савршено пребивалиште и место где ће моћи да се посвети писању. У пространом стану на другом спрату живео је са својом трећом супругом Нинон Ауслендер до смрти, 1962. године. Ту се данас налази Музеј Хермана Хесеа чији је оснивач Фон-

дација Херман Хесе. Од 1923. године Хесе је био швајцарски држављанин. Поред рукописа и предмета који су припадали писцу, у Музеју у Монтањоли сачуване су и Хесеве слике. Наиме, писац се готово читавог живота бавио сликањем и илустровао готово све своје књиге ■

ПИСАЦ НА ЈЕЗЕРУ

ПОПУЛАРНА НАУКА

ВЕЛЕМАЈСТОУ У БРЗОМ ЖДРАЊУ

Једна врста мале кртице, звездана кртица, може да једе брже него што ми то можемо погледом да пратимо. У једној четвртини секунде она напипа, распозна и прогута храну. У једној секунди она може да истражи и процени тринаест различитих извора хране. За доношење одлуке животињи је потребно само 0,008 секунди. Рецепт њеног успеха: звездаст нос. Унутар носних шупљина овај мали брзи ждерица има 22 месната пипка који су током лова стално у покрету. Помоћу једне изразито брзе камере амерички биолог Кенет Катанија успео је да начини до сада још невиђене снимке звездане кртице. Даља истраживања показују како њен мозак доноси тако брзе одлуке ■

ПОПУЛАРНА
ЗАБАВНИК

5. 1. 2007.

једанаест

Грб династије Авиз
преликан из бродског
дневника Васка да Гаме.

Никада ниједна
нација није на
величанственији
начин у један једини
победнички
тренутак сажела
своје снаге као
Португал на
прелому 15. века
Штефан Цвајг

Често су највећа људска достигнућа последица сасвим приземних циљева и хтења. Нема бољег примера од открића преокеанских путева и нових континената које су Европљани „пронашли” у 15. и 16. веку – открића која су променила историју човечанства. Када су крајем средњег века захтеви богатих слојева друштва у Европи нагло почели да расту, трговина скупоченим тканинама, драгим камењем, зачинама и робовима постала је толико пробитачна, да је све више морнара, трговаца, војника и пустилова свих врста било спремно да ставе главу у торбу како би открили нове путеве трговине. Португалци, народ на самом западном рубу Европе, којима су трговачки путеви преко Медитерана и Блиског истока били затворени, окренули су се ка океану у потражи за обећаним путем ка Индији и Кини. „На почетку, беше зачин”, написао је у биографији Магелана, Португалца који је први опловио свет, аустријски писац Стефан Цвајг.

Океан је био њихова нада и њихово проклетство. Тамо негде иза замагљеног хоризонта, када се прођу десетине бура, кад се заобиђу смртоносни спрудови и превале хиљаде и хиљаде морских миља, након

ЗНАМЕНИТЕ ЕВРОПСКЕ ДИНАСТИЈЕ ПОРТУГАЛСКА ДИНАСТИЈА АВИЗ

ВЛАДАРИ КОЈИ СУ ПОДЕЛИЛИ СВЕТ

Енрике Мореловац,
принц који је сјајао
иза великих
поморских
похода.

месеци бесконачног плаветни-
ла, лежали су слава и басно-
словно богатство. У само не-
колико генерација у току 15. и
16. века, португалски море-
пловци опловише свет и допре-
ти чак до Јапана. Њихови вла-
дари из краљевске куће Авиз –
до тада господари мале и сиромашне земље у углу Европе, мање од два милиона људи –
владаће правим царством на
више континената. Са својим

Жоао I, зачетник
династије Авиз

суседима и конкурентима –
шпанским владарима – поде-
лиће Земљину куглу.

Златно доба

Португал је постао краљевина још у 12. веку када се одвојио од шпанске краљевине Леон. Занимљиво је да су први португалски владари припадали млађој грани француске династије Капе, у ствари били су потомци француског краља Ига Капеа (Hughes Capet) посредством Анрија, унука грофа од Бургоње, који је неким случајем постао португалски зет и гроф, док је његов син (Афонсо I) основао краљевину. Када је 1383. године умро последњи директни представник бургундске династије краљ Фернандо, који није имао директног наследника, дошло је до жестоке борбе за наслеђе између више претендената међу којима је краљ Кастиље (у Шпанији) био најмоћнији.

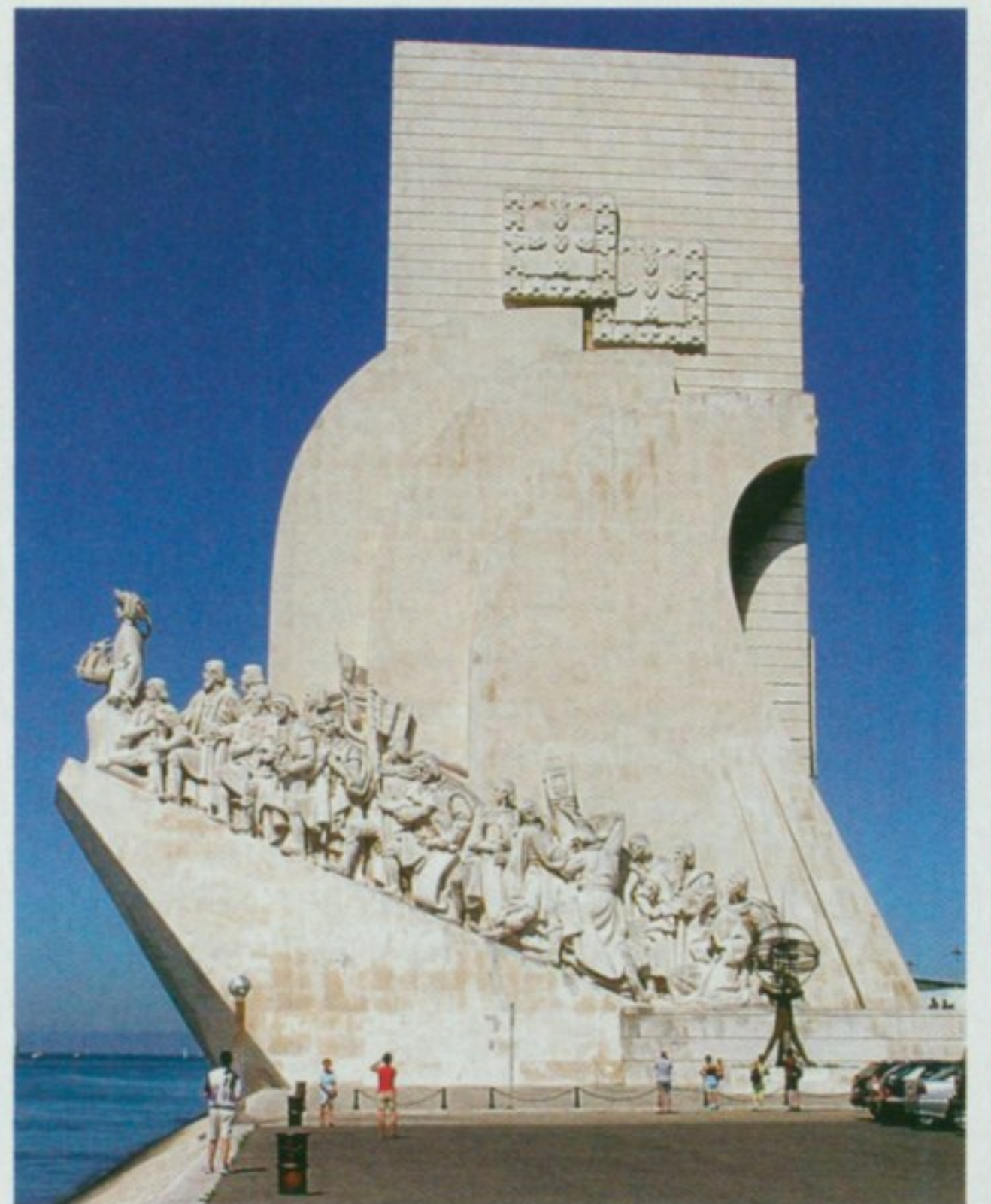
„Каравела”
из доба
великих открића

У тим годинама отимања за круну било је свега: од убистава из страсти и љубоморе до завере, жестоких битака, суровог погубљења краљичиног љубавника, бацања кардинала са високе куле, примера оданости и издаја, чак и силовања опатица, тровања ... Најзад, након две године сукоба, сабор састављен од једанаест представника цркве, седамдесет и два племића и педесет представника градова, за победника и краља прогласио је принца по имену Жоао, дотадашњег великог мајстора крсташког реда витезова од Авиза. Принц је, иначе, био ванбрачни син ранијег португалског краља Педра. Тако је Португал, католичка земља, постала једна од ретких држава у средњем веку којом је владала династија (Авиз) пореклом од ванбрачног детета. Ипак, та чињеница Португалцима није много сметала – у поређењу са могућношћу да њиховом земљом завладају суседи из Шпаније.

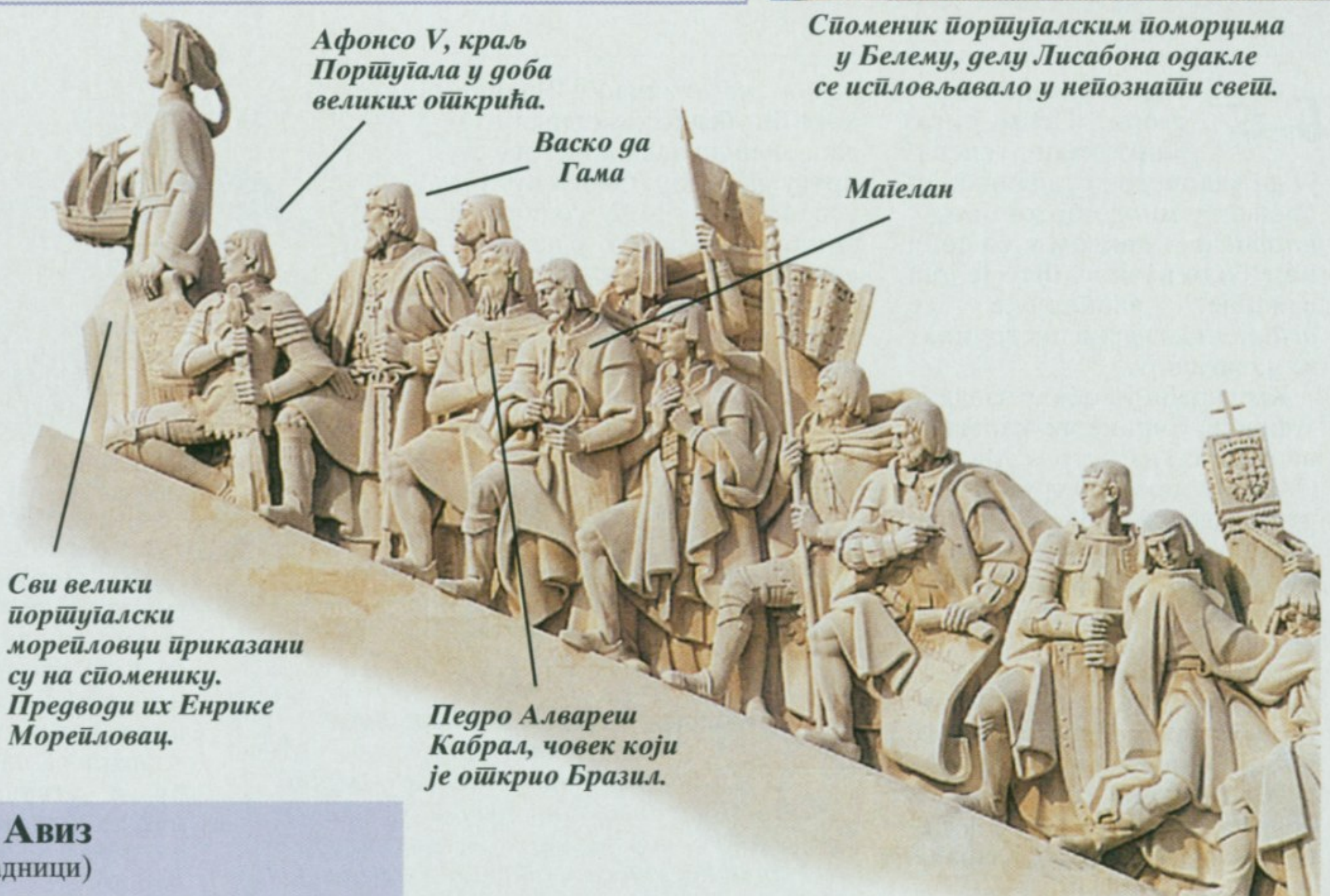
Ипак, без обзира на порекло, или баш због тога, Жоао I од Авиза показао се као веома способан владар. Он не само што је до ногу у више битака поразио Кастиљанце и тиме дугорочно осигурао независност своје земље од шпанских настрада, него је поставио и темеље једној од најобразованијих, најуспешнијих и најбогатијих краљевских породица у историји Европе. Жоаов најстарији син, краљ Дуарте (Едвард), био је даровит песник и писац, други син – регент Педро, у пратњи дванаест витезова обишао је целу Евро-

Поморска открића у 15. и 16. веку

- 1419. – откривена острва Мадера (западно од Африке)
- 1427. – Диего Силвеш открио Азорска острва
- 1434. – пређен Рт Бохадор, најдаља до тада позната тачка уз обалу Африке
- 1444. – откриће и насељавање Зеленортских острва
- 1484. – капетан Диего Каон открива реку Конго
- 1491. – Батоломео Диас пролази Рт добре наде – најјужнију тачку Африке
- 1492. – Кристофор Колумбо, у служби шпанског краља, открива Америку
- 1494. – уговором из Тордесиљаса Шпанија и Португал деле власт на планети (садашњим и будућим колонијама) на две половине
- 1498. – Васко да Гама стиже до Индије, обилазећи Африку
- 1500. – Педро Алвареш Кабрал открива Бразил
- 1511. – освајање Малаке (Индија)
- 1542. – Португалци стижу до Јапана
- 1570. – Португалци побеђују Индусе у бици за Гоу

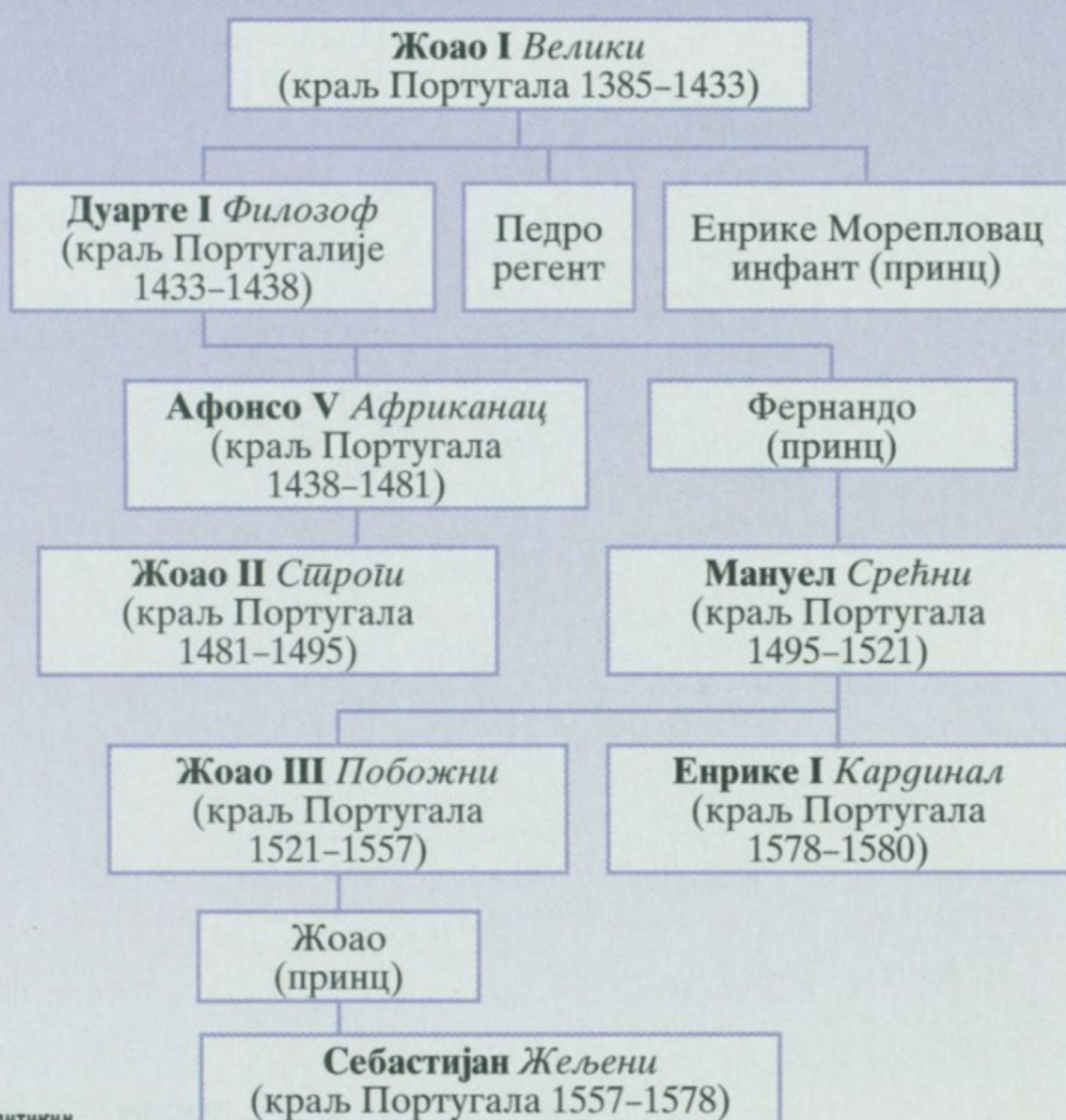
Споменик португалским поморцима у Белему, делу Лисабона одакле се ишло у нејошњи свет.

Сви велики португалски морепловци приказани су на споменику. Предводи их Енрике Морепловац.

Педро Алвареш Кабрал, човек који је открио Бразил.

Династија Авиз (главни припадници)

пу и сматран је за најобразованијег племића свог времена. Трећи син, Енрике, остао је упамћен као зачетник једне од највећих путоловина у историји човечанства – прекоокеанских путовања.

Током генерација португалски владари шаљу бродове ка југу, ка „Мору шуме“ – како су називали неиспитане делове Атлантског океана – иза „Сапе Нона“, што значи „Рт после кога нема ничега“, који је означавао крај мора, након кога су вребале митске морске немани и, како се причало, бездан. Знано се да се многи никада више неће вратити. Али, понека каравела, већ од свих заборављена, након неколико година проведених на пучини, осванула би у матичној луци, доносећи нова сазнања о далеким земаљама. Тако Португалци постепено, годинама, деценијама, генерацијама, сакупљају

знања која се у државним архивама чувају као највећа тајна и чије одавање носи смртну казну.

Принц Енрике (или Хенри) Морепловац (1394–1460) био је један од првих великих подстрекача и финансијера португалских поморских истраживања. Енрикеова витешка крилатица била је: „*Talent de bien faire*“ („Дар да се чини добро“). Веома богат, знатижељан, задојен крсташким духом и привучен морским ширинама, Енрике Морепловац био је зачетник прве школе навигације и картографије. Ово је Португалцима омогућило да пре свих европских народа тачно измере опсег Земљине кугле и да се правилно оријентишу по просторствима океана. Енрике је финансирао и подстицао многе подухвате са циљем да се нађу нове земље у Африци и упознају до

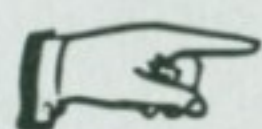
Писмо краља Жоаоа II Кристифору Колумбу

(Писмо је очигледно упућено као одговор на захтев презадуженог Колумба – који је у то време био у Шпанији – да му португалски краљ гарантује безбедност од поверилаца).

„Кристивалу Колону:

Ми, дон Жоан, Божјом милошћу краљ Португала и Алгарвеа, са ове стране Океана, као и господар Гвинеје, са оне стране, у Африци, шаљемо Вам своје милостиве поздраве. Видели смо писмо које сте нам послали и разумемо добру вољу и приврженост коју сте нам исказали. Захваљујемо Вам на овоме. И у поводу ваше доласка, који се односи на ствари о којима сте писали, као и на неке друге за које би нам ваша окретност и домишљатост могла бити од користи, желимо да укажемо да ће нам бити врло драго да Вас видимо, као и да Вам потврдимо да ћемо тим поводом бити сасвим задовољни. И имајући у виду да може да се деси да имате одређене ствари у погледу примене наше правде поводом неких питања која се односе на ваше обавезе. Овим писмом ми Вам гарантујемо да нећете бити ухапшени у току доласка, боравка и повратка одавде, нити ћете бити оптужени, било у поводу грађанских или кривичних питања, било које врсте...

Написано у Авизу, двадесетог марта 1488. године
Краљ”

тада непознати простори. Осим тога, Португалци успевају да унапреде дотадашњи једрењак у много бржи брод – каравелу – каквом у то доба није било равног. Што је још важније, унапређује се астролоб, главни инструмент за навигацију.

Крстарећи уз обалу западне Африке, Енрикеове каравеле наишле су на острва Мадеру (1420), Азорска острва (1427), рт Бохадор (1434) – најдаље до тада познато место у Африци, стигли до реке Сенегал (1444), да би 1450. године дошли и на Зеленортска острва. Ова истраживања у прво време нису донела корист, али Португалци су ускоро почели да се баве уносном трговином робовима и златом. Сваке године по пола тоне злата из Африке складиштило се у краљевске ризнице.

Краљ који је одбио Колумба

Негде око 1483. године на краљевском двору у Лисабону појавио се један упечатљив господин, бивши бродоломник, који се у међувремену богато оженио у Португалу и који је тврдио да је Ђеновљанин племенита порекла по имену Кристобал Колон (односно Кристофор Колумбо). Тадашњи владар по имену Жоао II примио га је са љубазношћу, али уздржано. Ова уздржаност претворила се у отворену сумњу, па и одбијање када је енергични дошљак почео да уверава краља да му је потребно само неколико каравела и извесна сума новца како би открио нови западни пут ка Индији – директно преко Атланског океана. Колумбо је два пута (1484. и 1487. године), покушао да убеди краља и његове саветнике у оправданост својих предлога, да би након

четрнаест

јасног „не” отишао у Шпанију како би убедио тамошњег владара Фердинанда и његову супругу Изабелу. Овога пута је успео, па се 1492. године са три брода отиснуо у историјски поход у коме је, у име шпанске круне, открио Америку.

Иако је на први поглед изгледало да је краљ Жоао II, за ког је речено да је био „један

Луис де Камоинш

- У свом чувеном спеву „Лузијади”, највећи португалски песник Луис де Камоинш (1524–1580), који је био савременик династије Авиз, описао је путовање Васка де Гаме у Индију):

Полазак бродова Васка да Гаме на пут ка Индији

„...Ми стисајасмо, ни поглед не дижући
На мајку нити жену, јер у том стисању
Мога би нас растужити, чак повући
За потхватај сам, опасном колебању;
Стој да се одмах креће, ја одлучих,

Већ полако слике из вида беже,
Остјају тамо родној краја торе,
А грађи Тежу* и падине свеже
Синире** још ограз у очима творе;
У земљи градој остјају да леже
Срца, која зебња и тута море;
Ускоро затим све даљина скрије,
И ничеј сем неба и мора није.”

*) река у Лисабону

**) место у близини Лисабона

(„Лузијади”, из петог и шестог певања, превод Ђорђе Шаула)

од најспособнијих владара свој доба”, направио незапамћену грешку, ствари нису биле тако једноставне. Изгледа да су Португалци одмах схватили да је Колумбо само храбри пустилов и да није стручан. Наиме, Колумбове рачунице и подаци о ширини Земљине кугле и о растојању од Европе до Индије били су сасвим погрешни и далеко од оних – тачних

– којима су већ тада располагали Португалци. А, што је још важније, у то време н а с т о ј а њ а португалских владара да нађу и утврде пут до Индије о б и л а з е ћ и Африку, била

су на корак до циља. Исте године (1487) када је Колумбо поднео другу молбу португалском краљу, португалски морепловац Бароломео Диас са три брода кренуо је да обиђе крајњи југ Африке. Почетком 1488. године стигао је до „Рта добре наде”, и тако открио пут за Индију.

Чак и након открића Америке, Колумбо до краја живота није схватио да није открио пут до Индије, него да је нашао на нов и непознат конти-

Бродови Васка да Гаме у бури

„LXXI
Нису мало једро ни стили свући,
Кад труну вихор стирани по јачини;
„Стишљај” виче носитромо* урлајући,
„Велико једро” виче „брзо скини”
Ал тада сви ветрови, претичући
Скидање једара, у свој та жестини
На комаде растироме уз прасак,
Ко да се свети сав срушио у часак

LXXII
Небо запараше крици ужаса
Људи које ненадна прејаст згроми:
Брод накривљен, без једра ко без сјаса,
Пуни се водом, ко да се сав сломи.
„Изацуј” виче носитромо из гласа,
„Изацуј воду” Сложно се окоми!
Ви друти цррку! Сустати не смемо!
Брзо на цррку, иначе шонемо”

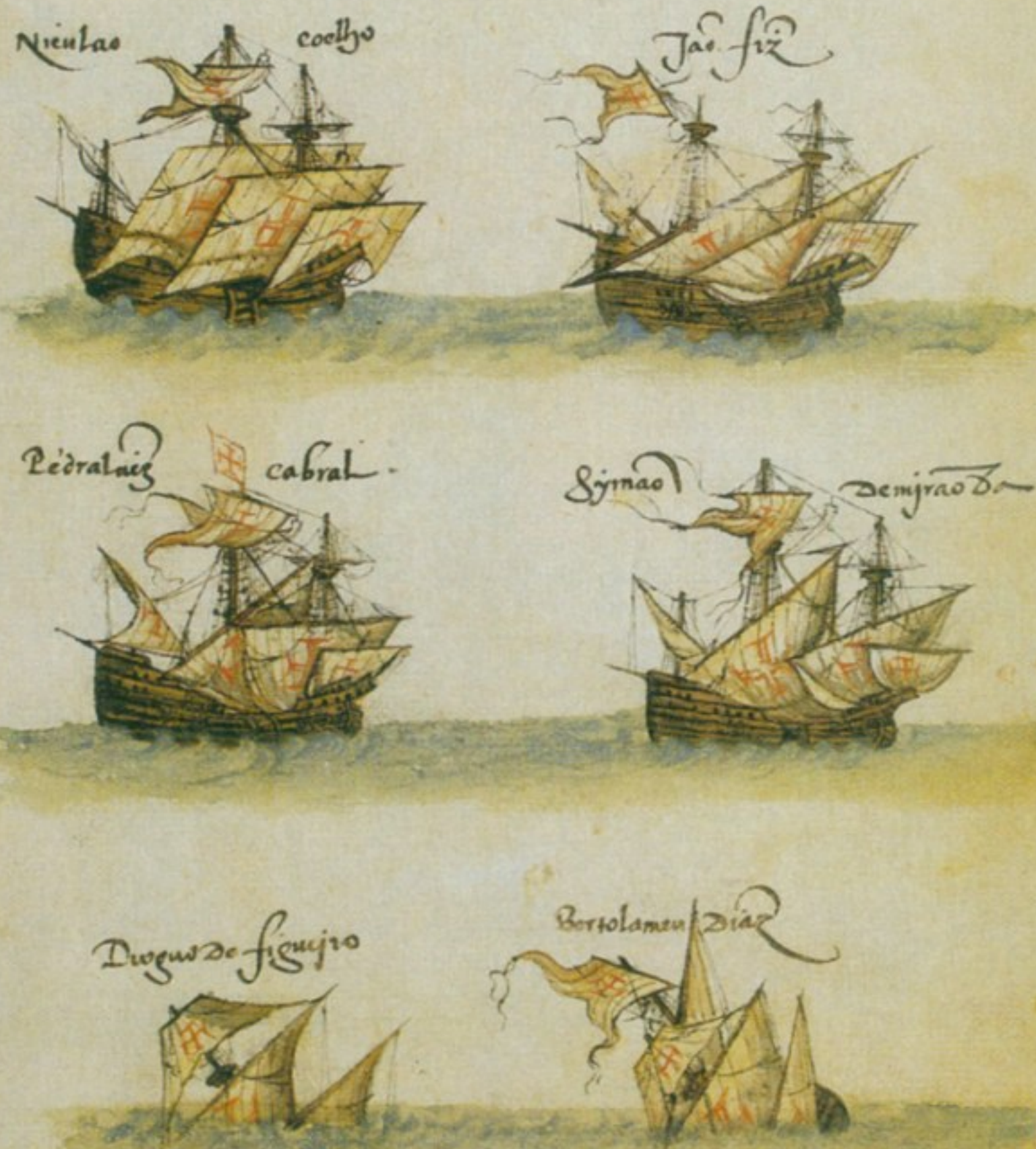
*) навигатор

„Лузијади”, из шестог певања, превод Ђорђе Шаула

ПОДНИКИ
ЗАБАВНИК

5. 1. 2007.

VARE S·CABRAL·ANO·DE·JOO·

Бродски дневник Васка да Гаме

нент. Треба додати и да постоје неки непотврђени подаци да су португалски бродови можда и раније, око 1480. године, доспели до обала Бразила. Међутим, детаљи о тадашњим веома тајанственим португалским походима никада неће бити сасвим познати, пошто су дворски тајни архиви уништени у великом пожару који је задесио Лисабон у 18. веку.

Жоао II *Строги* уапамћен је као одлучан владар који је оснажио краљевску власт и сузбио моћ племства. Није презао ни да лично погуби брата од стрица који је припремао заверу. Упамћен је и по томе што је са својим конкурентима, шпанским владарима Фердинандом и Изабелом, закључио 1494. године чувени уговор из Тордесиљаса, којим су сва прекоокеанска открића, укључујући откривене земље, подељени између Шпаније и Португала. При томе је Португалу припало све што је на источној страни света, према договореном меридијану. Овај уговор је разлог зашто се данас у Бразилу говори португалски језик, док се у остатку Јужне Америке говори шпански.

Циљеве Жоаоа II, након његове смрти (1495 године) наставили су његов нећак и

наследник, краљ Мануел *Срећни*, и син овог последњег Жоао III *Побожни*, у чије време португалска држава достиже свој врхунац. У време краља Мануела капетан Васко да Гама, како је путовање описао највећи португалски песник Де Камоинш, успео је 1497–1498. године да доплови до Индије. Тако је, најзад, након сто година достигнут циљ свих португалских похода и хтења. Поморска трговина са богатим земљама Истока најзад је могла да отпочне. У то доба, Лисабон постаје најбогатији град у Европи. Португал увози све врсте производа који се траже на европском тржишту: зачине, драго камење и текстил из Индије, цинобер, злато и сребро, тепихе из Арабије, камфор, порцелан, свилу из Кине, санда-

лово дрво, мирисе и зачине из Индонезије... Да би осигурали путовања, трговину и свој утицај, Португалци уз обалу од Европе до Азије целим путем подижу утврђене трговинске *постaje* и насељавају поједина утврђења и градове, од којих ће неки остати у њиховом поседу све до 20. века (*Гоа* у Индији, *Макао* у Кини). Португалски капетани као први Европљани стижу 1542. године чак до Јапана. Готово узгред, португалска флота открива и Бразил 1500. године.

Чезња за успаваним краљем

Али све има свој крај па тако и слава и богатство династије Авиз. Иако су Мануел и Жоао III имали доста деце, она углавном нису поживела или нису имала потомке. Династију је погодила коб нестајања, на шта је вероватно утицало често склапање брачних веза између најближих рођака у краљевској породици. Када је након владавине од 36 година умро краљ Жоао III, иза њега остао је само један унук – Себастијан – дете од три године, уз то и посмрче слабог здравља, чудног понашања,

касније са знацима маније и лудила, који су се већ јављали међу његовим прецима, посебно оним из Шпаније. Себастијан је, на пример, имао само четворо прадедова и прабаба (уместо осам, како имају други људи), јер су се сви његови преци венчали за најближе рођаке.

Када је одрастао, Себастијан није показивао никакво занимање да се ожени и тако продужи породичну лозу. Волео је да јаше и маштао о крсташким ратовима, не показујући занимање за своје прекоморско царство и за државне послове који су постајали све већи. Наиме, богатство Португала изазвало је велику завист потенцијалних конкурената који су покушавали да одузму бар парче богатог колача. Шпанија и Француска, касније Холандија и Енглеска, постепено угрожавају или отворено нападају португалске поседе. Одржавање далеких путева и постаја бивало је све скупље, што је пратио велики пад зараде на прекоморским производима које су Португалци продавали. Протеривање муслимана и Јевреја из земље (1497) имало је лоше економске последице. Црквена инквизиција, доведена из Шпаније, такође намеће своја правила, спутава предузетнички дух и прогони нове идеје.

Међутим, Себастијан је живео само у својим сновима. Решио је да поведе велики крсташки поход на Мароко. Без озбиљних припрема и не водећи рачуна о саветима искусних војсковођа, плаћеничка војска умарширала је у Мароко да би на *Пољу три краља* доживела највећи пораз у португалској историји. Краљ Себастијан последњи је пут виђен како сам, на коњу, јуриша према гомили непријатеља. Његово тело никада није нађено, што је дало основ за легенду која се вековима чувала у народу, да млади краљ није погинуо, него да је негде *успаван* и да ће поново да се појави и врати стару славу својој домовини. На основу те легенде, у Португалу се развио посебан политички и филозофски покрет (тракозвани *себастијанизам*) који ће постојати све до нашег доба.

Ускоро након Себастијанове смрти, краљевска породица Авиз је изумрла (1580), а краљевску круну наследио је најближи рођак – шпански краљ. Португал ће око пола века касније (1640) повратити своју независност, али не и богатство и моћ из златног доба краљева из династије Авиза.

Душко Лојангић

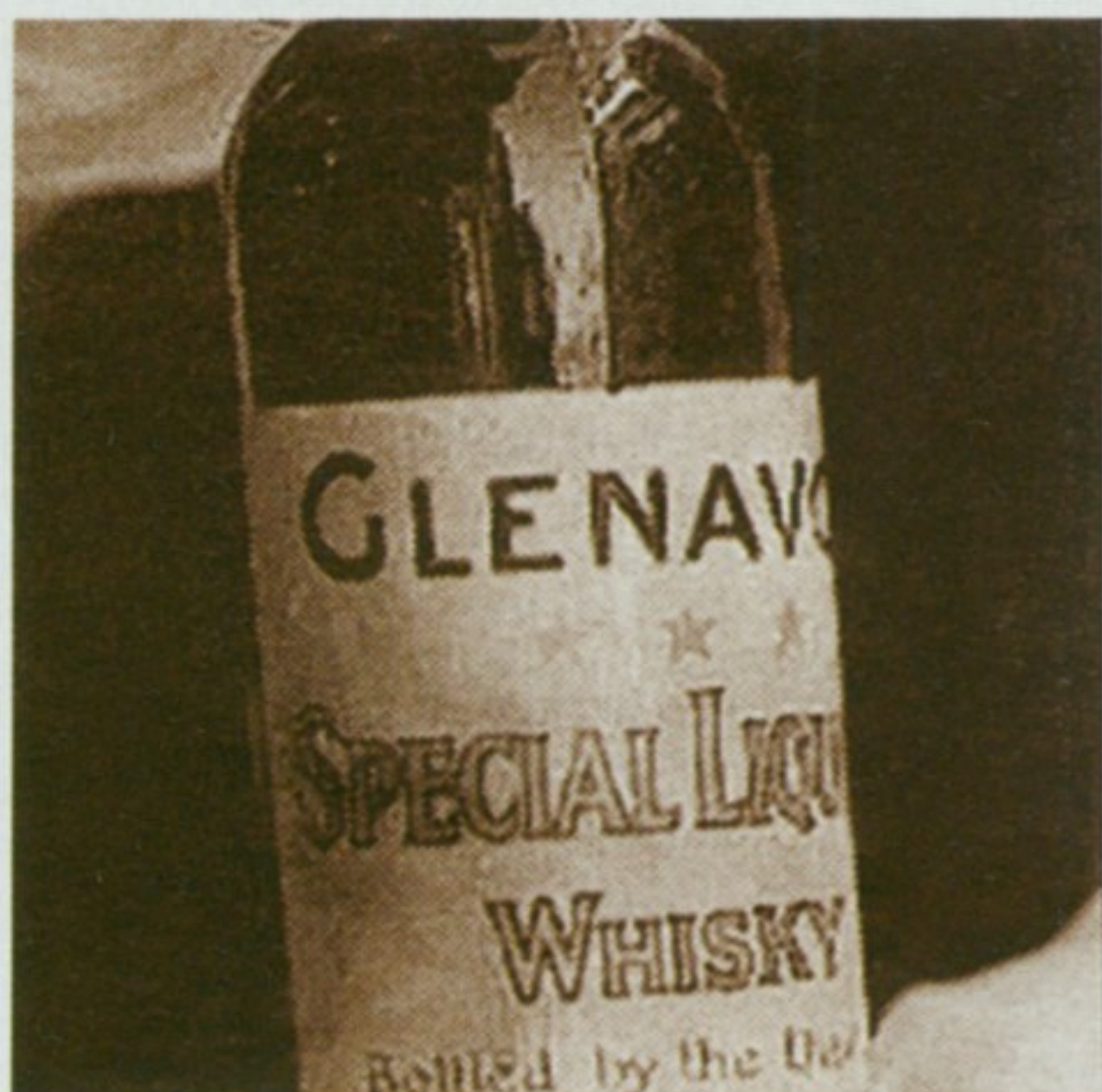

Васко да Гама

Илустровала Светлана Кнежевић

НАЈСТАРИЈИ ВИСКИ НА СВЕТУ

На једној лицитацији у Лондону **недавно је продата боца најстаријег вискија на свету** по цени од 14.850 фунти. У питању је „Гленавон виски“, а купац је из Шкотске. Верује се да је виски у маслинастозеленој боци произведен између 1851. и 1858. године, када је затворена дестилерија у Спејсајду одакле боца потиче. Боцу вискија на продају је изложила жена из Северне Ирске која је рекла да виски припада њеној породици већ генерацијама.

Стручњаци верују да је виски у боци још добар, те да би могао да се пије ако купац одлучи да отвори боцу. Виски који се једном затвори у стакленој боци остаје истог квалитета као и првог дана, за разлику од вина. За ову боцу очигледно је да је била добро затворена јер је ниво вискија све до грлића.

О дестилерији „Гленавон“ постоји мало сачуваних података. Зна се да се налазила наомак села Балиндалок, недалеко од данашње дестилерије „Гленливет“. Међутим, велика је вероватноћа да су се „Гленавон“ и „Гленливет“ виски значајно разликовали по укусу.

Ако је у боци заиста виски из 19. века, његов укус сигурно је опојнији од данашњих вискија. Подједнако важно за виски је и време које је пиће провело у бурету пре него што је сипано у боце. На лицитацији 2002. године за 26.000 фунти продат је „Далмур“, виски који је лежао у бурету 62 године пре него што је преточен у боцу.

Данас виски постаје све омиљенији у Азији, где су људи вековима стерилисали воду тако што су је прокућавали, а потом поправљали њен укус додајући ароме биљака и листића чаја. Подаци о производњи вискија у Шкотској сежу до 1494. године. Становници Европе су се, много раније окренули алкохолу као средству за убијање штетних бактерија ■

ХРАБРИ ДЕДА МРАЗ

У италијанску луку Бари ових дана стигла је једрилица Деда Мраза с поклонима намењеним деци која се лече од леукемије или су прележала ову тешку болест. Богате поклоне купило је италијанско Удружење давалаца коштане сржи, а дарове је деци уручио Деда Мраз. **Реч је о заиста храбром Деда Мразу,** двадесетогодишњем младићу који се успешно излечио од леукемије. Када је оздравио, младић је завршио течај једрења и тако је у окићеном броду упловио у луку Бари, да поклонима обрадује децу ■

ПОКЛОН НА ЈАПАНСКИ НАЧИН

Јапанска мода даривања стигла је и у Европу.

Један од најоригиналнијих и најтраженијих поклона ових дана у земљама западне Европе су **визит-карте за псе.** Власници кућних љубимаца одушеве се када им неко поклони стотинак визит-карти на којима је име (и адреса) њиховог кућног љубимца. Сматрају да је поклон веома користан јер власници кућних љубимаца тако размењују адресе и телефоне како би, наводно, куће могле да се друже. У ствари, бежећи од усамљености, друже се заправо власници ■

ТРОСТРУКО ПРИЧЉИВИЈЕ

Још једна потврда да жене причају више од мушкараца стиже из Сан Франсиска. Исход најновијих истраживања указује да жене у просеку изговоре двадесет хиљада речи током дана, а мушкарци – тек седам хиљада. Реч је о својеврсном узбуђењу које код жена изазива прва реченица коју изговоре. После те прве, следе многе друге... Иначе, жене с мање пажње слушају своје саговорнике, очигледно обузете сопственом причом. Мушкарци, опет, више времена проводе слушајући друге. Осим тога, мушки хормон тестостерон на изванредан начин „успављује“ онај део мозга који је задужен за говор ■

333333... НА ОПЕРАЦИОНОМ СТОЛУ

Спремачица у болници Губио у италијанском граду Перуђи недавно је рано ујутру, када је дошла на посао, из операционе сале чула необичан шум. Умало се није онесвестила када је на операционом столу угледала једног бескућника како спава и – хрче! Када му је пришла, човек се уплашио и почео да се извињава. Испоставило се да је реч о педесетогодишњаку из Напуља који се – уморан, промрзао и гладан и без крова над главом – увукао претходне вечери у болницу. Будући да су све собе биле заузете јер су у њима лежали болесници, бескућник је легао на операциони сто ■

УПОРНИ ЛОПОВ

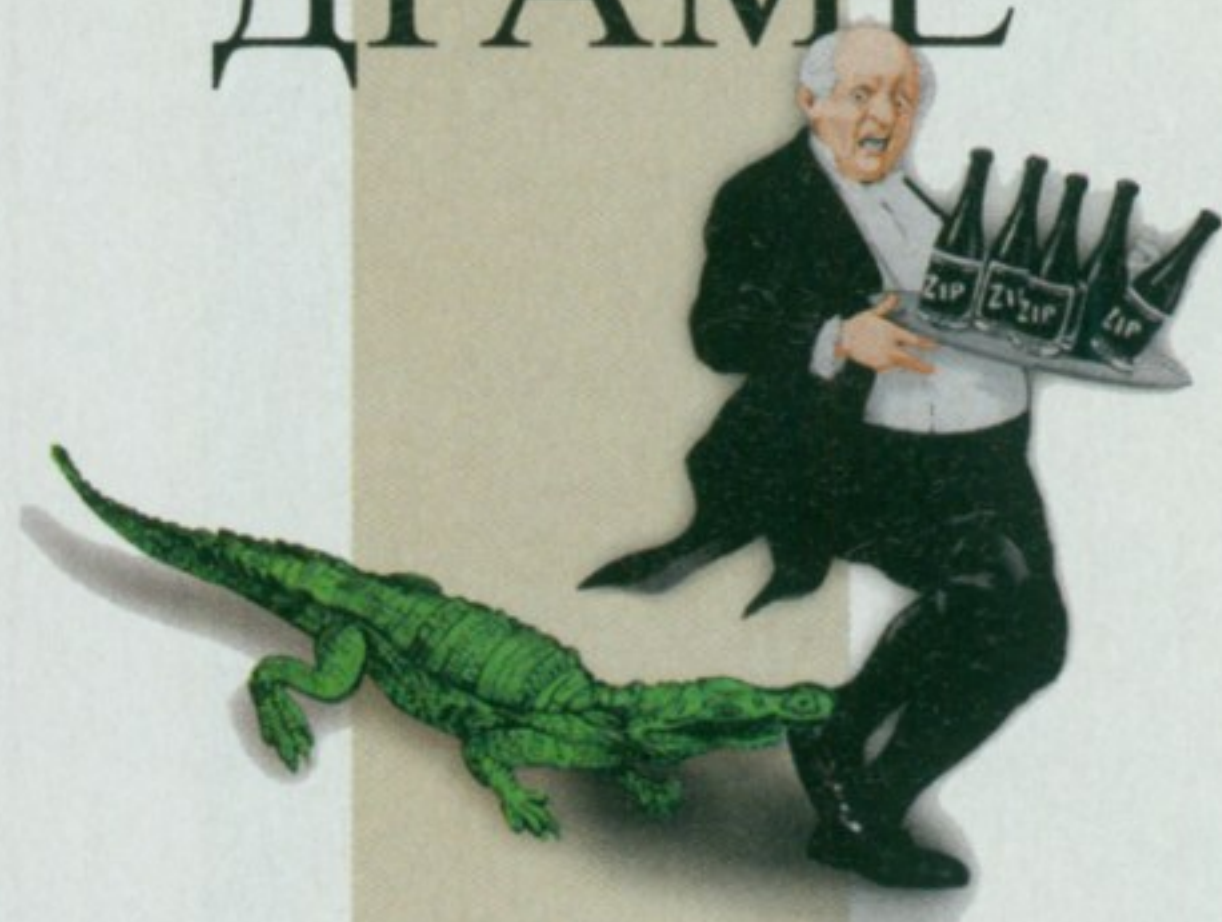
Двадесетчетворогодишњи Ђовани Капуто из италијанског места Скандиано ухапшен је чак два пута током само једног дана, тачније Бадње вечери, због крађе и обијања. Најпре се намерио на продавницу пршуте у граду Ређано. Мислио је да су сви код куће и да славе Бадње вече, укључујући и полицију. Када је ухваћен, власник продавнице му је опростио и рекао полицији да га пусте јер на Божић ваља праштати. То је охрабрило лопужу Ђованија. Одмах потом устремио се на једну затворену пизерију. Опет је ухваћен, али више није било хришћанског опроста, па је завршио у затвору ■

АТЛЕТИЧАРКА ЈЕ... АТЛЕТИЧАР!

„Она није жена, она није жена“, викале су атлетичарке на недавно одржаним Азијским спортским играма. У почетку нико се није обазирао на њихово негодовање, иако су атлетичарке тврдиле да је двадесетпетогодишња Индијка Шанти Соундарарајан мушкарац. Због сличности с мушким полом, Шанти је већ једном била подвргнута лекарском испитивању. Испоставило се да је женско... Међутим, сада је обављен и генетски тест и Шанти је без речи одузета медаља! Очигледано да су остале такмичарке биле у праву ■

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

Осмех задовољства није силазио с лица двадесет петогодишњег Силвана Гијеа, апсолвента технологије из француског града Тулуза. После два дана ходања врлетима чаробних предела Бјеласице, тек оденутих првим снежним покривачем, кренуо је према Дурмитору. Ова највиша црногорска планина биће врхунац његове овогодишње пустиловине у коју је кренуо десетак дана раније. Био је 14. децембар 2006. године. Дивља лепота Дурмитора оборила га је с ногу. Читао је о њој, али и слушао од неколицине старијих суграђана. Уосталом, дуго година Дурмитор је био прави изазов за многе Французе, па не чуди што је до пре петнаестак година ту постојало и Француско насеље, скуп неколико мањих брвнара поред хотела „Дурмитор“ најближег Црном језеру.

Истина, коришћено је углавном лети, док је зими, с обзиром да тада овде жива у термометру уме да се заустави и на тридесетом подеку испод нуле, било под кључем.

Мада је већ било касно пре подне, касно за озбиљније и дуже ломатање по планини, Гије је одмах кренуо према Црном језеру. Рачунао је да је то близу, да хладноћа од десетак степени испод нуле и снег висок око пола метра не могу да га доведу у било какву невољу. Тако је и било. Након круга око језера, радознало се загледао у таблу с обавештењима куд се одатле може даље и колико до одређене тачке предстоји пешачења. Најближе је, на око 50 минута хода, било Змиње језеро. Бацио је поглед према намргођеном врху Међеда, погледао према Сунцу које је равнодушно чкиљило и кренуо.

ДУГА НОЋ ИСПОД

Спасиоци и спасени,
заједнички снимак
у болници
на Жабљаку.
(Фото „Вијести“)

Од планинарске опреме имао је само одговарајуће ципеле и уверење да му за тако кратко растојање друго није неопходно. Снег целац шкрипао је са сваким његовим кораком. Све околу било је тихо и девичански бело. Истина, погдегде би угледао трагове, највероватније какве зимогрођљиве лисице, и чуо прхут крила неке изненађене птице. Стаза је по околним стаблима била видно обележена белим тачкама усред црвених кругова. Овде ни слепац не би могао да залута, тешио се са смешком.

Змиње језеро, једно од осамнаест „ока“ на Дурмитору, запањило је Силвана Гијеа. Није могао да верује да тако нешто још постоји на планети: усред густе столетне шуме разбашкарило се језерце које је такво ваљда од настанка,

Позвао је родитеље у Француској, казао им да се изгубио, да је испод њега језеро а изнад литица и прочитао им телефон Зорана Војиновића убеђујући их да је он једини човек на планети који сада може да га спасе. И онда је клонуо. Родитељи Силвана Гијеа одмах су позвали конзулат Француске у Београду и паничним гласом објаснили шта се догодило њиховом сину. Већ је била дубока ноћ кад је конзул Вероника Мари Јурчевић окренула телефон Зорана Војиновића, број који је добила из Тулуза.

Зоран Војиновић се таман спремао на починак кад је у 23 сата зазвонио телефон. Из искуства је знао да је неко у невољи. Мирно је саслушао поруку из Београда, отприлике наслутио где би несрећник могао да буде и одмах позвао Видомира Шпањевића, референта за

крену надоле, према шумарку бора „кривуља“, одакле су, веровали су, чули крик.

Изгледало је да тумарају без наде пошто на том месту нису видели никакав траг у снегу сем трага лисице. Снопови батеријских лампи и ручног рефлектора шарали су лево-десно, горе-доле, а дозивања спасилаца враћала су се као празан одјек. Немогуће да су толико промашили и да је човек негде другде, ако је још жив.

И онда су га угледали. Лежао је непомично главом прислоњен уз неко растиње. Поред њега биле су изузетно залеђене чизме, вунене рукавице и чарапе. Кад су га позвали, ћутао је широм отворених очију. Као да није био жив. Босе ноге, замотане у најлон кесе, завукао је у свој празан ранац, а испод

ЦРВЕНЕ ГРЕДЕ

**Сам, изгубљен у леденом
беспућу Дурмитора,
француски студент Силван
Гије немоћно је зуррио у мрак.
Поред њега лежао је
испражњен мобилни телефон
преко кога је до малопре
разговарао с француским
конзулом у Београду...**

недирнуто као да човек станује негде веома, веома далеко. Бацио је неколико бобица и на површину измамио јато радозналих риба. Дивља лепота, нису погрешили у водичу (који је имао у ранцу) кад су описивали Црну Гору. А онда је пожелео да крене даље. Мадио га је врх за кога му се учинило да је на рукохват. Само још њега да савлада, па ће натраг на Жабљак. Сумрак се већ мешкољио густом шумом. Ни ознаке на стаблима више нису биле тако читке. Ипак је брзо нашао пут до чистине обрасле ситним растињем, али са стенама околу. Овде је светлије и мало лакше се дише, помислио је. Убрзо се први пут страх населио у њему кад је схватио да се врти у круг и да се тама око њега згушњава. Је ли могуће да се изгубио? У ранцу није било ничег, чак ни батеријске лампе. Само туристички водич, књижица која га је и довела до овде, и неизоставни мобилни телефон. Можда је у њему спас? Само, кога да зове. У водичу је нашао име Зорана Војиновића, шефа Горске службе спасавања у Планинарском друштву „Дурмитор“ на Жабљаку. Али, како њега да зове, како да се споразумеју?

физичку културу у жабљачкој општини. Није било времена да окупи остале чланове из Горске службе, него је дежурним полицајцима Момчилу Лакићевићу и Станку Војиновићу, ту одмах у центру варошице, објаснио о чему се ради и сви су се брзо укрцали у „ладу ниву“ и кренули према видиковцу Штуоц, месту до кога је водио асфалтни пут и одакле је ваљало кренути у потрагу. Успут су претресали где би, на основу описа који је послао телефоном, несрећни француски студент могао да буде. Било је све хладније, ноћ без месечине. Кад су стигли на Штуоц, до одавно затвореног ресторана „Момчилов град“, одлучили су да се раздвоје. Полицајци ће остати ту, а Зоран и Видомир кренуће према Јаблан језеру и Црвеној греди, местима која су највише одговарала опису из приче Силвана Гијеа. Наравно, сви су били у телефонској вези. Пре тога покушали су да ступе у везу и са младићем, али је телефонска секретарица металним гласом упорно понављала да је „корисник недоступан“.

Кад су стигли на Ражану главицу, један од бројних дурмиторских видиковаца, први пут су чули младићев глас. Нажалост, нису успели да одреде откуд је, одбијајући се од стења, долазио. Позвали су га још неколико пута, али сад без одговора. Кренули су даље, према долини у којој се угнездило Јаблан језеро. Густа шума, ноћ и снег који је прекрио познате стазе и код ових прекаљених планинских вукова изазвали су зебњу. Овако су могли да тумарају до зоре, а онда ће, по свему судећи, за младића бити прекасно.

Чим су ушли у стеновити део Црвене греде први пут су се уплашили, али не за себе. Вукови које су, упркос помрчини, видели нису за њих били невоља, али за немоћног човека могли су да буду кобни, ако већ нису. Јер, Силван Гије се и даље није одазивао на њихове честе и громогласне позиве. Одлучили су, зато, да се узверу уз најближу литицу и одатле

фармерица није имао ни зимски веш уобичајен у планини у ово доба године. Пулс готово да се није ни осећао. Ипак, што је најважније, Силван Гије био је жив. Бела смрт га је замало промашила. Зоран Војиновић и Видомир Шпањевић одмах су му дали мало сока, а он је потом халапљиво појео мандарину и мало хлеба натопљеног медом. Тада је почео неконтролисано да дрхти. Дали су му још мало хране и два „бруфена“, босе ноге умотали у папирне мараме, учврстили их фластером, преко тога ставили најлон кесе и поново фластер. Плашећи се да ни то није довољно, скинули су своје капе и, уместо залеђених ципела, навукли их на његове ноге. И све то опет омотали фластером.

Силван Гије се задивљујући брзо повратио и чак успео да се стидљиво насмеши. Рекао је да је једно време одржавао телефонску везу с француским конзулом у Београду и да га је госпођа Вероника Мари Јурчевић све време храбрила да издржи. Онда се батерија испразнила и мук и страх су га надвладали. Сад је, захваљујући њима, могао и да устане.

Повратак је био много бржи пошто су спасиоци пратили своје трагове, а и мало опорављени Француз могао је да их прати. Пред саму зору стигли су до Штуоца, односно „Момчиловог града“ где су их већ чекала амбулантна кола. У 5.30 био је у болници и лекари су га неколико сати задржали на испитивању. Истога дана Зорану Војиновићу, Видомиру Шпањевићу, Момчилу Лакићевићу и Станку Војиновићу, али и осталим који су учествовали у спасавању и збрињавању младића из Тулуза, из француске амбасаде у Београду стигла је захвалница. Пре него што је отишао, Силван Гије је обећао да ће се вратити, овог пута кад буде мало топлије и да ће одсад поштовати прво правило планинарења: никад не иди сам ■

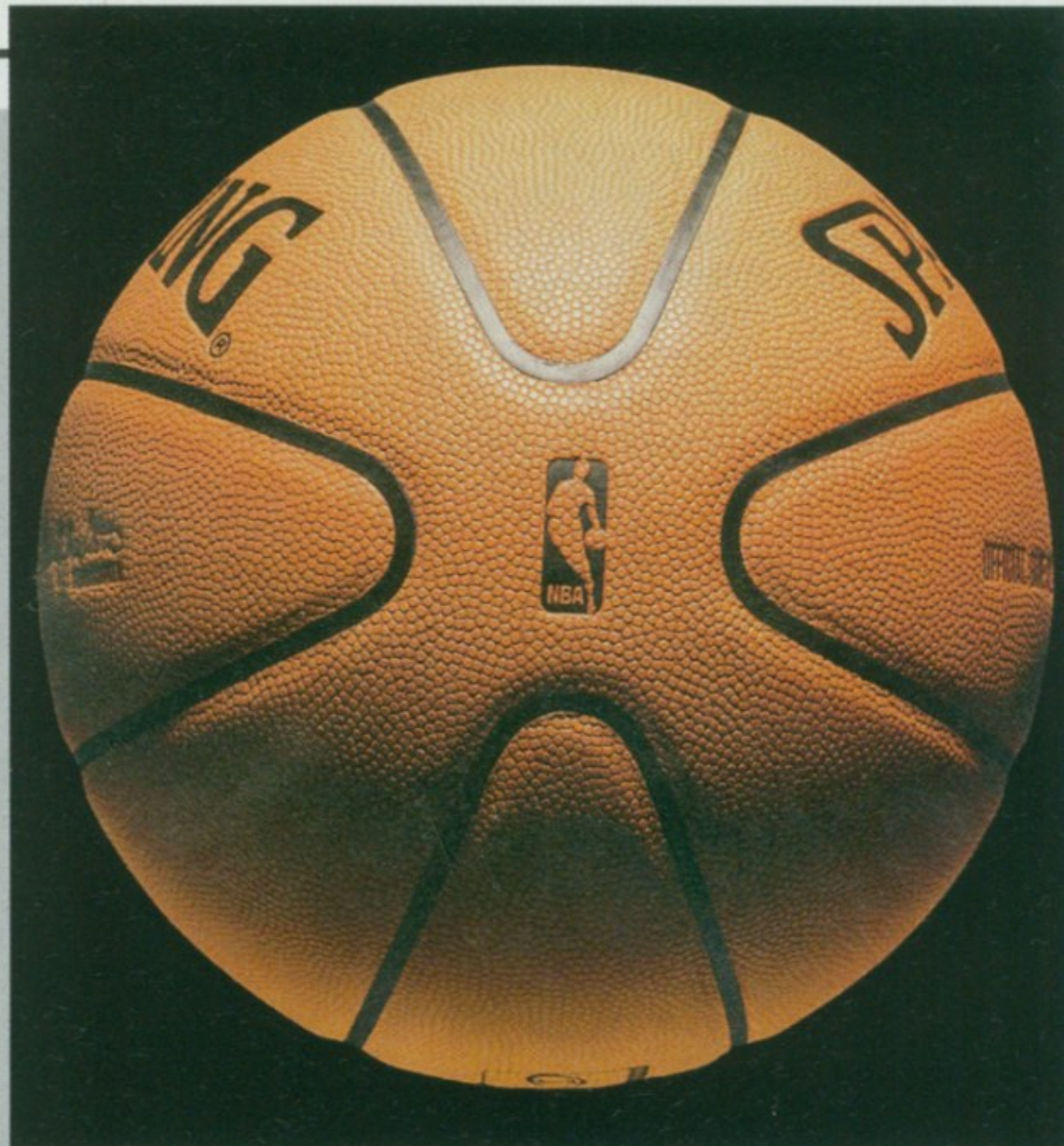
П. Милатовић

—деветнаест

„МАЛИ” ГРАДСКИ АУТОМОБИЛ

Како направити аутомобил који ће моћи да убрза до 100 километара на час за свега 2,5 секунде, извлачи 3G у кривинама, и уз све то задовољи прописе како би могао да се региструје за вожњу по граду? Управо са оваквим изазовом суочили су се Бен Скот Гед и Грахам Халстед, ветерани „Меклареновог” развојног тима „формуле 1”, при изради двоседа „капаро T1”. Прибегли су свим познатим инжењерским триковима из авио-индустрије и тркачког света да би повећали аеродинамичност и смањили тежину возила. Но, морали су му истовремено обезбедити и делове који би били у употреби током градске вожње (на пример, фарове). **Возило ће коштати 220.000 евра и наћи ће се на улицама Лондона током 2007. године ■**

НОВА КОШАРКАШКА ЛОПТА

После 36 година, кошаркашка лопта спремна је за промене. Уместо уобичајених осам „кришки”, нова „Спалдингова” лопта састављена је из два међусобно укрштена дела начињена од микровлакна. Смањењем спојева повећава се површина на коју належе длан. Материјал од ког је лопта начињена је такав да задржава „лепљивост” и када се на површину пренесе зној с длана, омогућавајући чврст и сигуран стисак. **Нова кошаркашка лопта кошта 100 долара ■**

РЕЗЕРВОАР: Да би што ређе свраћали у питстоп и допуњавали гориво, тркачки аутомобили имају резервоаре од приближно 150 литара. У поређењу са њима, „T1” има резервоар од „свега” 70 литара што је довољно за вожњу по граду. Теоретски, ако се води рачуна о потрошњи горива, „T1” би трошио 7,8 литара на сто километара ■

ГУМЕ: Мекше гуме на аутомобилима „формуле 1” трају највише до пређених 200 километара. На „T1” стављене су гуме за уличну вожњу сличне онима које користи „порше 911 турбо”, а треба да потрају бар 25.000 километара ■

МОТОР: Аутомобили „формуле 1” имају V-8 моторе од 2,4 литра који дају 750 коњских снага на 19.000 обртаја у минути. „Капаров” мотор је ограничен на 10.500 обртаја, али с турбо компресором даје 500 коњских снага – сасвим довољно за претицање „лотуса” ■

КРОВ КАБИНЕ: Вожња по граду подразумева и временске неприлике. Зато „T1” има кров кабине и брисаче стакла ■

СИГУРНОСТ: За вожњу по граду аутомобил мора да има блатобране, фарове, задња светла, ретровизор... Код „капара” спољни ретровизори уграђени су на задњој страни блатобрана а фарови на предњој, док су светла на задњем делу аутомобила начињена од низова LED диода на задњем крилу ■

ПРЕСИПАЊЕ ИЗ ШУПЉЕГ У ПРАЗНО

Скромни богаташи купују земљу, док они који заиста не знају шта би с парама плаћају допремање песка с морског дна нарочитим бродовима за изградњу приватних острва. Ови бродови могу да извуку 23.645 кубних метара песка на сат и носе га где треба, а претежно се користе за обнављање обала уништених у олујама и приликом прокопавања водених токова. Брод „Роттердам“ холандског бродовласничког предузећа „Ван Орд“ наноси песак у Персијском заливу поред обале Дубаија **за изградњу вештачког архипелага приватних острва названог Свет** који ће из ваздуха изгледати као континенти Земље. Следећи подухват „Ван Орда“ је стварање чувеног острва у облику палме такође намењеног богаташима Дубаија. Када се заврши, ово острво заузимаће површину од 150 квадратних километара, за шта ће бити потребно милијарда кубних метара песка и 3,2 милијарде долара ■

ОСТРВА У БРОЈКАМА:

Дужина „Роттердама“ – 185 метара
Дужина „Титаника“ – 270 метара.
Цена изградње „Роттердама“ – 200 милиона долара.
Цена употребе „Роттердама“ – 100.000 долара на дан.
Цена природног приватног острва (на пример Сералво у Калифорнијском заливу) – 35 милиона долара.
Цена изградње приватног вештачког острва у архипелагу Свет код Дубаија – од 6,9 милиона долара до 1,8 милијарди

НЕУМОРНИ САГОВОРНИК

Направљен изузетно веродостојно по узор на младу јапанску жену, „Актроид“ је робот намењен дочекивању и забављању гостију, или игрању са децом, шта власнику више одговара. Разуме уобичајене фразе на јапанском и енглеском језику и одговара на њих, пропраћајући речи одговарајућим изразима лица и покретима руку. Чак има и својеврстан смисао за хумор – на питање да ли је робот, одговараће метализираним гласом и уоченим покретима руку, пародирајући чланове музичке групе „Крафтверк“ док изводе своју песму „Робот“. Потом ће се вратити уобичајеном подржавању људског понашања и топлим женским гласом рећи: „Само сам се шалила“.

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК

5. 1. 2007.

Sportski centar

PROGRAM ZA DECU namenjen je deci uzrasta od 4 do 12 godina.

Redovnim vežbanjem postiže se poboljšanje fizičkog i psihičkog zdravlja, povećava se produktivnost i samopouzdanje.

Deca kroz igru steknu znanja o osnovnim sportskim disciplinama. Sa sportom se usvajaju određeni principi međuljudskih odnosa koji su društveno priznati, prihvaćeni i cenjeni. Program je osmišljen tako da deca nisu svesna da ozbiljno vežbaju - treniraju.

PROGRAM ZA ŽENE

Želja nam je da omogućimo majkama da se rekreiraju, smršaju, "zategnu", oblikuju, opuste, povećaju kondiciju, samopouzdanje i raspoloženje umesto da čekaju svoju decu dok završe trening ili nervozno jure da završe još jednu obavezu.

Milenka Vesnića 3, Dedinje, tel: 011 266 81 33
Web: www.stibo.co.yu, Mail: office@stibo.co.yu

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГ

КОЈА СЛОВА НЕДОСТАЈУ ?

1

B	C	A	?	K
C	E	R	M	N
A	?	L	O	S
G	M	?	J	P
?	N	S	P	T

ПОПУНИТЕ МРЕЖУ

2

У празна поља упишите симболе из првог реда тако да се у сваком реду (колони) и на дијагоналама сваки симбол појави тачно по једном ■

0	●	◐	□	■
			0	

ОДГОНЕТНИТЕ

3

У табелу су уписана 54 броја. Упишите још један! ■

5	5	4	3	5	5	3	2	3	4	5
4	2	5	4	5	5	5	4	5	5	3
5	4	?	5	4	3	5	4	3	4	4
4	3	5	2	5	4	5	4	5	5	3
3	5	4	5	1	5	4	5	2	4	5

УПОТПУНИТЕ НИЗОВЕ

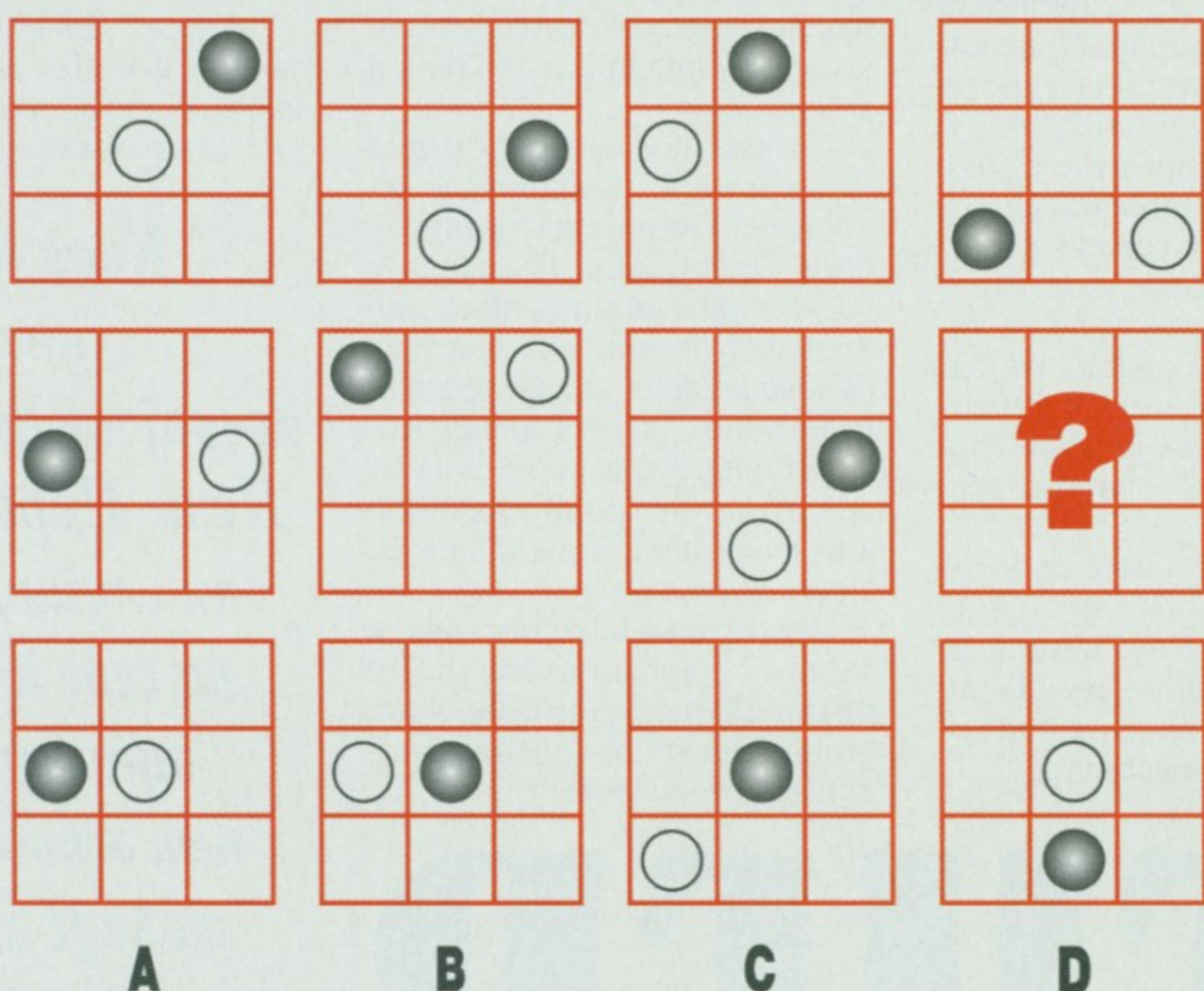
4

4				74		14				644
	7			37			11			161
		14		?				44		?
			17						41	

ИЧКЕ загонетке

КОЈИ КВАДРАТ УПОТПУЊУЈЕ НИЗ?

5

A

B

C

D

УШТЕЂЕНО ВРЕМЕ

7

Пера, који је радио у суседном месту, сваког дана враћао се возом с посла и долазио на железничку станицу у 15 сати. Тамо би га сачекала супруга и аутомобилом би заједно одлазили кући. Једног дана Пера се раније вратио с посла и дошао је на железничку станицу у 14 сати. Како није желео да читав сат чека супругу, кренуо је пешке кући. Успут је срео супругу која је, као и сваког дана, пошла аутомобилом на станицу. Одмах су кренули кући и стигли 10 минута раније него обично. Колико је времена Пера ишао пешке? Претпоставља се да је брзина аутомобила константна ■

ВРЕДНОСТ СИМБОЛА

Ако је вредност затамњеног круга 8, одредите вредност осталих симбола ■

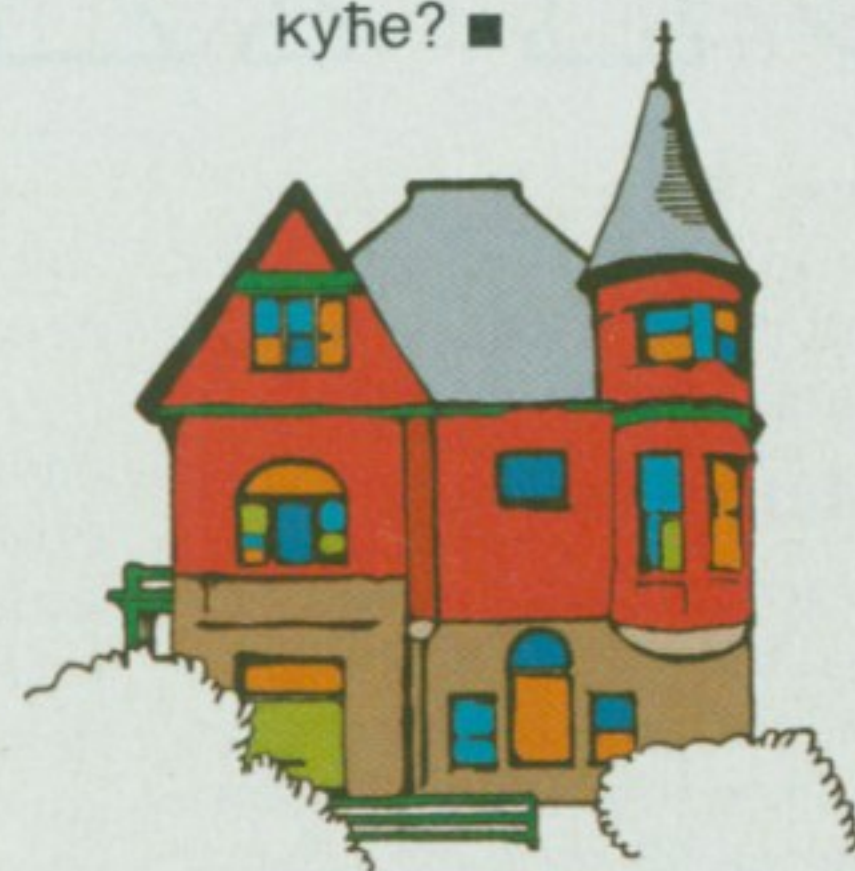
6

			= 30
			= 28
			= 29
= 40	= 22	= 25	

КУЋА И ЗЛАТНИЦИ

8

Три брата купила су кућу за 204 златника. Први је за куповину дао три пута више златника од другог, а други четири пута више од трећег брата. Колико је златника сваки од њих положио за куповину куће? ■

Уређује Радивоје Грбовић

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

Животи је бајка

Било је рано априлско јутро, помало прохладно па је на малом имању породице Портер, у Аризони, владао мир. Једино је из кухиње допирала светлост. Пени Портер, четрдесетогодишња жена, седела је поред прозора и полако пила кафу. На крилу јој је била мала, дечија ципела. Нежно је прсти-ма прелазила преко дотрајале беле коже док је погледом пажљиво осматрала околину, као да нешто тражи. Чинила је то сваког пролећа, већ девет година. Устајала је пре свих укућана да би неометано могла да се удуби у испитивање огољеног тла око куће. Надала се да ће још једном угледати оно за чим је тако чежњиво трагала – малу живахну преријску

– Ти баш умеш да машташ – насмејао се њен супруг Били спремајући се да нацепи дрва.

– Данас ћемо нас три да освајамо планету – добацила му је преко рамена и с девојчицама наставила да тумара око куће. Ужарених очију, Беки и Џејми пратиле су је у корак испитујући сваки педаљ под ногама. Задубљена у игру и Пени је помно гледала у тло. Одједном је угледала како се недалеко од њих из једне пукотине у земљи нешто помаља. Уочила је прво главицу, а потом и тело неке животиње.

– Погледајте – тихо се обратила кћеркама. Из пукотине су, једна за другом, измилеле четири мале животиње. Били су то пустињски пси, ретка врста америчке веверице.

Џејми и Беки су вриснуле. Пени их загрлила и тако је покушала да их утеши. Није било речи којима би могла да им објасни сурове законе природе. Држећи у наручју децу која су јецал, Пени је погледала у небо. У том тренутку грабљивца с пленом напала су два орла. Бранећи се, он је испустио младунче које је пало на земљу недалеко од Пени и девојчица.

– Мама, помози малом зраку – кроз сузе су шапутале девојчице. Пени је на тренутак била у недоумици. Сумњала је да је животињица жива, али ипак јој је пришла. Подигла је са земље мало чупаво младунче не веће од њеног длана. Крвава подеротина протезала му се готово преко целих леђа, али мала веверица давала је знаке живота.

– Родитељи ће се постарати за њу ... – промрљала је Пени окрећући се око себе. Али, уплашене мале веверице на трагом су нестале.

зикуј здравље наше деце – Били је с неверицом гледао у своју жену.

– Очистићу јој рану и сутра ћу је однећи до пукотине где смо виделе целу породицу. Сместићу је на сигурно место где деца неће моћи да је дирају – Пенин глас био је молећив.

– У реду. Донећу ти прибор за прву помоћ – Били је слегнуо раменима, а онда се обратио кћеркама. – Нађите не-

*Када је у кућу
унела малу
преријску веверицу,
Пени Портер није
ни слућила да ће
на себе преузети
одговорност за
њен животињски
да ће је за дивљу
животињу везати
снажна осећања
која се никад не
заборављају*

МЕСЕЧЕВ

ЗРАК ИЗ ЦИП

веверицу која је једног априлског јутра 1997. године изненада ушла у живот њене породице.

Исти као и ми

Јасно до детаља, сећала се, тог јутра. Њене кћерке, Беки и Џејми, сад већ тинејџерке, тада су биле још мале. Да би их забавила, Пени их је водила у шетњу по имању и смишљала разне занимљиве приче. Како се природа касно будила у овом делу Аризоне, на југозападу Сједињених Америчких Држава, и цео крај на домак прерије био још огољен и избраздан пукотинама, Пени се досетила да девојчицама то представи као површину Месеца.

двадесет четири

– Пар с двоје младунаца – закључила је Пени гледајући невелика створења.

– То су Месечеви зраци! – одушевљено је узвикнула шестогодишња Беки показујући млађој сестри животињице које су весело скакутале недалеко од њих. – Исти су као и ми... Мама, тата и деца – закључила је мудро.

– Тако је – потврдила је Пени. – Они су сложна породица и воле да буду заједно. Зато нећемо да их ометамо. Посматраћемо их издалека – додала је и чучнула поред кћерки.

Али, задовољство коме су се препустиле кратко је потрајало. Готово бешумно, с неба се обрушио орао и у лету зграбио једно младунче.

Видевши уплакана лица својих девојчица, одлучила је да животињу унесе у кућу.

– Шта то носиш? – упитао је Били гледајући у њен длан. Пени је укратко објаснила шта се догодило.

– То је мали Месечев зрак, тата – рекла је Беки. – Мама ће да му излечи ране које му је нанео орао.

– То је глодар – кратко је узвратио Били.

– Мислим да је Месечев зрак преријски пас, врста веверице... – Пени је покушала да се одбрани.

– Ма како да су га деца назвала, то је глодар баш као и хрчак, пацов, миш. Све те животиње су штеточине и преносници болести. Не ри-

што у чему би тај ваш Месечев зрак могао да спава.

Беки и Џејми отрчале су у своју собу и убрзо се вратиле. Млађа је у рукама држала пар старих дечијих ципелица.

– Мени су мале, али мислим да ће Месечевом зраку одговарати – Џејми је пружи-ла мајци ципеле које је носила као беба.

– Једна ће бити довољна – Пени се насмејала домишљатости своје девојчице.

Хоће ли преживети?

Али, када је погледала у мало дрхтаво тело, Пени је осетила тугу. У сјају два искричава црна ока видела је бол и страх.

– Учинићу све да ти помогнем, малиша – прошапутала је мажући рану антибиотском кремом. Ма колико да је била пажљива знала је да животиња трпи болове. Само је неколико пута отворила уста и затрептала, али није се померила.

Када је завршила с чишћењем ране, Пени је малу веверицу нежно спустила у ципелу. Изморена, она се склупчала и склопила очи.

– Хоће ли јој бити добро, мама? – питала је Беки тихим гласом.

– Наравно, али не смемо да је померамо – узвратила јој је Пени. Међутим, није била сигурна у оно што је изговорила. Никада пре она није лечила ниједну животињу.

Страх да јој је можда нанела зло, а не указала помоћ натерала ју је да одмах позове ветеринарску станицу.

Дежурном ветеринару све је детаљно објаснила. На основу описа животиње он је закључио да је у питању ретка веверица из фамилије Sciuridae, рода Spermophilus, познатије под именом црни преријски пас, која углавном настањује пределе Колорада, Јуте и Оклахоме.

Начином на који је збринула рану, ветеринар је био задовољан, али није могао да јој каже хоће ли се животиња опоравити.

– Хоћете ли ми помоћи? – упитала је укућане. Уместо потврдног одговора Били јој је чврсто стегнуо руку, а девојчице су се привиле уз њу.

Охрабрена подршком Пени је смислила како да обезбеди веверицу. Ципелицу у којој је била веверица ставила је у празан кавез за птице, а њега окачила у ормар у ходнику тако да је често могла да је надгледа. До увече Месечев зрак није се померао. Пени је са зебњом отишла у кревет.

Будна је дочекала зору. Сачекала је да Били устане и отвори врата ормара.

– Месечев зрак је жив, а рекао бих и гладан – глас њеног мужа био је весео.

Сигуран у цепу

И тако су Портерови заједничким снагама почели да брину о Месечевом зраку. Али опоравак је дуго трајао. Тек у јуну животињица је постала мало снажнија и живахнија. Рана је готово зацелила.

Ипак, још је било рано да напусти кућу и придружи се својој породици.

Из мрака плакара мала веверица преселила се у цип Пенине блузе. Тако јој је стално била пред очима. Само је увече стављала у ципелицу и кавез где је спавала. До септембра веверица се већ толико навикла на људе да је слободно шетала од длана до длана, лижући им прсте намазане бутером и грицкајући јабуке. На могућност

ВЛИЩЕ

– Ти мали преријски пси исувише су нежни и осетљиви. Готово да нема изгледа да преживи у рупи под земљом. Ако можете, задржите га у кући. Можда ћете успети да га спасете – речи ветеринара нису биле утешне. Ипак, посаветовао је како да негује и храни дивљу животињицу. – Обезбедите јој топло и мрачно место за спавање, али пазите да се негде не завуче и угине. Бутер од кикирикија и рендане јабуке вероватно ће прихватити.

Пени је била затечена. Када је веверицу унела у кућу није ни слутила да ће на себе преузети одговорност за њен живот.

да би животиња могла да их зарази неком болешћу, Портерови су потпуно заборавили. Месечев зрак постао је њихов кућни љубимац.

– Овај мали чупавко ми се баш подвукао под кожу. Биће ми тешко када оде – невољно је признао Били гледајући веверицу како спава у ципелици.

– Задржимо га – молила су деца. Пени и Били су се погледали.

– Дивљим животињама место је у природи. Али, размислићемо о томе – рекао је отац. Пени је знала, да када би се она питала, Месечев зрак никада не би напустио њен џеп.

Али, једног дана, непосредно после њиховог разговора, мали преријски пас је нестао. Када је тог јутра Пени устала и отворила ормар угледала је отворена врата кавеза и празну ципелицу.

– Да ли је могуће да се искрао из куће и отишао? – питала се Пени. – Како? Врата и прозори били су затворени и није постојао никакав отвор кроз који би се животиња извукла.

У паници је обишла двориште а онда почела да загледа по кући. Померала је намештај дозивајући га по имену. А онда је отворила фиоку ормара у ходнику и вриснула. Скупчан и укочен Месечев зрак лежао је међу чарапама.

Чувши врисак Били је дотрчао до ње.

– Месечев зрак... Није више жив... – јецала је Пени показујући на фиоку.

Опроштај

– Жив је, лудице, али спава зимски сан – с олакшањем је изговорио Били. – Потпуно смо смели с ума да ови глодари с првим хладним данима западају у хибернацију.

Тек тада Пени је постала свесна да дивља животиња каква је преријски пас не може да буде кућни љубимац. Да би девојчице припремила на неминовни растајак с Месечевим зраком, набавила је књиге у којима је живот веверица био потанко описан. Целе зиме стрепела је хоће ли мали глодар дочекати пролеће. Фиоку у коју се сместио држала је донекле отворену, али у њу није смела да завири.

С првим топлијим данима Били је на имању уочио глодаре, породицу Месечевог зрака. Ипак, малишан из фиоке није се померао.

– Само да се пробуди – молила се Пени ува прислоњеног уз ормар. Када је најзад чула тихо шушкање из фиоке, заплакала је од среће.

Изгладнелу животињу добро је нахранила, а потом су сви четворо отишли до места где су га скоро годину дана раније нашли. Кад га је Пени спустила на земљу, мали преријски пас несигурно се осврнуо око себе, а затим потрчао ка једној пукотини. Из ње су измилеле три животиње. Дуго су се мирисали, скакали а потом ишчезли у рупи.

– Добро је. Породица Месечевог зрака опет је на окупу. Тако треба да буде. Они су баш као и ми. Мама, тата и деца – рекла је весело Пени да би орасположила девојчице.

– Тако је – Беки и Џејми спремно су прихватиле њене речи.

Оно што није изговорила била је њена жеља да још једном види Месечев зрак.

Та жеља јој се још није испунила. Ипак, Пени не губи наду. Верује да ће се њена мала преријска веверица једног дана појавити испред куће ■

Припремила
С. Делибашић

Свети у БРОЈКАМА

СРЕЋНА И РАСТРОШНА НОВА ГОДИНА!

* 12 000 000 000 долара

потроше у просеку амерички грађани на куповину новогодишњих поклона преко Интернета. Европљани су умеренији. Тим поводом потроше око 9 милијарди ■

* 10 000 000 фунти

вредност је најскупљег понуђеног новогодишњег поклона британске робне куће „Хародс“ – накита с плавим дијамантом од 14 карата ■

* 150 година

дуг рат северноамеричких Куатиутл индијанаца окончан је поклонима. На одређено дрво свака од зараћених страна стављала је поклоне трудећи се да надмаши једна другу све док бројнији и вреднији поклони нису одредили победника ■

* 46 одсто

деце и младих између 6 и 17 година сматра да је најлепши и највреднији новогодишњи поклон срећа и здравље њихове породице и пријатеља, подаци су добијени од међународног удружења социолога ■

С. Д.

ЗАШТО? КАКО!

КОЛИКО СЕ ЧЕСТО ПЛАНЕТЕ ПОРАВНАВАЈУ?

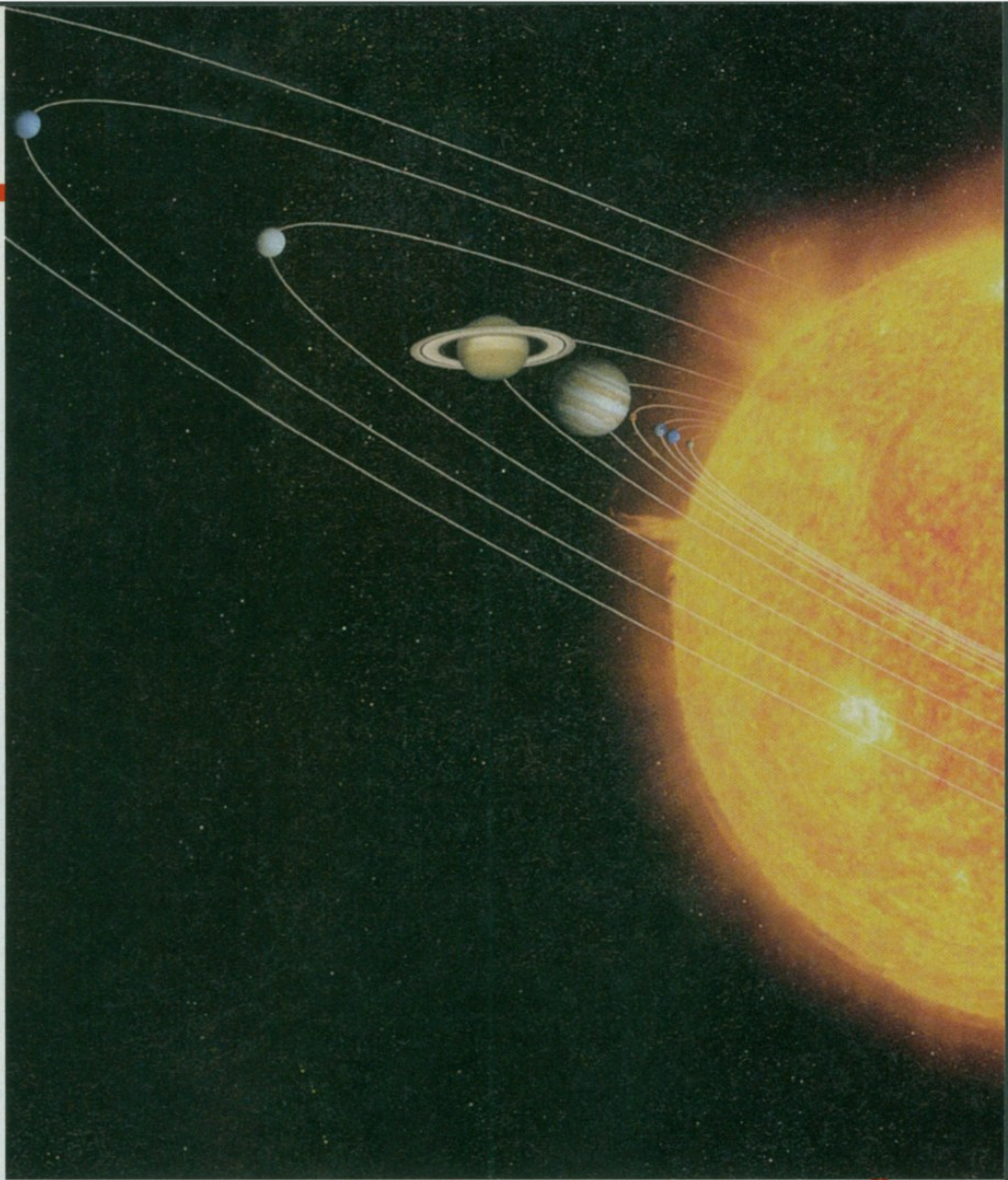
Планете Сунчевог система поравнавају се међусобно на два начина: гледано са Сунца у такозваном хелиоцентричном поравнању или, што је знатно привлачније за нас, гледано са Земље у геоцентричном поравнању. Због нагиба и облика њихових орбита планете никада нису савршено поравнате, међутим, рачунарске симулације Сунчевог система показују да су планете у готово хелиоцентричном поравнању приближно сваких 1500 година.

Поравнавање пет планета које се виде голим оком са Земље дешава се приближно на сваких 60 година. Тако ће се 8. септембра 2040. године

Меркур, Венера, Марс, Јупитер и Сатурн ускладити и поравнати геоцентрично у готово савршеном низу. Међутим, **за научнике је најважније поравнање које се одвија сваких 175 година** кад се спољашње планете поставе тако да је могуће слати свемирску сонду од једне до друге користећи такозвано дејство васионске праћке њихових гравитација.

Ова појава уочена је тек 1965. године.

Срећом, таман на време да се искористи у подухватима „Војаџера“ седамдесетих година ■

ПАТЕ ЛИ ЖИВОТИЊЕ ОД АЛЕРГИЈА?

И мачке и пси као и многе домаће животиње које живе на селу **могу бити алергичне на полен и траву**, а то се код њих јавља претежно у виду свраба иза ушију и по кожи. Животиње су много више изложене прашина и другим честицама у природи, па су вероватно зато мање осетљиве на њих од људи. Сем тога, имају у себи више паразита него људи, што утиче на одбрамбени систем.

Паразити се бране да их тело домаћина не нападне умиривањем имуног система. Међутим, код животиња то изгледа истовремено смањује и одбрану од полена и других страних честица ■

КАД ПЧЕЛИЊА МАТИЦА УГИНЕ, ПОСТОЈИ ЛИ „ПРИНЦЕЗА“ КОЈА ЧЕКА ДА ЈЕ НАСЛЕДИ?

Колонија пчела може да произведе матица колико јој је потребно једноставно мењајући исхрану ларви женки које се развијају. **Прва три дана живота, све ларве пчела добијају „краљевски оброк“**. Након тог времена, раднице прелазе на мед и полен, а оне које су предодређене да постану матице настављају с „краљевским оброцима“. Након седам дана готово све напуштају рој да би се париле ■

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

МАРКЕТПРИНГ

**ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК**

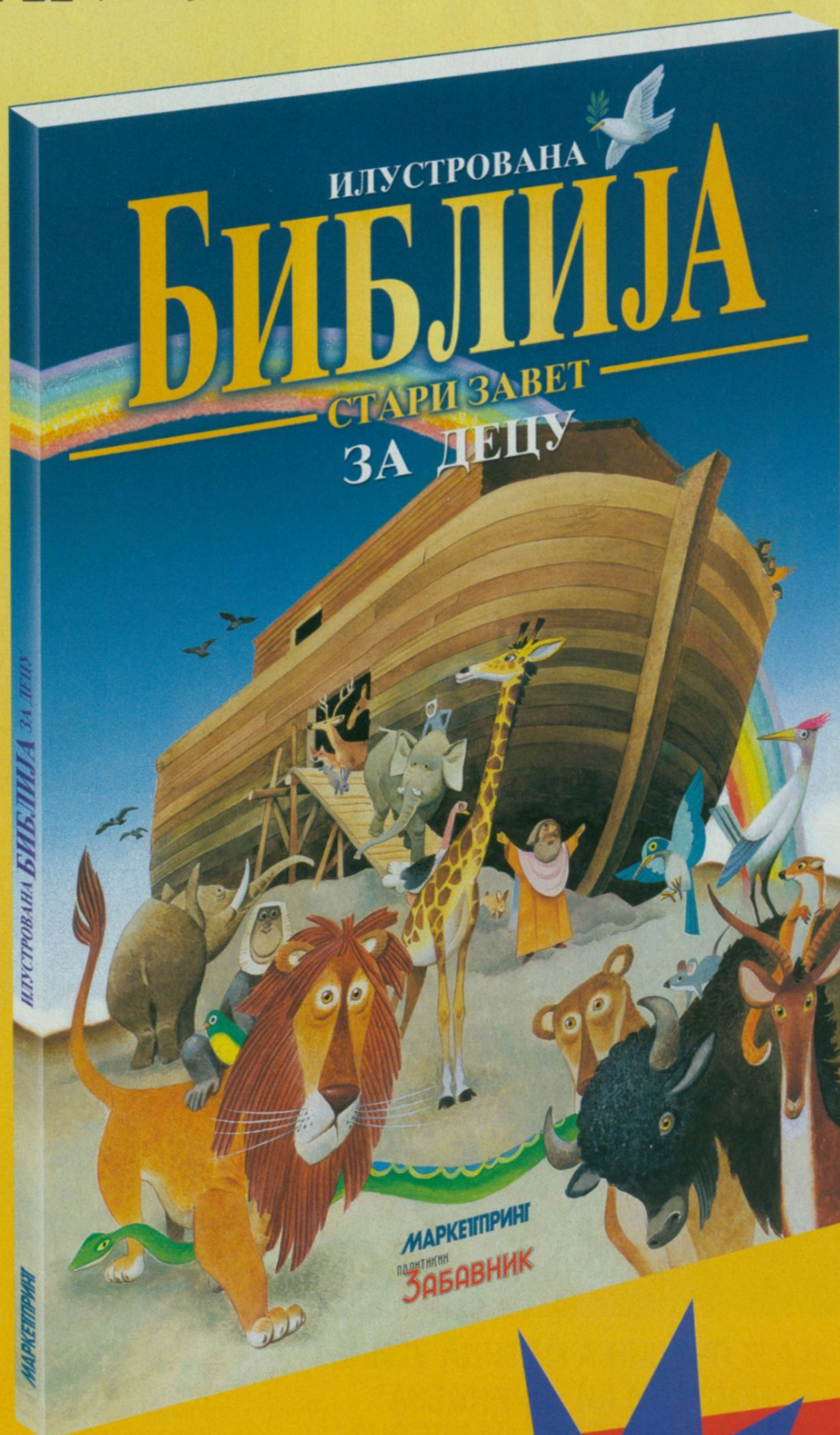
+

**КЊИГА
349 динара**

ИЛУСТРОВАНА
БИБЛИЈА

СТАРИ ЗАВЕТ
ЗА ДЕЦУ

**НЕ САМО
ЛЕП ПОКЛОН
ВЕЋ И
КОРИСНА
ЛЕКТИРА
ЗА
НАСТАВУ
ВЕРОНАУКЕ**

**80 СТРАНА, У ПУНОМ КОЛОРУ,
КОРИЦЕ ПЛАСТИФИЦИРАНЕ
СА ЗЛАТОТИСКОМ**

**У СУСРЕТ
БОЖИЋНИМ
ПРАЗНИЦИМА**

ХОГАР СТРАШНИ

НОВОГОДИШЊИ ПОКЛОН

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ВОЛИМ НОВОГОДИШЊУ НОК!
ТОПЛО ЈЕ У КУКИ, СВИ СУ
СРЕЊНИ И НА ОКУПУ!

У ЊЕГОВОМ СЛУЧАЈУ ТО
ЈЕ ТАКО ЈЕР КАФАНА НЕ
РАДИ ЗА ПРАЗНИК!

СВИ ПОКЛОНИ СУ УПАКОВАНИ И ИСПОД ЈЕЛКЕ!

СВИ СУ УЗБУЂЕНИ И ЧЕКАМО ДА
ДОЂЕ ВРЕМЕ ДА СЕ ОТВОРЕ!

©2006 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

У НАШОЈ КУКИ ЈЕ
ОБИЧАЈ ДА ТО
УРАДИМО СУТРАДАН
УЈУТРО!

12-24

НА СРЕЊУ СВИ
ТО ПРИМАЈУ С
РАЗУМЕВАЊЕМ...

CHRIS
BROWNE

ШМРЦ! ЈЕЦ!

ОСИМ ЈЕДНОГ!

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ДИВНО ДОБА ГОДИНЕ!

ОЛАКШАЊЕ ЈЕ ШТО
НЕ МОРАМ ДА ИДЕМ У ПЛАЧКУ
ПО ЕВРОПИ!

БАУ! НЕ ПАМТИМ
ОВАКАВ СНЕГ!

НИ ЈА!

НЕ ПРЕСТАЈЕ ДА ПАДА!

АЛИ, АКО НИШТА
ДРУГО, КУПОВИНЕ СУ
ОБАВЉЕНЕ, ХРАНА
СПРЕМНА...

И, ШТА ЋЕМО САД?

АКО НИШТА ДРУГО НЕКО ЋЕ МОРАТИ ДА УПАЛИ СВЕТЛО!

CHRIS
BROWNE
12-17

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗЕВ МИСЛИМ ДА БУ
У КАФАНУ...

НЕГО, ШТА ТО...
КАКАВ ДИВАН МИРИС!

ПЕЧЕНО ПИЛЕ!

ШМРК!
ШМРК!

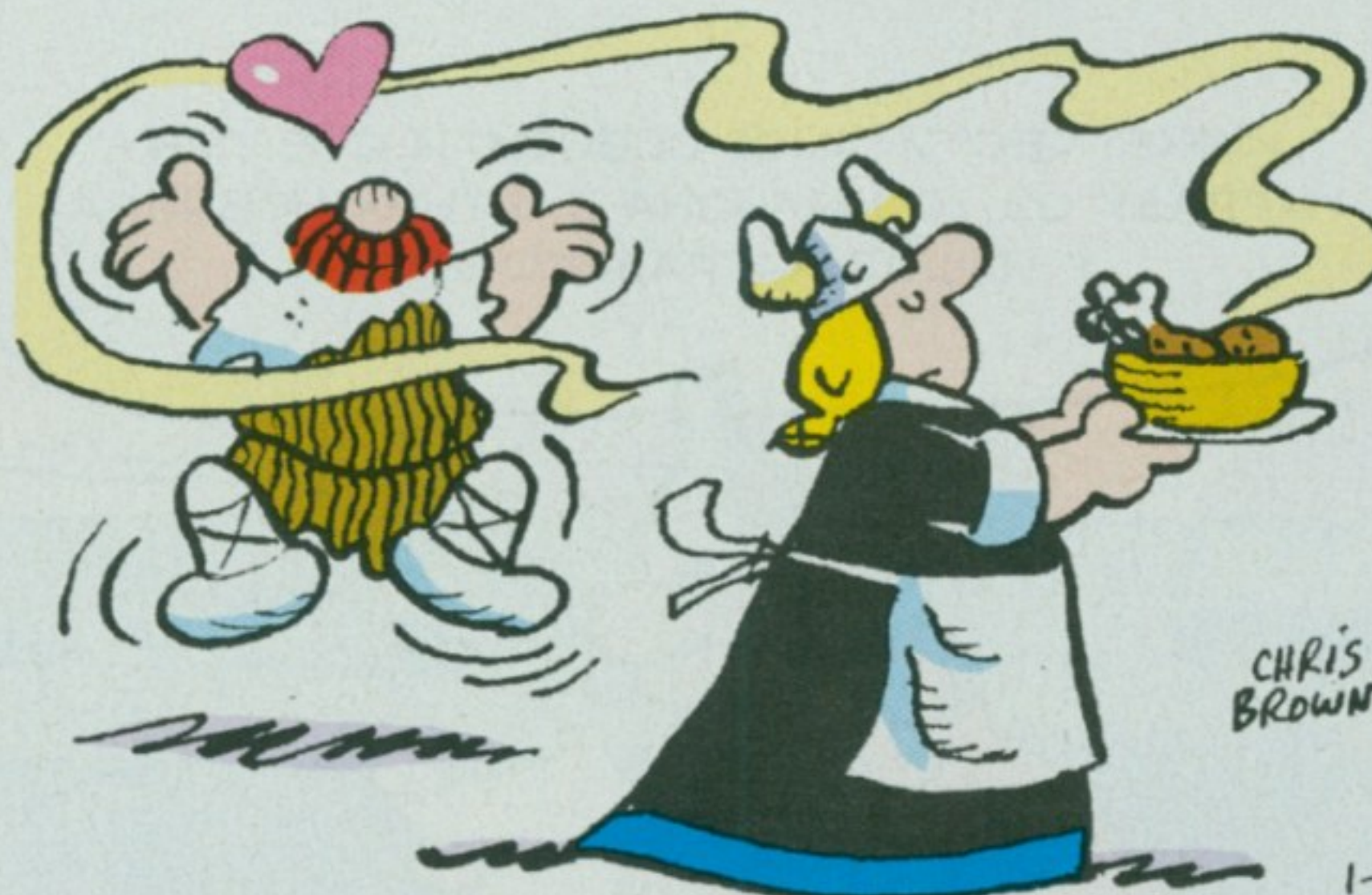

ШМРК!

ШМРК!

ШМРК!
ШМРК!

CHRIS
BROWNE

1-7

©2007 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

НА СВЕ СИ СПРЕМНА
САМО ДА МЕ НАМАМИШ
НА КУПАЊЕ!

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ЗЕВ — ОВДЕ СЕ
НИШТА НЕ ДОГАЂА!

ДА, БАШ ЈЕ
ДОСАДНО!

ХЕЈ!

ШТА ЈЕ ТО ТАМО?

ВИДИ! ПОРУКА У БОЦИ!

ИЗВАДИ
ЈЕ И
ЧИТАЈ!

ВАЖИ!

КАЖЕ: ЧЕСТИТАМО! ОСВОЈИЛИ СТЕ ПРВУ
НАГРАДУ ОД 10 МИЛИОНА ЗЛАТНИХ НОВЧИКА
У НАШОЈ НАГРАДНОЈ ИГРИ!

УРРРА!

СВИМ НАШИМ
НЕВОЉАМА
ЈЕ КРАЈ!

ПИШЕ ЛИ КАД
ДОБИЈАМО
НАГРАДУ?

ДА!

ДО СУТРА У ПЕТ ПО ПОДНЕ
ТРЕБА ДА ПОДИГНЕМО
НАГРАДУ!

©2007 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

1-14
CHRIS
BROWNE

DIK
BROWNE

ГАР

СТРАШНИ

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

ДАН ЈЕ ИСУВИШЕ КРАТАК ДА
ОБАВИМ СВЕ ПОСЛОВЕ КОЈЕ
ХЕЛГА ОД МЕНЕ ТРАЖИ...

ЈУРЦАМ ОД ЈУТРА
ДО МРАКА!

КАД БИХ МОГАО МАЛО
ДА УСПОРИМ!

ЗАШТО СВИ ТОЛИКО
ЖУРЕ?

ЗАШТО НЕ БИСМО МАЛО УСПОРИЛИ?

СВИ КАО ДА СЕ ТРКАЈУ С ВРЕМЕНОМ!

СВЕ МОРА...

БРЗО!

БРЗО!

БРЗО!

А НАЈГОРЕ ОД
СВЕГА ЈЕ...

...ШТО НИКО
НЕЋЕ ДА
СЛУША!

ЈА СЛУШАМ,
САМО ПОЖУРИ!
ИМА ЈОШ ЊИХ
КОЈИ МЕ ЧЕКАЈУ!

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

СЛЕДЕ
СТИХОВИ
**ХОГАРА
СТРАШНОГ**

©2005 by King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

СТРУЧЊАЦИ БАШ ТВРДЕ ДА
СВЕ ЖЕНЕ ВИШЕ ИЛИ МАЊЕ...

ИЗ ДАНА У ДАН ПО ВРЕМЕНУ СВАКОМ...

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

JODI JE U MODI
OD MINAKVE SAMO TAKVE

JEDAN JODI OBEZBEĐUJE ORGANIZMU
POTREBNU DNEVNU KOLIČINU JODA

„Фронт за ослобођење баштенских патуљака” основан је у Француској 1995. године, али се потом веома брзо проширио и на друге европске земље, као и Канаду и САД. Циљ овог покрета јасан је будући да је све речено у називу. Наиме, треба тајно или јавно ослобађати мале статуе од гипса (такозване баштенске патуљке) које људи држе „заточене” у двориштима својих кућа! А они се ослобађају тако што их члан поменутог покрета украде и однесе на слободу: у шуму, поље или на планину – тамо где, према легенди, патуљци и живе.

Другим речима, чланови „Фронта за ослобођење баштенских патуљака” верују да

гипсани патуљци нису неживи предмети, већ да се у њима крију духови древних митолошких бића. То ће, вероватно, многим да звучи нестварно, некако сувише маштовито, па би требало поменути и прави циљ покрета: да се симболичним враћањем фигура легендарних шумских становника у природу људима стави до знања да природу више не треба да уништавамо. Иза ове поруке могу да се крију и многе друге: како не треба да дозволимо да сурова

стварност поништи наш унутрашњи свет маште, да нико нема права да некога затвара, спутава и ограничава...

Крађа или ослобађање?

Међутим, већ неколико година „ослобађање” баштенских патуљака добило је савим другачије раз мере, као и ток. Неки ма се то заиста допало, па се симболични гест претворио у начин понашања, моду – односно, врло честу појаву. Друга страна медаље говори о томе да власници ба-

јих су цинови, за пакост, направили малена бића присиљивши их да живе сакривени од људских погледа, испод земље. И тако су пролазили векови. Пре много година, патуљци су ипак успели да стекну неку врсту слободе, па су ноћу кришом излазили у природу. Занимљиво је да су тада највише волели да помажу сељацима. Према миту, моћ патуљака обрнуто је сразмерна њиховом мајушном телу. Они заправо с лакоћом успевају да ураде оно што људима тешко полази за руком... Али, људи их готово никада нису видели, будући да су из својих скровишта излазили тек у глуво доба ноћи. Разоткрила их

ОД МАШТЕ ДО СТВАРНОСТИ

ПАТУЉЦИ И ОСЛОБОДИОЦИ

Верује се да у европским баштама данас „борави” више од тридесет милиона гипсаних или пластичних баштенских патуљака.

Чланови покрета за њихово ослобађање тврде да је, само у Француској, до сада ослобођено више од четвори хиљаде!

штенских патуљака стрепе од лопова који их стално краду. Стога траже помоћ од полиције. Истини за вољу, крађа гипсане статуе из туђе баште јесте крађа, мада не тако тешка као плачка банке. Ипак „ослободиоце” патуљака хапсе и њима се суди као да су прави криминалци. Чланови покрета огорчени су што се сврставају у исти ред са разбојницима. Многи су за своје „подухвате” нашли надахнуће у филму „Чудесна судбина Амелије Пулен”, француског редитеља Жан-Пјера Женеа. Један део ове филмске бајке говори о баштенском патуљку који је побегао од себичног газде. Уцвеленом власнику патуљак шаље разгледнице

са разних страна света, показујући колико ужива у слободи. Легенде о патуљцима постојале су много пре него што су људи почели да стављају њихове фигуре у своје баште. Једна германска легенда говори о древним временима и о првом бићу на овом свету који се звао Имир и од кога потичу и мушкарац и жена, животиње, па и сами богови. На телу мртвог Имира створиле су се некакве ларве од ко-

је добро позната женска радозналост. Жене су увече посуле своје вртове брашном и ујутру спазиле трагове мајушних стопала... Схвативши да су им лукаве жене поставиле замке, патуљци су једноставно – нестали. Више се никада нису вратили. Људи су се покајали због своје радозналости, па од тада праве статуе које личе на њих.

Друга легенда говори о томе да су их приметили како се веселе за време једне ведре ноћи обасјане месечином: несрећни планински патуљци претворени су тада у грумење соли... Чим је пала киша, грумење се истопило, па су људи у знак успомене почели да их праве од трајнијег материјала.

И заиста први вртни патуљци појавили су се на тлу данашње Немачке у 15. веку. Од 1460. године они су украшавали парк дворца „Weikersheim” у Баварској. Нешто касније појавили су се и у Италији, у парковима ренесансних дворца. Патуљци красе улаз и врт чувене виле Боболи у Фиренци. Другим речима, они су на светлост дана изашли искључиво као скулптуре од камена, мермера или гипса, а не као жива створења. Године 1880.

основана је и прва немачка фабрика за израду патуљака.

У прогласу „Фронта за ослобођење баштенских патуљака” наводи се и податак да су патуљке поштовали и стари Египћани, као и Грци. Египатски бог Бес, као и ружни Афродитин син Пријап, били су патуљци. Пријапова омиљена боравишта била су баште, ливаде и виногради, па су му баштовани приносили жртве: смокве, дуње, кабуки и грозђе, молећи га да им подари успех.

Легенда о несрећној Јани и њеним патуљцима

У италијанском граду Вићенци, недалеко до Венеције, постоји чувена „Вила Валмарана од патуљака” изграђена 1669. године. Данас је то музеј. Овај дворца познат је и по фрескама славног сликара Тијеполо. За палату је везана једна тужна легенда. Она приповеда о томе да се ту некада налазио дворца једног принца. Он је око дворца подигао високе зидине због кћерке Јане... Јер, Јана је била лепа и мила девојка, прекрасног лица, – патуљак. Отац је знао да ће јој због

тога бити ускраћена љубав и брак. Високе зидине требало је да заштите Јану од осталог света, јер она није смела да зна да постоје људи другачијег изгледа. Стога се отац побринуо да и све Јанине слуге буду патуљци, а он се повукао. И тако је девојка живела заточена у дворцу, окружена патуљцима. Привучени принчевим богатством, многи младићи долазили су да просе девојку, али чим би сазнали за њену тајну, бежали би главом без обзира. Једног дана неки леп принц упутио се да проси руку принчеве кћери.

Нажалост, Јана га је спазила и заљубила се... Али, и он је спазио њу... и није јој узвратио љубав. Очајна због своје несрећне судбине, девојка је дуго плакала и дозивала свог вољеног. Када је схватила да се он неће вратити, скочила је с балкона. Камени патуљци који и данас стоје на зиду око дворца, према легенди, заправо су Јанине слуге. Они су се скаменили од ужаса када су скочили на ограду да би видели шта се догодило њиховој господарици.

Фудбалерски и новобеоградски домаћи

Вратимо се данашњим баштенским патуљцима који нису тужни и, углавном, личе на патуљке из Дизнијевог цртаног филма о Снежани и седам патуљака. Верује се да у европским баштама данас „борави” више од тридесет милиона баштенских патуљака. Чланови покрета за њихово ослобађање тврде да је само у Француској ослобођено више од четири хи-

љаде. Неки су завршили у шуми, други на најневероватнијим местима: чак су се нашли и на спортским такмичењима...

Две девојке недавно су ухапшене у Монци, али су после испитивања пуштене на слободу. Оне су из једног дворца током ноћи украле чак четрнаест гипсаних вртних патуљака! А онда је наишла полицијска патрола...

Шта ли се десило с патуљцима познатог фудбалера Хосеа Фернанда Рејеса који је, док је играо у Енглеској, тврдио како редовно тренира са својим баштенским патуљцима у башти виле у Лондону? Међутим, сада се преселио јер игра у шпанском „Реалу”. Да ли је са собом повео и патуљке или их је неко у међувремену украо?

Госпођица Ивана Комадина с Новог Београда на тераси вишеспратнице у којој живи гаји прекрасне биљке. Она је уверена да цвеће успева и опстаје упркос смогу и осталом загађењу управо захваљујући „помоћи” симпатичног гипсаног патуљка кога држи међу саксијама. Често јој се чини да током топлих пролећних и летњих ноћи чује некакве шуме са терасе. Да ли то њен патуљак плеве и дотерује малу башту или је неким путем можда шпијунира неки од чланова покрета? Има ли их уопште код нас? Газдарица воли свог патуљка и брине се о њему. Зато јој није јасно зашто би га неко ослобађао. Додуше, Нови Београд није најсавршеније место за живот, али нека бар њен патуљак буде баштенски представник у овом насељу од бетона! ■

Мирјана Оћановић

АНАГРАМ

ЛЕПТИР КА(О) САН

ОД БРОЈА ДО БРОЈА

4						3			
							3		
		2			1				
		1	2						
					4				
5							5		

Спојите исте бројеве непрекидном линијом која пролази кроз суседне квадрате водоравно и усправно. Линије се нигде не преклапају нити секу. Сва поља мреже морају бити искоришћена ■

ОПИСНА ОСМОСМЕРКА

1							2		3
		4	5	6	7	8			9
	10								
					11				12
13					14	15			
16								17	
18					19			20	
					21				
	22								
					23		24		25
	26							27	

Уместо пописа речи дати су описи. Стрелице показују у ком смеру треба уписати тражени појам, а број у загради колико је слова у тој речи. У означеним пољима добићете назив града са слике.

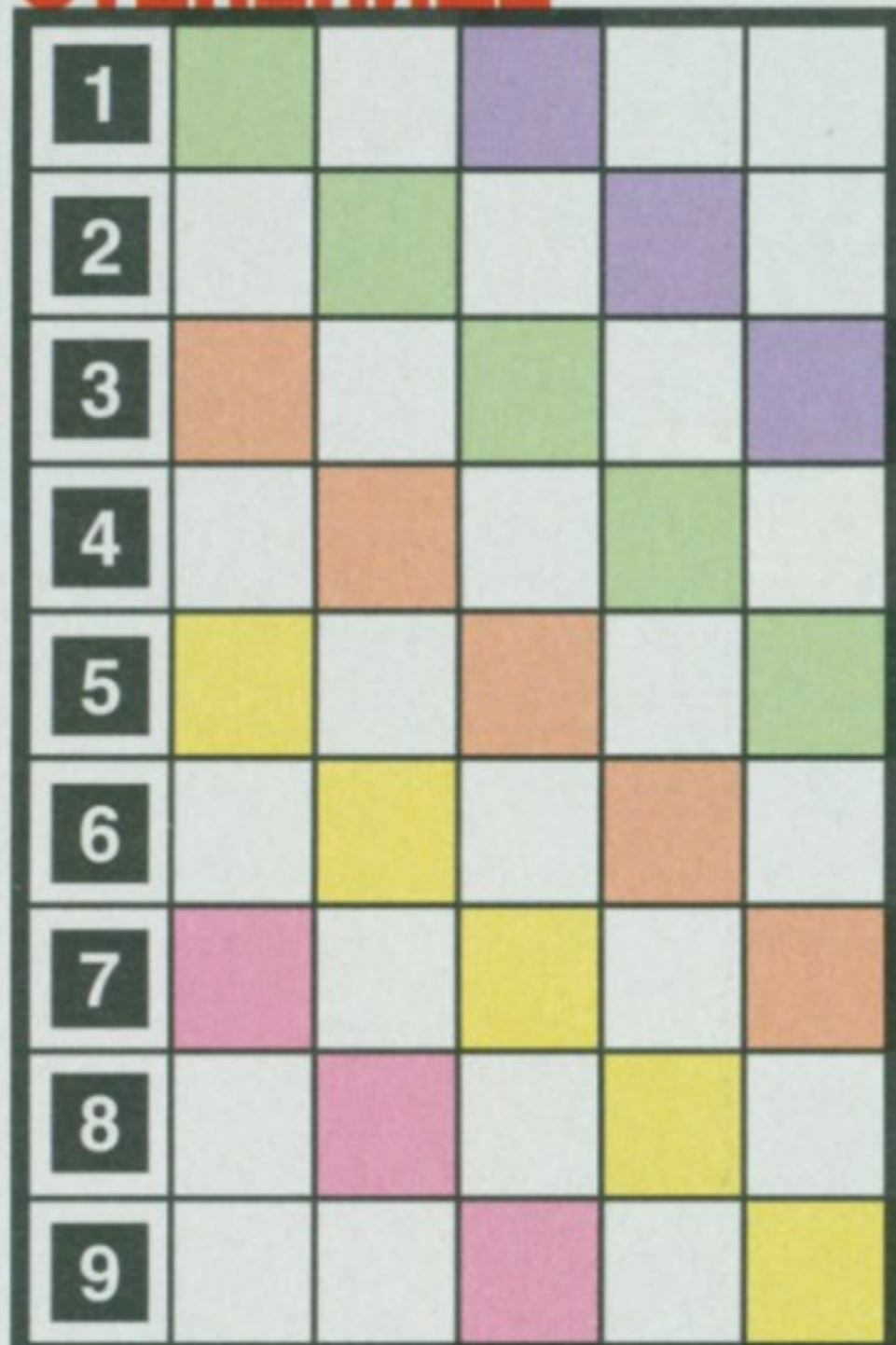
- ↓ Европска држава (8)
- ← Руски писац, Борис (9)
- ↓ Евроазијска држава (6)
- ↓ Руски чајник (7)
- ↓ Птица слична голубу (6)

- ↓ Жичани музички инструмент (9)
- Значајна филмска награда (5)
- ↘ Врста домаће животиње (5)
- ↖ Импресија (6)
- Главни град балканске државе (8)
- Азијски део Русије (5)
- ↓ Фигура у шаху (6)
- ↓ Озледа (7)
- ↗ Такмац (5)
- ↖ Птица певачица (6)
- ↑ Сељачка обућа (6)
- ↖ Име глумице Андерсон (6)
- ↗ Гудачки музички инструмент (5)
- ↘ Разред (5)
- ← Врста воћа (6)
- ↗ Стоматолог (5)
- Врста ватреног оружја (5)
- ← Униформисани слуга (5)
- ↑ Апарат (6)
- ← Народни гудачки инструмент (5)
- Присталица романтизма у књижевности (10)
- ↑ Аутомобил, кола (4)

четрдесет два

СТЕПЕНИЦЕ

Речи се уписују водоравно, а на степеницама су називи пет животиња.

1. Новогодишње дрво,
2. Врста грађевинског метеријала,
3. Појава на води,
4. Вођа, предводник,
5. Део железничке композиције,
6. Фигура у шаху,
7. Сировина у производњи цемента, лапорац,
8. Страна света,
9. Врело.

ЛОГОГРИФНИ РЕБУС

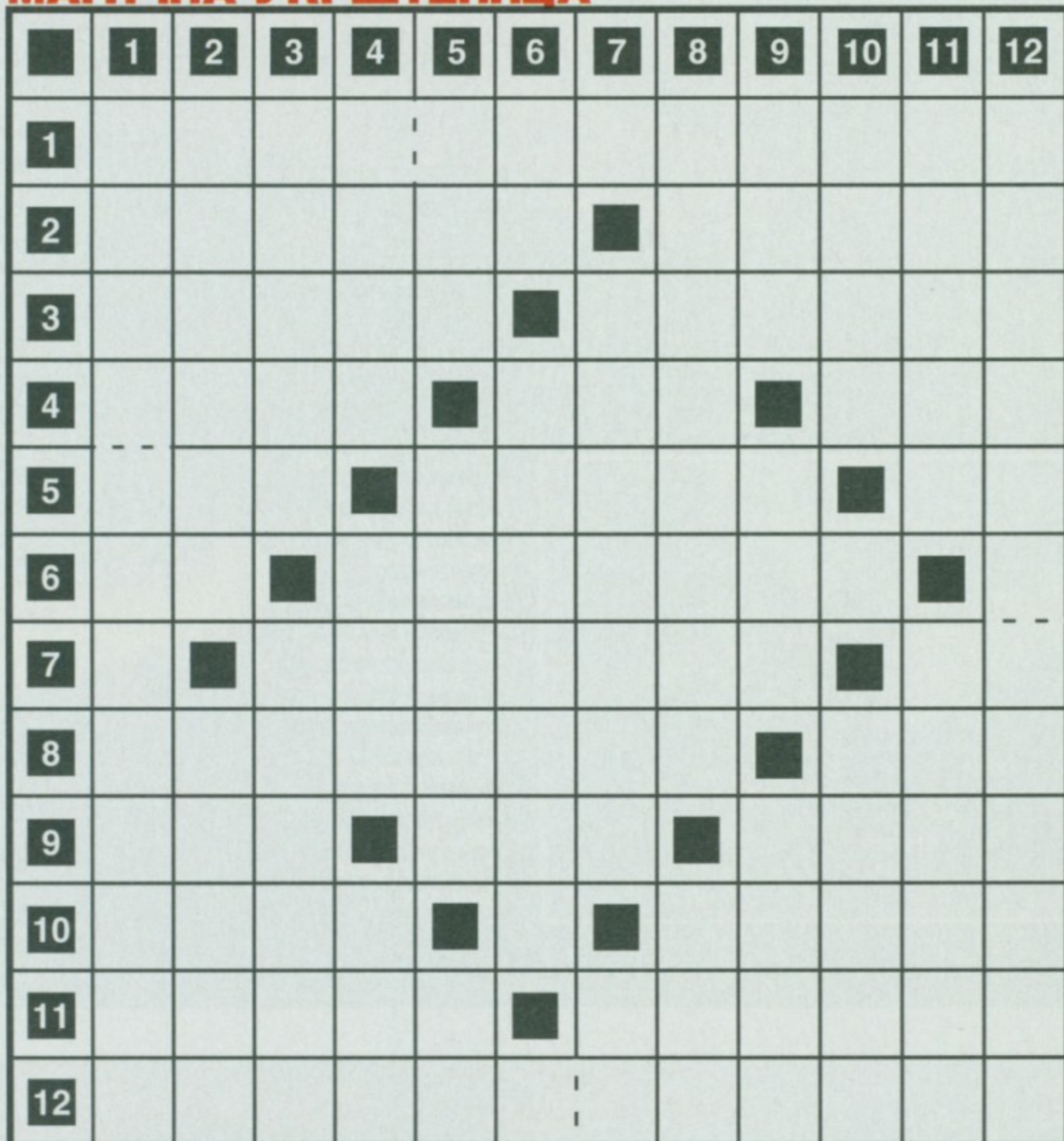

4

1

Промените слова означена бројевима како бисте добили решење ребуса.

МАГИЧНА УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Најлепши залив Јадранског мора (слика), 2. Мања битка – Хемијски елемент који се може ковати, 3. Потомак Европљана у Јужној Америци – полуге за покретање бицикла, 4. Лопата за копање – Украс мушког лица – Знак у хороскопу, 5. Блато – Град у Италији – Иста слова, 6. Самогласник и сугласник – Друштвена каста у Индији – Ознака за ампер, 7. Ознака за тону – Гимнастичка вежба, превртање преко главе (мн.) – Прво и последње слово азбуке, 8. Постати мекши – Име певачице Фицџералд, 9. Низ, колона – Име глумице Жирардо – Листопадно дрво, 10. Филмска звезда – Везник – Место у западној Славонији, 11. Грчка оперска певачица, Марија – Острвље на северу Тихог океана, 12. Име и презиме нашег песника („О класје моје”) ■

АНАГРАМ (J=H)

ТАМЈАН И ФРЕСКЕ

УМЕТАЉКА

Ова биљка мирис пружа рече сестра мога мужа ■

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

КРИВА ЈЕ АФРИКА

ЕТНА НА БУРЕТУ БАРУТА

Шта се дешава испод овог немирног вулкана?
Како ће се понашати наредних година? А шта ако
се пробуди Емпедокле, огроман подморски
вулкан јужно од Сицилије?

Етна је главни
и највећи од
великог броја
активних
вулкана
у том крају.
Емпедокле је
вулкан испод
мора недавно
откривен.
Лева слика
је цртеж,
десна
сателитски
снимак.

Ниједан научник на ова питања не може са сигурношћу да одговори и то зато што Етна лежи на геолошкој барутани сасвим непредвидљивог понашања и тако сложеној да није само велика загонетка већ и редак случај који покушавају да проуче и реше геолози из целог света окупљени око овог вулкана који бљује ватру.

Недалеко од падина Етне догодили су се најстрашнији земљотреси које памти историја, из морских дубина помаљала су се и помаљају се нова острва какво је Фернандеа, испод воде уздижу се претећи вулкански кратери, на оближњим Липарским (или Еолским) острвима оглашавају се повремено, слабијим или јачим ерупцијама, познати вулкани Стромболи и Вулкано.

четрдесет четири—

Дим и камење из
новог кратера који
се на планини Етни
отворио током
ерупције 2002.
године на месту
Пјано дел Лаго
покривеном
црном лавом.

Облаци ситнијег камена
и потоци лаве – два лица Етне
на једном снимку.

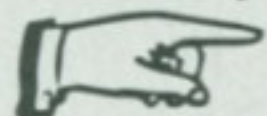
У близини Етне, највишег – 3390 метара – и најактивнијег вулкана у Европи, налази се нешто што се сматра јединственим у свету, два услова која су у стању да покрену рад вулкана: судар две тектонске плоче Земљине коре и велики отвор пукотине у делу који ове две тектонске плоче раздваја.

Оде Сицилија!

Африка се приближава Европи брзином од шест милиметара годишње јер се афричка тектонска плоча креће према северу и подвлачи испод евроазијске проузрокујући експлозивне вулканске ерупције, нарочито вулкана Стромболија на Липарским острвима близу Сицилије и Етне на њој.

Кретање афричке плоче има још једно, каже се секундарно, дејство: због њега се италијанско острво Сицилија удаљава од Калабрије, то јест од италијанског копна, брзином од три милиметра годишње што за људски век није много, али је за живот планете муњевито. А услед удаљавања Сицилије шири се Тиренско море. Недавно је откривено да се у прошлости ово морско дно повећавало огромном брзином од 20 центиметара годишње што би могло да се понови и у некој будућности.

У Земљиној кори се, као последица свих ових кретања, стварају дивовске пукотине које се зову раседи и из којих куља магла из омотача, слоја испод Земљине коре на дубини од

ВУЛКАН С ДВА МОТОРА

Етна се налази у области веома сложеној с геолошке тачке гледишта. Овај сицилијански вулкан на самом је раседу, великој пукотини у Земљиној кори која се шири и из које куља лава из доњих слојева Земљине утробе.

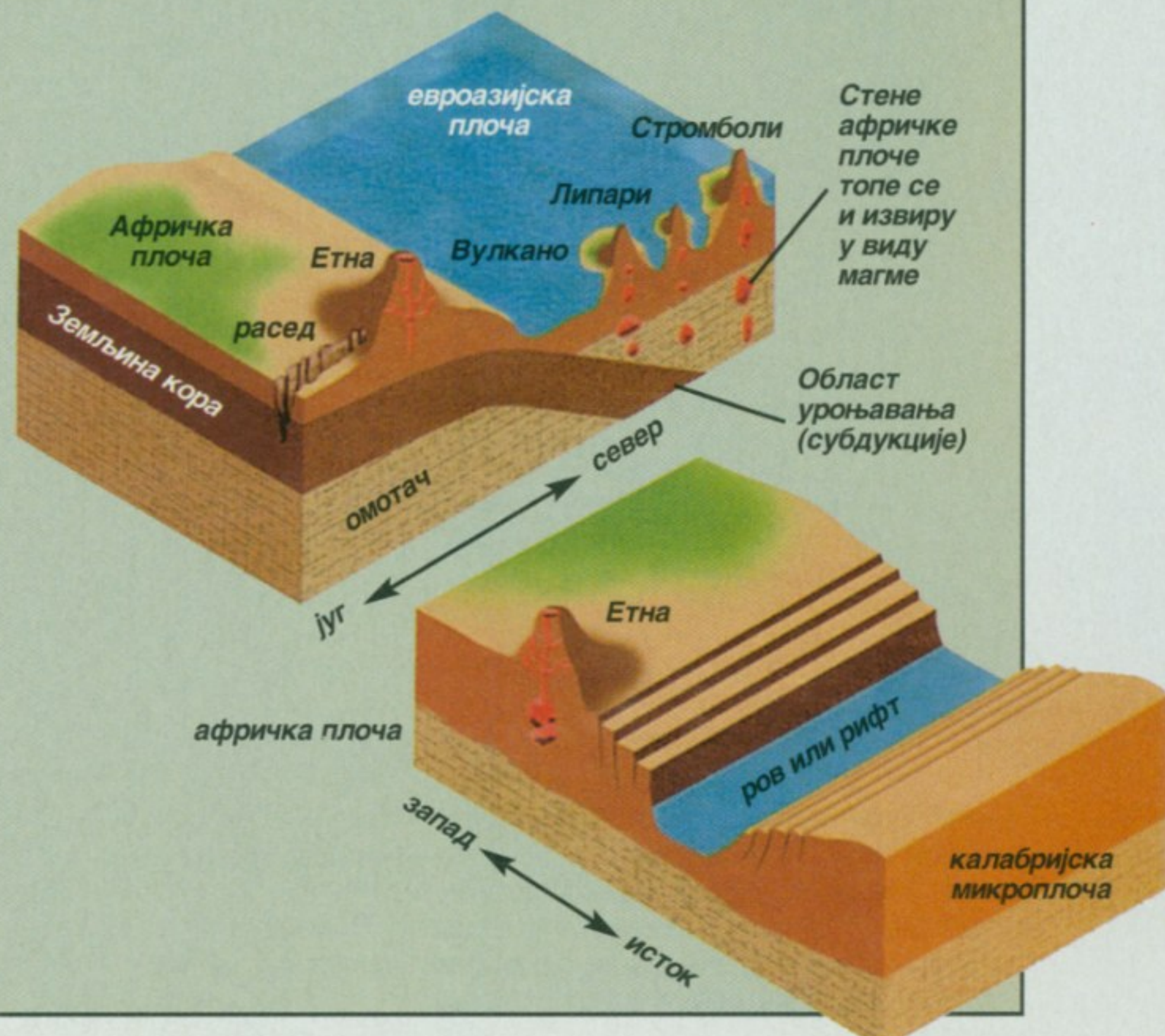
СУДАР

Та пукотина последица је два различита геолошка кретања која се одигравају на делу Земљине коре на коме лежи италијанско острво Сицилија. У том крају афричка тектонска плоча гура се испод евроазијске (А) крећући се брзином од шест милиметара годишње. Ово главно кретање иза-

зива још једно: удаљавање Сицилије од Калабрије на самом југу Италије (Б) брзином од три милиметра годишње што ствара депресију или ров (рифт) између две обале. Тај ров је Месински мореуз.

ВИШЕ ГАСА

Етна се, углавном, „храни“ течном магмом из омотача који је у раседу испод Земљине коре. Последњих година је, изгледа, овај вулкан „загађен“ магмама изазваним уроњавањем (субдукцијом) које носе велике количине гаса због чега долази до силовитих, експлозивних, ерупција уместо уобичајених изливних ■

Научник скупља узорке лаве ради испитивања. Одело налик свемирском штити га од врелине и отровних гасова дуже од једног сата.

стотина километра. Ова појава главни је мотор покретач вулканског рада Етне и због ње је лава коју испушта најчешће течна и излива се без експлозија.

Експлозивне ерупције

Није увек било тако. Ерупције Етне између 2001. и 2003. године, рецимо, биле су експлозивније од уобичајених. То је навело неке геологе, међу којима и Пјера Скјана из Универзитета у француском граду Клермон-Ферану, на претпоставку да се Етна претворила у експлозивни вулкан.

Професор Скјано изнео је теорију да магла, бар делимично, не потиче из омотача у унутрашњости земље већ да настаје из појаве која „храни” и вулкане на Липарским остр-

вима – афричке тектонске плоче која се, при судару са евроазијском, под њу подвлачи и, када достигне одређену дубину, топи се услед ужарености омотача стварајући гушћу и експлозивнију лаву какву увек избацује вулкан Стромболи с Липара.

Да ли данас, три године касније, претпоставка професора Пјера Скјана још важи? Доменико Патане, истраживач из Института за геофизику и вулканологију у Катанији, близу Етне, објашњава:

„Треба имати на уму да је Етна у прошлости имала експлозивне ерупције, као пре 15 хиљада година када је низ експлозија променио лице овог вулкана. И многе друге експлозивне ерупције одиграле су се током последње че-

тири хиљаде година. Не може се, стога, рећи да се вулкан мења већ да сада само пролази кроз експлозивнију фазу него у неколико претходних година.”

Осматрачнице у кратеру

А каква веза постоји између ерупција Етне и ерупција Емпедоклеа, подморског вулкана откривеног између Италије и Африке? „То су два сасвим различита вулкана”, каже доктор Доменико Патане. „Али, и један и други налазе се на раседима, огромним пукотинама у Земљиној кори, насталим услед веома сложених тектонских кретања у овој области као што се и један и други хране магмом право из омотача у дубини планете.”

Да би колико-толико проникли у појаве које се одвијају у утроби Етне, истраживачи из

тима доктора Патанеа смислили су и поставили у овај вулкан мрежу од 50 станица за сеизмичко (сизмос на грчком значи земљотрес) осматрање. Те станице бележе покрете магми богатих гасом, и захваљујући њима, знају да ли следи експлозивна ерупција или не. Овом техником реконструисане су ерупције од 2001. до 2003. године.

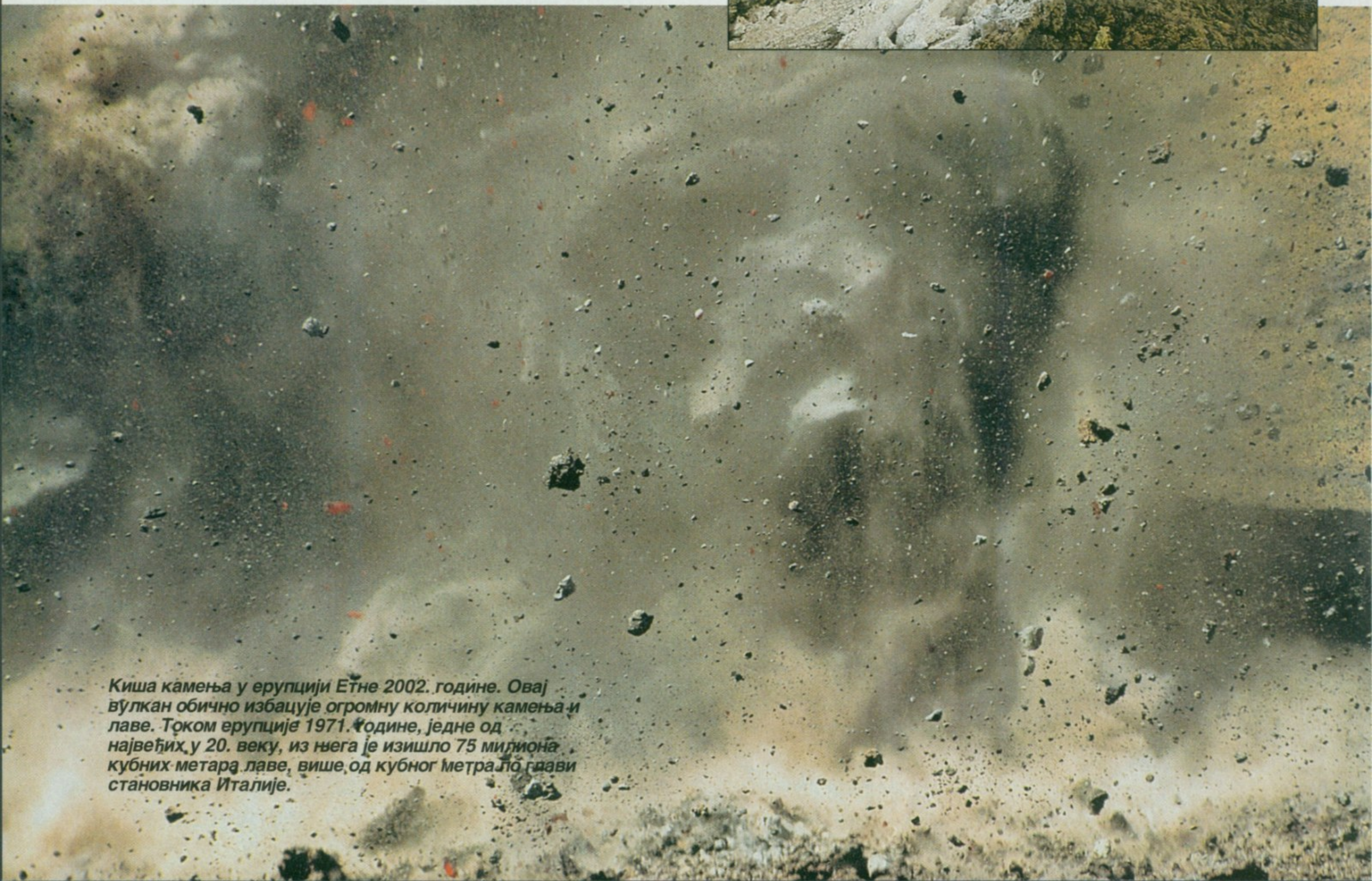
Последња сазнања добијена из ових „осматрачница” кажу да магматске „торбе” најближе површини не садрже лаву богату гасом, па су последње ерупције биле изливне, а не експлозивне природе. Етна се, другим речима, враћа свом уобичајеном понашању. А вулканолози сада имају ову нову технику којом могу да предвиде њене ћефове ■

Б. Д.

Река течне лаве за време уобичајене ерупције 2004. године. Овакве ерупције особене су за вулкане на Хавајима.

Киша камења у ерупцији Етне 2002. године. Овај вулкан обично избацује огромну количину камења и лаве. Током ерупције 1971. године, једне од највећих у 20. веку, из њега је изишло 75 милиона кубних метара лаве, више од кубног метра по глави становника Италије.

7010

pošalji SMS da dobiješ MMS

Novo MP3 Novo

Ako želiš MP3 pod brojem 6001 samo ukucaj MP3 6001 i pošalji na 7010.

Cena **90d** (064/065), **35d** (063/062)

- 6152 Mary J Blige ft. U2 - One day
- 6151 Justin Timberlake - Sexy back
- 6150 Christina Aguilera - Aint no other man
- 6149 Beyonce ft. Jay Z - Deja Vu
- 6148 50 cent ft. Olivia - Best friend
- 6138 Pussycat Dolls & B. Rhymes - Dont Cha
- 6136 Black Eyed Peas - My Humps
- 6073 Nikola Rokvić - Oprosti mojoj mladosti
- 6111 Metallica - Nothing Else Matters
- 6090 Lordi - Hard Rock Hallelujah (Finland)
- 6076 50 cent - Candy shop
- 6055 Ivkova Slava - Nesanica
- 6134 Himna Partizana - Volim Parizan
- 6077 Crazy Frog - Axel F
- 6069 Ana Nikolić - Romale romali
- 6020 Shakira - La tortura
- 6104 Sting - Desert Rose
- 6060 Madonna - Sorry
- 6052 Funky G - U tvojim kolima
- 6001 Ceca - Pazi s kim spavaš
- 6116 Otpisani - Trubači
- 6118 Prijatelji - Tema iz serije
- 6079 Zeljko Joksimović - Michelle
- 6078 Hari Mata Hari - Lejla
- 6133 Inspektor Blaža - Pune tribine navijača
- 6139 U5 - Maria
- 6070 Flamingosi & Luis - Ludi letnji ples
- 6046 Elma - Gradske priče
- 6087 Ljuba Aličić - Vrti se na mesto zločina
- 6007 OZone - Dragostea Din Tei
- 6062 Dragana Mirković - Luče moje
- 6059 Seka Aleksić - Iskoristi moje mane
- 6099 Santana - Maria Maria
- 6072 Nikola Rokvić - Ja sam tvoj i kad...
- 6100 Srbija - Navijačko skandiranje
- 6025 Ceca - Neodoljiv
- 6040 Silvana Armenulić - Šta će mi život
- 6083 Amadeus - 100%
- 6091 Bože pravde - Himna (instrumental)
- 6068 Severina - Stikla
- 6137 Iron Maiden - Number of the Beast
- 6106 Under the Sea - Dizni
- 6147 Trubni znak za večerje
- 6082 Amadeus - Lažu te
- 6091 Bože pravde - Himna (instrumental)
- 6068 Severina - Stikla
- 6137 Iron Maiden - Number of the Beast
- 6106 Under the Sea - Dizni
- 6147 Trubni znak za večerje
- 6082 Amadeus - Lažu te
- 6054 Jovana Pajic - BMW
- 6057 Madonna - Hung Up
- 6135 Ac Dc - Highway to Hell
- 6086 Ljuba Aličić - Polako ali sigurno
- 6145 Tamo daleko - Instrumental
- 6110 Linkin Park & Jay Z - Numb Encore

MELODIJE

MITOVI NARODNE MUZIKE

- MP 56612 DJ Krmak - Sumaher
- MP 56670 Dragana Mirković - Kroz šljivike i livade
- MP 55345 Saša Matić - Neke ptice nikad ne polete
- MP 55038 Ceca - Pazi s kim spavaš
- MP 55595 Novica Zdravković - Splavovi
- MP 55443 Halid Bešlić - Prvi poljubac
- MP 55114 Halid Bešlić - Neću, neću dijamante
- MP 55800 Srdjan M - Tebi moja mazo
- MP 55249 Medeni Mesec - Uz Moravu vetar duva
- MP 56173 Sinan Sakić - Lepa do bola
- MP 56213 Elma - Gradske priče
- MP 56252 Saša Matić - Ko te ljubi ovih dana
- MP 56542 Tanja Savić - Tako mlada
- MP 56992 Seka Aleksić - Iskoristi moje mane
- MP 55023 Sako Polumenta - Dišem
- MP 55057 Novica Zdravković - Ambis mog života
- MP 55798 Lepa Brena - Mille voli disko
- MP 55359 Aco Pejović - Taxi
- MP 55381 Indira i Alen - Lopov
- MP 56991 Nedeljko Bajić Baja - Mini Suknja
- MP 56702 Sejo Kalač - Ala ala
- MP 56923 Mile Kitić - Sampanjac
- MP 56150 Darko Filipović - Ona, ona
- MP 56472 Tina - Bunda od nerca
- MP 56271 Nemanja Nikolić - Bebo moja
- MP 56273 Ljuba Aličić - Polako ali sigurno
- MP 56381 Slavica Cukteraš - Prevari me
- MP 56863 Dragana Mirković - Luče moje
- MP 55159 Aco Pejović - Opušteno
- MP 56772 Seka Aleksić - Dodji i uzmi me
- MP 55100 Ceca - Bruka
- MP 56153 Jovana Pajic - BMW
- MP 56522 Nedeljko Bajić Baja - Oficir s'ružom
- MP 56743 Milica Todorović - Uporedi me
- MP 56073 Nikola Rokvić - Oprosti mojoj mladosti
- MP 56953 Sako Polumenta - Dočekajmo jutro...
- MP 56602 Sejo Kalač - A ja sam te volio

EXTRA MITOVI

- MP 56342 Sundjer Bob - Tema iz crtanog filma
- MP 55610 Crvena Zvezda - Himna
- MP 55828 Pink Panther - Tema iz filma
- MP 55921 Otpisani - Tema iz serije
- MP 56151 Liga Sampiona
- MP 55510 Partizan - Himna
- MP 55993 Kum - Tema iz filma
- MP 55097 Under The Sea - Dizni
- MP 56380 Star Wars - The Imperial March
- MP 55110 Užičko kolo
- MP 56491 Top Gun - Tema iz filma
- MP 55470 Bože pravde - Himna
- MP 55816 Sex i grad - Muzika iz serije
- MP 55131 Noć veštica - Tema iz filma
- MP 56100 Goran Bregović - Kalashnikov
- MP 55248 Nacionalna klasa - Tema iz filma
- MP 55370 Djurdjevdan

MONOFONE MELODIJE Bez obzira Čije si mreže korisnik, a želiš melodiju pod brojem 40590, i imaš telefon NOKIA ukucuj MN 40590, ALGATEL-MA 40590, SONY ERICSSON-ME 40590, MOTOROLA-MM 40590, SAMSUNG-MSS 40590, SIEMENS-MS 40590, i za ostale EMS telefone-ME 40590 i pošalji na 7010. Cena **40din** (064/065), **35din** (063/062)

POLIFONE MELODIJE, Ako želiš polifonu melodiju po rednim brojem 40026 ukucaj P 40026 i pošalji na 7010. Cena **50d** (064/065), **35din** (063/062)

MITOVI ZABAVNE MUZIKE

- MP 56643 Ana Nikolić - Romale Romali
- MP 56543 Flamingosi - Ludi letnji ples
- MP 56033 Sergej Cetković - Prokleta bila
- MP 55322 Van Gogh - Neko te ima
- MP 55317 Zeljko Joksimović - Lane moje
- MP 56222 Djordje Balasević - Ringišpil
- MP 56413 Zeljko Joksimović - Mišal
- MP 56111 Azra - Balkan
- MP 56473 Luna - Seđeru
- MP 56752 Djogani - Cekaj me kod kolima
- MP 55840 Bajaga i Instruktori - Moji su drugovi
- MP 55048 Dino Merlin i Zeljko Joksimović - Supermen
- MP 56401 Nataša Bekvalac - Nikotin
- MP 55719 Tijana Dapčević - Zemlja mojih snova
- MP 56351 Ekv - Par godina
- MP 55682 Zeljko Samardžić - 9000 metara
- MP 56352 T. Dapčević - Sve je isto samo njega nema
- MP 56572 Djogani - Oženi me
- MP 56372 Flamingosi - Ljubav
- MP 56392 Flamingosi - Obala
- MP 56691 Dado Polumenta - Ana i Marija
- MP 56121 Goca Trizan - Bumerang

SVETSKI MITOVI

- MP 56471 50 Cent Ft. Olivia - Candy Shop
- MP 56062 Crazy Frog - Axel F
- MP 56243 Pussycat dolls - Dont cha
- MP 56613 Black Eyed Peas - My Humps
- MP 56892 Metallica - Nothing Else Matters
- MP 56492 HIM - Wings Of A Butterfly
- MP 56082 Arash - Boro Boro
- MP 56832 Shakira - La Tortura
- MP 56553 Sting - Desert rose
- MP 56320 Ac/Dc - Highway To Hell
- MP 56453 Santana - Maria, maria
- MP 56603 Bob Sincir - Love Generation
- MP 56771 Iron Maiden - The number of the beast
- MP 56103 US 5 - Maria
- MP 56162 Daddy Yankee - Gasolina
- MP 56703 Madonna - Hung up
- MP 56812 Linkin Park & Jay-Z - Numb-Encore
- MP 56723 The Doors - Break on through
- MP 56442 Elena Paparizou - My number one
- MP 56661 Prodigy - Smack My Bitch Up
- MP 56143 Madonna - Sorry
- MP 56942 Global Deejays - The sound of San Francisco
- MP 56933 Coolio - Gangstas paradise
- MP 56443 Tatu - All about us
- MP 56332 Pobjednik EUROSONG 2005 Grčka
- MP 56861 Gwen Stefani - Rich Girl
- MP 56503 50 Cent - Window Shopper
- MP 56363 The Prodigy - Out of space
- MP 55518 Ruslana - Wilde Dance (Ukraina 2004)
- MP 56782 Rihana - Pon De Replay
- MP 55348 Prodigy - No Good
- MP 56633 Hi tack - say, say, say

Real audio

Ako želiš audio zvuk pod brojem 5011 samo ukucaj A 5011 i pošalji na 7010. Cena **50din** (064/065), **35din** (063/062)

- 5001 - Idiote (Maratonci)
- 5002 - Gospodo (Maratonci)
- 5003 - Centrala (Balkanski špijun)
- 5004 - Crna ovco (Varljivo leto 68)
- 5005 - Pantiću... (Tesna koža)
- 5006 - Autobus (Ko to tamo peva)
- 5007 - Volan (Maratonci)
- 5008 - CveCe (Radovan III)
- 5009 - Djenka (Maratonci)
- 5010 - Idol (Mi nismo anđeli)
- 5011 - Iz fundamenta (Radovan III)
- 5012 - Pargava (Lepa sela lepo gore)
- 5013 - Jeo sam... (Balkanski špijun)
- 5014 - Kume (Maratonci)
- 5015 - MaJo je (Varljivo leto 68)
- 5016 - NeCe moCi (Maratonci)
- 5017 - Posao (Maratonci)
- 5018 - Puška (Ko to tamo peva)
- 5019 - gosn.Rajković (Maratonci)
- 5020 - Pogrešan broj (Balkanski špijun)
- 5021 - Markes... (Mi nismo anđeli)
- 5022 - Robija (Maratonci)
- 5023 - Šta piju p... (Radovan III)
- 5024 - Vuruna (Maratonci)
- 5025 - Azbuka (Radovan III)
- 5026 - Bunar (Maratonci)
- 5027 - čvrsta ruka (Varljivo leto 68)
- 5028 - Ti da Cutiš (Maratonci)
- 5029 - Dan bezbednosti (Balkanski špijun)
- 5031 - Dresura (Varljivo leto 68)

Java igrice

Ako želiš igricu pod brojem 3031 jednostavno ukucaj G 3031 i pošalji na 7010. Cena **50din** (064/065), **35d** (063/062)

V KOLOR animacije

Ako želiš animaciju pod brojem 6002 samo ukucaj V 6002 i pošalji na 7010. Cena **50d** (064/065), **35d** (063/062)

ОВО МОЖДА НИСТЕ ЗНАЛИ

- За празник Светог Патрика, заштитника Ираца, у Чикагу истоимена река боји се у светлуцаву зелену боју. Ова светковина уведена је 1962. године када је један од градских великодостојника (Ирац, наравно) сазнао да радници канализације помоћу те светлуцаве зелене боје проверавају да ли канализациони систем негде пропушта. Данас се 18 литара боје испушта чамцима у реку на празник Светог Патрика (17. марта) ■

- Најлепши заласци Сунца у историји човечанства забележени су 1884. године, а повод је била ерупција индонежанског вулкана Кракатао. Честице које су се након ерупције задржале у Земљиној атмосфери проузроковале су чаробне црвенкасте заласке Сунца широм планете ■

- Када је Наса покренула програм Скајлаб 1973. године, међу бројним зачкољицама које је требало разрешити било је и питање могућег пожара на свемирској лабораторији. Пошто позив ватрогасцима није од користи морао се наћи поуздан начин за откривање пожара. Противпожарни аларм који је тада произведен у сарадњи с „Ханивелом“ за потребе Скајлаба наставио је да се прави и данас се може видети на таваници готово сваке канцеларије широм света ■

- Пол коња може да се препозна по зубима – мужјаци имају углавном 40, а женке 36 зуба.

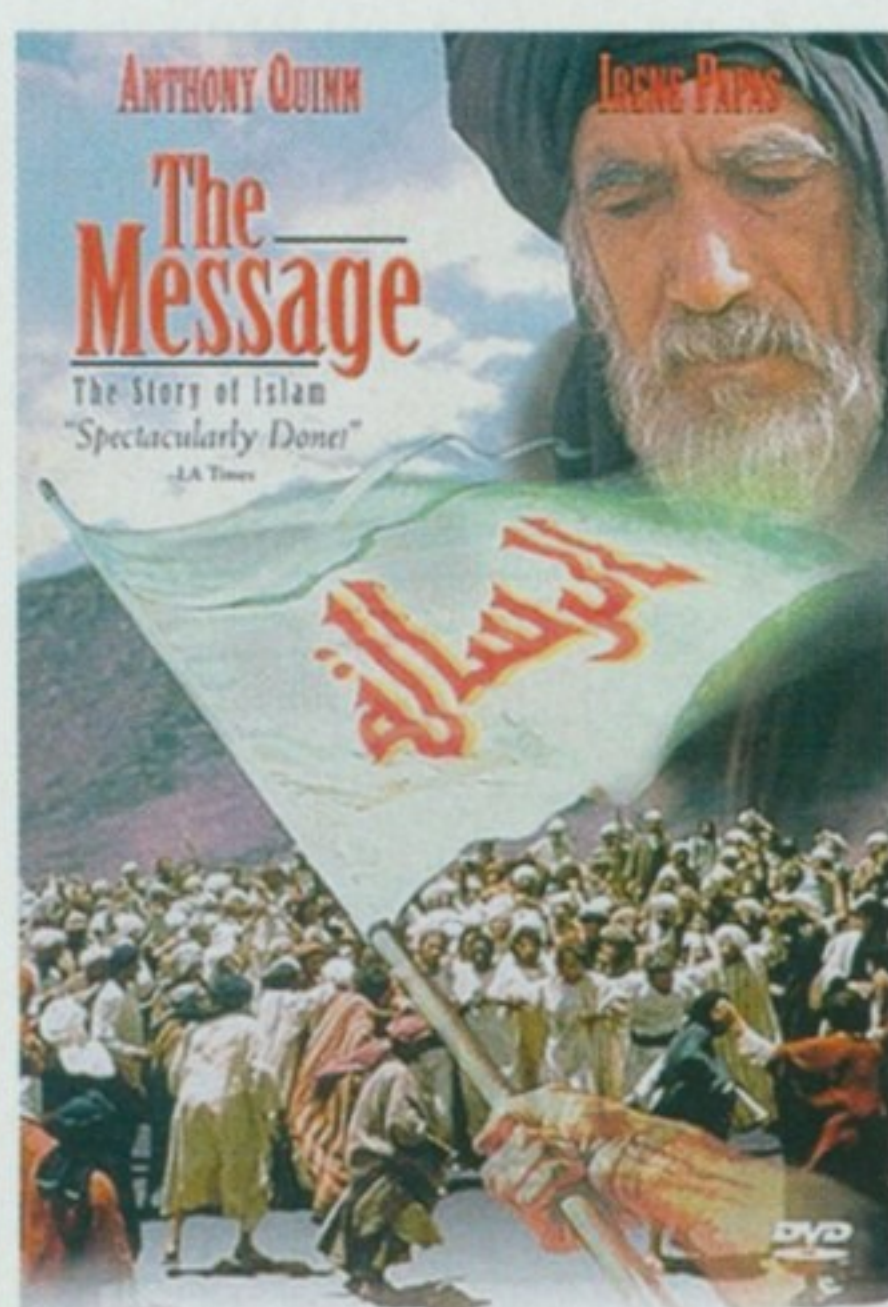
- На Светској изложби у Сент Луису 1904. године, Енглеz Ричард Блечиден продавао је чај. Но, како нико од посетилаца није био заинтересован за врући напатак јер је био топао дан, Блечиден је охладио чај и тако смислио – „ajs ti“, односно ледени чај ■

- Звучи као сурова шала, али – злогласни Кју Клуks клан остварио је незамисливу зараду продајом белих капуљака и хаљина. Наиме, клан је имао сопствену фабрику сабласних униформи у Атланти 1923. године. Прављење једне униформе коштало је два долара, док се верним расистима продавала по 6,5 долара. Поред тога, приступница клану стајала је 10 долара. С обзиром да је 1925. године клан имао три милиона чланова, милиони долара слили су се тада у џепове врховника. Уз све то, вођа Вилијем Џеј Симонс продавао је животно осигурање члановима што му је донело додатну зараду. Покушаји да се клан угуши били су безуспешни све док 1944. године влада није тужила организацију за утају пореза – дуговали су држави 685.000 долара. Пошто у каси није било новца, јер су је челници испразнили много раније, Кју Клуks клан тада је званично распуштен. Остале су само мале групе у неким местима ■

● Прву зубну протезу начинио је Пјер Фушар 1728. године. Састојала се од металне плочице која се нитима причвршћивала за зубе ■

● Најчешће име на свету није ни Џон ни Чинг, како се верује, већ – Мухамед ■

● Пре неколико векова веровало се да кафа може да изазове јаловост код људи који је пију ■

Samo u januarskom broju Huper poklanja kalendar sa domaćim bendovima (Marcelo i Filter Crew, Beogradski sindikat, Kanda Kodža i Nebojša, Vroom, E Play, Jarboli, Negativ, Mistake Mistake, Obojeni program, Eyesburn, Euforia). Fotografije potpisuje Nebojša Babić. Nije za propuštanje.

HARIBO

NAGRADNA IGRA

Osvoji jednu od Haribo nagrada:

- 1 Fiat Panda
- 3 Fuji digitalnih aparata
- 100 plišanih meda
- 30 dečijih satova
- 3 dečija automobila na pedale

Sakupi tri prazne kesice Haribo bonbona i pošalji na adresu:

GENERALIMPEX d.o.o.
Poštanski fah 888
11000 Beograd

Informacije o nagradnoj igri nalaze se i na sajtu: www.generalimpex.co.yu

KESICE SLATI DO 17.01.2007.

HARIBO čini srećnim decu i odrasle i želi Vam sve najlepše i najslađe u 2007. godini

Поглед на истраживачку станицу Петница и манастир Успење пресвете Богородице

се иза овога крије истраживање – како најбрже доћи до заиста случајних бројева помоћу рачунарских техника, све изгледа другачије. Разговор „Петничара“ под печурком (дрвена надстрешница са клупама где млади у разговору, а заљубљени – и у ћутању, често дочекају и јутро) неретко личи на стручни скуп на ком се рас-

Филиповић) направили су реконструкцију одевања у бронзаном добу на тлу Србије. Нимало лак задатак, јер се за многе делове одеће или накита који су нађени не зна тачно чему су служили. Истраживачи из Петнице прионули су на посао и открили да су људи на нашим просторима пре око 4000 година своју одећу најчешће правили од лана (за памук још нису знали) и крзна разних животиња – говечета, овце, дивље свиње, лисице, јелена, срне, па чак

Кривудавим путем, осам километара од Ваљева, стиже се најпре до манастира Успење пресвете Богородице, а потом се поглед пружа на истраживачку станицу Петница. За сликара, то је савршен приказ: место на рубу шуме (изнад које се оцртавају обрнци планине Маљен), између потока, језера и реке понорнице, у близини чувене пећине – место на ком се сусрећу Панонија и динарски рељеф. На оваквој слици нашли би се и радознали млади истраживачи чија посвећеност раду и добра воља разбијају учмалост свакодневице.

Њихов пустоловни дух може да се мери само са ентузијазмом Хелен Хант у филму „Твистер“ када ова дама, као истраживач торнада, јури за олујама с новим инструментом за прикупљање података из средишта оркана.

Није случајно да се баш на овом месту већ четврт века одржавају семинари из антропологије, археологије, астрономије, биологије, електронике, физике, географије, геологије, хемије, лингвистике, математике, психологије, рачунарства... Свега 300 метара од Петнице, на месту где се налази улаз у пећину, пионери српске археологије Михаило Валтровић и Ђоко Јовановић пронашли

су у своје време једно од боље очуваних сведочанства о животу људи у нашој земљи – цело неолитско станиште старо 6000 година (винчанска култура), док је нешто касније у пећини истраживао и Јован Цвијић. Чини се да су ови научници посејали семе истраживачке знатижеље на овом тлу и

да су од њега сада израсли врсни млади проналазачи. Њихови изуми и огледи можда (али само – можда) неће променити свет, али ће сигурно бити од велике помоћи у многим научним радовима. Репортери „Политикиног Забавника“ били су гости Пете конференције полазника Истраживачке станице Петница, и забележили неко-

лико занимљивих радова које су „Петничари“ током последње године направили. Немојте да вас збуне наслови њихових радова, јер, рецимо, „Хардверска имплементација целуларних аутомата као генератора случајних бројева“ на први поглед може да делује потпуно нејасно. Али, кад, откријете да

Овако су изгледале игле, наруквица, привесци у облику наочара, шкољке, амулет, цевасте плочице и огрлица коју се носили мушкарац и жена у бронзаном добу на тлу Србије

Иако њихова истраживања понекад имају неразумљиве називе, средњошколци и студенти из Петнице дошли су до занимљивих закључака у својим огледима: какве су хаљине носили људи пре 5000 година на тлу Србије, како да најбрже одредите најбоље осветљење за вашу собу или како да „хватате“ иностране радио-таласе помоћу небеских тела...

правља о озбиљним научним задацима. Случајни и неупућени пролазник сигурно би био изненађен стручним изразима, а ево како су полазници семинара нама „препевали“ своје радове.

Српска мода бронзаног доба

Јована Плавша из Новог Сада и Милош Нешић из Прокупља (ментор Војислав

и Јазавца. Жене су носиле хаљине које су допирале до земље и имале обавезан појас око струка. У то време користило се вретено и ткало се на разбоју, а посвећивала се и велика пажња украшавању. Тада су у моди биле и украсне игле које су служиле за учвршћивање одређених делова одеће. Посебан знак достојанства који није био доступан

На овом месту већ четврт века млади средњошколци и студенти баве се истраживањем разних области, и на трагу су правих, научних огледа

СТАНИЦИ ПЕТНИЦА

свима, биле су дијадеме – посебне траке којима је прикупљана коса. Мушкарац бронзаног доба није носио ништа мање прстења, наруквица, наногица и других украса него његова жена. Госпође су волеле да се „оките“ минђушама, перлама, украсним дугмадима, алкама, привесцима и марамама. Накит је био нарочито занимљив – прављен је од метала, ћилибара, стакла, али и од костију паса, крава, оваца, коза, вукова и лисица, или, пак, од љу-

Радио-антена од бакра и дрвеног постоља помоћу које су истраживачи из Петнице ловили метеоре

А ево како рачунар то ради: прво се унутрашњост просторије подели на велики број основних површина; када светлост погоди основну површину, она одбија део те светлости; у зависности од материјала од којег је направљена основна површина – рачунар одређује и колико ће се светлости одбити и распршити на друге предме-

ЛОВЦИ НА МЕТЕОРЕ?

штура пужева и шкољки. Многи би рекли – мода се заиста стално враћа.

Како победити мрак

Страхиња Јанковић из Крушевца посветио је своје слободно време раду „Одређивање оптималног положаја светла за осветљење ентеријера употребом генетичких алгоритама“. Истраживање изгледа мање сложено када схватите да је овај средњошколац покушао да употреби алгоритме који користе технике налик онима које природа користи у еволуцији – наслеђивање, мутација, селекција, рекомбинација. Страхиња је успео да докаже да на овај начин свака просторија (са тачним димензијама) може да се „убаци“ у рачунар који ће одмах да изведе где је најбоље поставити осветљење, које јачине и колико ће да буду осветљени предмети у соби.

„Печурка“ под којом су се родиле многе љубави у Петници и поглед на околне брежуљке

те. После неколико покушаја да одабере „најбољу“ основну површину, рачунар долази брзо до решења које ће посматрачу пружити најбоље осветљење. Људском оку највише прија да је видно поље што боље осветљено, а контраст што мањи. Када би сви делови просторије били равномерно осветљени, то би било веома сложено и неделотворно. Зато је потребно одредити положај посматрача одакле би унутрашњост собе требало да буде најбоље осветљена. На пример, у учионици није битно како је осветљено оно што је испод стола, али зид са таблом требало би да буде најбоље могуће осветљен. Готово да је непотребно напомињати колико ово истраживање може да помогне у архитектури и дизајну ентеријера.

Мирела Симоновић и Тамара Бечејац одлучиле су

да покушају да метеоре прате помоћу – радија.

Посматрање ових небеских тела голим оком и ручно бележење веома је напорно, па су две средњошколке одлучиле да астрономима олакшају посао. За те потребе направиле су радио-антену од бакарних жица и дрвеног носача. А како се метеори прате помоћу такве направе? Метеор који уђе у јоносферу (на висини од 100 до 150 km од Земљине површине), почиње да се „троши“ због трења са околним ваздухом и за собом оставља слободне електроне. Овај траг који метеор оставља за собом, понаша се као проводна плоча која је у стању да одбија таласе радио-станице на земљи. Када се на антени приме такви таласи, астрономи могу да сазнају веома важне податке о метеору који је прошао.

Истражитељке из Петнице одабрале су да преко метеора „лове“ Први програм радија Украјине који се налази на око 1000 километара од Петнице. То је далеко да би антена могла директно да ухвати програм ове станице. Радио Украјина емитује се на 68.5 мегахерца, што је знатно испод 88 MHz колико је доња граница FM-а у нашој земљи. Тиме су „Петничарке“ обезбедиле да их не омета ниједан домаћи радио и слушале су програм на њима неком непознатом језику у тренутку

Млади истраживачи из Петнице окупљају се једанпут годишње и тумаче своје радове

када је прошао метеор. Дакле, ако немате Интернет и не можете тако да слушате радио – програм ван наших граница, и ово може да буде начин да ухватите радио-таласе. Треба вам само мало маште, добре воље и – небо пуно метеора.

Овим се не завршава прича о младим проналазачима из Петнице. Њихових изума је много да би се сви сместили у један новински текст, али ће наука сигурно имати времена за њих (и они за науку). Рецимо, ако младић још пре него што стаса за академског грађанина открије да неки састојци соје могу да се користе после операције да би помогли згрушавање крви, шта се тек може очекивати од њега за неколико година? ■

Милица Петровић

— педесет један

ИЗДРЖЉИВИЈА ОД КОЊА, ЈАЧА ОД МАГАРЦА

Чувену кочију
која је возила путнике
у Дедвуд
вукле су мазге.

Читаве песме испеване су у славу коња. Видимо га и на сликама, а подигнути су му и споменици. Од свих животиња, о коњу и псу највише се писало. А о мазги, блиској сродници коња, која је дала велики допринос људској цивилизацији – не говоре ни књиге нити су јој подигнути споменици.

Ако се и помиње, онда је то само у шалама које се праве на њен рачун. Најчешће је исмевају што не може да има потомство, што удара копитама и што је зла и јогунаста. Најбољи начин да се тај необични копитар утера у шталу, каже једна стара америчка фармерска шала, јесте да се неке плати да то учини.

Вероватно је још неки праисторијски пастир, кад је видео прву мазгу, помислио да је то шала

С МАЗГОМ

природе. И заиста, ниједан човек, чак и ако одаје признање мазги као корисној животињи, не може да тврди да је лепа. Она у себи спаја особине коња и магарца, али лепоту није наследила ни од једног од својих родитеља.

Мазге на поклон

Још су први одгајивачи мазги на Блиском истоку утврдили да је ова животиња јача од магарца, а издржљивија од коња. Оно што је изгубила у лепом изгледу добила је у другим добрим особинама: од коња снагу и храброст, од магарца стр-

Човек се није довољно одужио необичној домаћој животињи, створеној укрштањем коња и магарца, која је дала велики допринос цивилизацији

МАЗГА ИЛИ МУЛА?

Мазга је резултат укрштања коња и магарице, а мула магарца и кобиле. Многи мисле да се мазге и муле због тога битно разликују, али стручњаци кажу да разлике готово уопште нема, осим што је мула нешто крупнија од мазге. Они објашњавају да није важно којој врсти припадају мужјак и женка, што важи и за ово укрштање ■

пљење, скромност и сигурност у ходу. Кожа јој је дебља од коњске, мање је нестрпљива под тешким товарима, пажљивија је на опасним местима и мање подложна болестима него коњ.

И Асирци и стари Египћани користили су мазге за ношење терета, док су коње чували за рат. У доба цара Давида, пре 3000 година, мазге су биле скупе животиње. А цар Соломон како се тврди јахао је мазгу приликом свог крунисања.

Јевреји нису смели да се баве одгајањем мазги, па су их куповали од Јермена. Приликом повратка из вавилонског ропства, са собом су довели 245 ових копитара. На асирским и вавилонским рељефима приказане су мазге како вуку колица или их јашу жене и деца.

Стари Римљани имали су високо мишљење о мазги. Служила им је за ношење товара, орање и вукла је колица. А по две мазге носиле су посебне

носиљке у којима су путовале богате Римљанке. Римска царица Попеа наредила је да њеној мазги ставе златне потковице, а мазга њеног супруга, цара Нерона, била је поткована сребром.

Арапима су мазге одувек много значиле. У Сирији и Египту биле су познате нарочите врсте. Забележено је да је намесник Египта послао пророку Мухамеду белу мазгу са две лепе робиње и скупocenом одећом.

Арапи су мазгу пренели у Шпанију. Показало се да је незамењива, нарочито у планинским крајевима. Мазге гајене у Шпанији биле су крупне и одликовале су се лаким ходом. У

НИСУ СВЕ НЕПЛОДНЕ

Мазге и муле нису неплодне како се то од давнина приповеда. Има записа из старог века у којима се, за нешто што је немогуће, користила изрека: Плодан као мула. У ствари, неплодни су само мужјаци мазге и муле. Женка се, пак, може парити и са магарцем и са коњем, али се то врло ретко дешава. У историјским књигама такви случајеви спомињу се као реткост. Тако је, рецимо, записано да је у Паризу, између 1878. и 1881. године, женка муле имала осам пута подмладак, наизменично са коњем и са магарцем. Забележено је чак и то да се једно од тих ждребади касније парило са кобилком ■

хао неко други, била би убијена. Али Колумбу је, с обзиром на заслуге и старост, 1505. године ипак било дозвољено да јаше мазгу.

У Новом свету мазга је нашла подручје као створено за њу. Пуних четири-сто година сматрали су је главном домаћом животињом у обе Америке, јер је била довољно отпорна да преживи у пустињама, мочварама и планинама.

Никарагва је постала средиште за узгој мазги а најважнији каравански пут био је преко Панамске превлаке. Одржавали су га каравани мазги. Неки су имали и 1500 грла. Жито и месо мазге су преносиле у правцу запада, а злато и сребро ка

У НОВИ СВЕТ

Каталонији служиле су углавном за јахање и преношење товара.

По протеривању Арапа из Шпаније за мазге су настали црни дани. Хришћани су сматрали да је гајење мазги маварски обичај који треба искоренити. Тако је мазга стављена ван закона.

После освајања Севиље, 1248. године, краљ Алфонс X издао је указ којим је витезовима забранио да јашу мазге. Ипак, племству су више одговарале мазге него мирни коњи.

Свештеници и жене на мазгама

Две године по откривању Америке (1492), Шпанија је у случају рата могла дати само десет до дванаест хиљада коња, али зато више од сто хиљада мазги. Због тога су краљ Фердинанд и краљица Изабела издали пропис по коме су само свештеници и жене могли да јашу мазге. Ако би је ја-

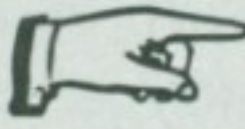
Насељавање Запада и мазге у каравану.

истоку. Забележено је да су у марту 1550. године Шпанци у луке на источној обали пребацили чак 1200 товара злата и сребра. У пристаништима на Карипском мору те племените метале товарили су на бродове и слали у Шпанију.

Стога није било чудно што су се и гусари заинтересовали за овај посао. Чувени енглески морепловац и гусар Френсис Дрејк напао је у Панаму један такав караван 1573. године. Али тог дана Шпанци су на пут послали само незнатну количину сребра.

Шест недеља касније Енглези су били боље среће: запленили су 190 мазги са скупocenим товаром. Међутим, како их је било само трдесетпорица, морали су да оставе знатне количине сребра.

И када је преко Панаме престао пренос злата из Перуа у Шпанију, каравански пут

 је остао. Тако су за време калифорнијске „златне грознице” многи рудари и пустолови прешли овај пут.

Године 1852. овим путем прошао је и прослављени амерички генерал Грант иако је тада већ делимично била пуштена у промет железница у Панами. Насупрот ономе што је приказано у каубојским филмовима, мазге су у освајању Дивљег запада имале далеко већу улогу од коња. Вукле су тешка кола досељеника који су прелазили с једног на други крај Америке.

Када су Шпанци из Мексика продирали у Калифорнију, на мазге је товарено и по 150 килограма терета.

Краљевски дар за Вашингтона

На источној обали Америке, још у време Џорџа Вашингтона (1732–1799), првог председника Сједињених Америчких Држава, јавила се потреба за dobrим товарним и тегленим животињама. Зато је

1785. године председник дао налог свом заступнику у Шпанији да набави доброг магарца за приплод. Цена је била преви-сока па није дошло до набавке, али је ускоро после тога Вашингтон од шпанског краља на поклон добио два магарца. Међутим, један од њих

године, кад је Вашингтон писао тестамент, забележено да он има четрдесет две одрасле и петнаест младих мазги.

Половином 19. века у САД било је више мазги од ма које друге стоке. Током грађанског рата (1861–1865), неколико десетина хиљада мазги носило је муници-

играле важну улогу у стварању колонијалних царстава. Осим што су носиле опрему и материјал за потребе војске и за градњу нових железничких пруга, оне су се користиле и за вучу трамваја у градовима, а дуж обала теглиле су бродове кроз канале.

И поред моторизације, мазге су се у Првом светском рату доста користиле. Тако је само америчка војска у Француској изгубила 5000 мазги. Све до 1925. године ова животиња имала је велики значај: тада је у Америци било више од шест милиона грла.

У Другом светском рату, уз милионе коња, биле су и бројне мазге. Међутим, педесетих година 20. века њихов број нагло је почео да опада. Појавом трактора и теретних аутомобила, потреба за радом ових животиња се смањивала и на крају сасвим нестала. Зато се данас у многим земљама мазге могу видети само у зоолошком врту ■

J. P.

ТУЖНА ПОВОРКА

Најраскошнија мртвачка кола, како су забележили хроничари, била су она у којима се, 323. године пре наше ере налазио ковчег с телом Александра Македонског. Кола су вукле 64 одабране мазге, окићене златом и драгим камењем. Ова тужна поворка недељама је путовала од Вавилона до Александрије ■

угинуо је у путу, а другом, који је добио име „Royal Gift” (краљевски дар), саграђена је штала на Вашингтоновом имању у Маунт Вернону.

И од свог ратног друга, француског генерала Лафајета, амерички председник добио је једног магарца на поклон. Ергела се увећавала, па је 1799.

ју, пушке и све што је војсци било потребно.

Тако су Јапанци и Руси одлучили да за потребе своје војске купе америчке мазге. И Шпанија и Француска извозиле су велики број мазги. Само француска област Поату давала је 50.000 грла годишње.

У другој половини претпрошлог столећа мазге су

ЛЕТ ИЗНАД ЛЕОНАРДОВЕ ЗАМИСЛИ

ЖИРОКОПТЕР ЗА ТЕШКЕ ЗАДАТКЕ

Полеће и слеће усправно и без писте, лети право, уназад, бочно, а може и дуго да лебди у месту. Те чудесне особине које хеликоптер чине јединственом летелицом која без имало муке стиже до неприступачних места где се ногом не може крочити нити било како прићи, замислио је још пре пет стотина година Леонардо да Винчи, један од највећих умова ренесансе.

Јесте ли се икад запитали како би се стигло до неких неприступачних места, како би се помогло неким људима у опасности, како би се обавили неки неодложни послови да није хеликоптера? Јер, за ову летелицу као да не постоје препреке. Полеће усправно, без залета, и спушта се на тло без писте, креће се укруг, бочно и уназад, а може и дуго да лебди у ваздуху.

Стручније речено, хеликоптер је динамичка летелица код које су улогу носећих крила преузели краци ротора или елисе који се водоравно обрћу на усправној основи сопственим погоном. И сам назив настао је на основу препозна-

тљивог изгледа летелице чији труп носи велика елиса, а изведен је из грчких речи *helix*, завинут, савијен и *pteron*, крило.

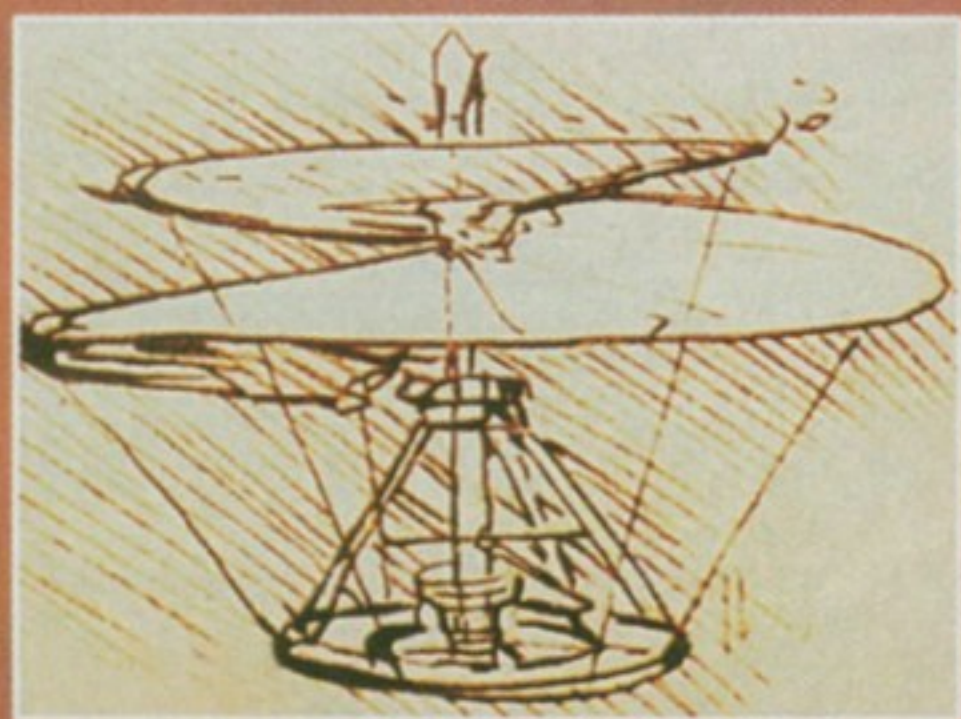
Због свих тих чудесних особина хеликоптер је постао ле-

телица широке примене незамењива за спасилачке подухвате, научна извиђања, превоз путника и робе, војне потребе.

Али, да би се дошло до савршене летелице какав је да-

нашњи хеликоптер, било је потребно много времена. О томе сведоче бројни подаци уткани у повест настанка хеликоптера. А она није кратка. Траје већ више од пет стотина година ■

ПРВИХ ПОЛА МИЛЕНИЈУМА РАЗВОЈА

1488. година

Идејни творац хеликоптера је Леонардо да Винчи (1452–1519), италијански сликар, вајар, архитекта, проналазач, научник и мислилац. Како казују цртежи и прорачуни, он је први изradio основе теорије усправног лета и замислио летелицу као нараву за

усправно подизање са тла која би се попут вијка завијеним површинама окретала око своје осе и снагом свог замаха, потискујући ваздух, подизала увис ■

1907. година

Француз Пол Корни, произвођач бицикала, био је занесен летењем, па је своју вештину у прављењу двоточкаша искористио за конструисање хеликоптера. Летелица коју је направио имала је мотор од 24 коњске снаге и два ротора. Њом је 17. новембра 1907. године ујутро успео да се накратко подигне са земље најпре 30 центиметара, а истог дана поподне за 1,5 метара. Корн није подлегао првом неуспеху, али ни остали хеликоптери које је правио нису могли да се вину високо у небо. Од наума да их усаврши одустао је тек након потпуног материјалног краха ■

1925. година

Бржем развоју хеликоптера допринео је шпански авио-инжењер и пилот Хуан де ла Сијерва (1895–1936). Он је изумео такозвани „носећи вијак“, претечу данашњег ротора, који је уградио у труп авиона с кратким крилима и добио „аутожир“ или „жирокоптер“ како је још назван. Летелица је имала водоравни ваздушни вијак изнад трупа и мањи на предњем делу трупа у усправној равни који је служио за покретање авиона напред. За полетање кратко би се укључио механички пренос за покретање великог вијка што би му омогућило да за неколико метара одскочи изнад тла. Тада би се искључио водоравни а укључио усправни пропелер. Али, изузетно спора летелица није могла да лебди нити да се креће уназад. Ипак, Сијервина генијалност огледала се у томе што је видео да ће обртна крила произвести узгон без мотора ■

1936. година

Први успешни прототипови хеликоптера направљени су у Немачкој. Професор Хајнрих Фоке направио је Fw 61, хеликоптер с три трокрака ротора – једним постављеним изнад кабине и, бочно, са обе стране, због стабилности. Годину дана касније и на небу изнад Сједињених Америчких Држава појавиле су се сличне летелице.

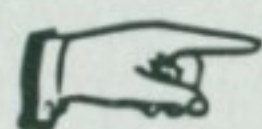

1940. година

Руски инжењер Игор Иванович Сикорски (1889–1972), касније амерички држављанин, сматра се првим конструктором модерних летелица с трокраким ротором. Од 1912. до 1917. године радио је као водећи конструктор у Руско-балтичком авио-одељењу у Петрограду, а после преласка на амерички континент, 1919. године,

посветио се усавшавању хеликоптера. VS-300 била је прва летелица са великим и снажним трокраким ротором који је подизао, спуштао и носио хеликоптер док је мали ротор у репу служио само за одржавање равнотеже код лебдења. (На слици је модел хеликоптера VS-300 из 1941. године.) Оваква техника користи се и данас у предузећу „Aircraft Corporation“ на чијем челу је био Сикорски ■

Да
хеликоптерима
могу да се
изводе разне
акробације
доказ су и ова
два модела
направљана
на Старом
континенту.
Лево је
„Eurocopter”
NH 90
израђен од
влакана
угљеника,
десно нешто
старији тип
„Wessex”.

КАКО ЛЕТИ ХЕЛИКОПТЕР

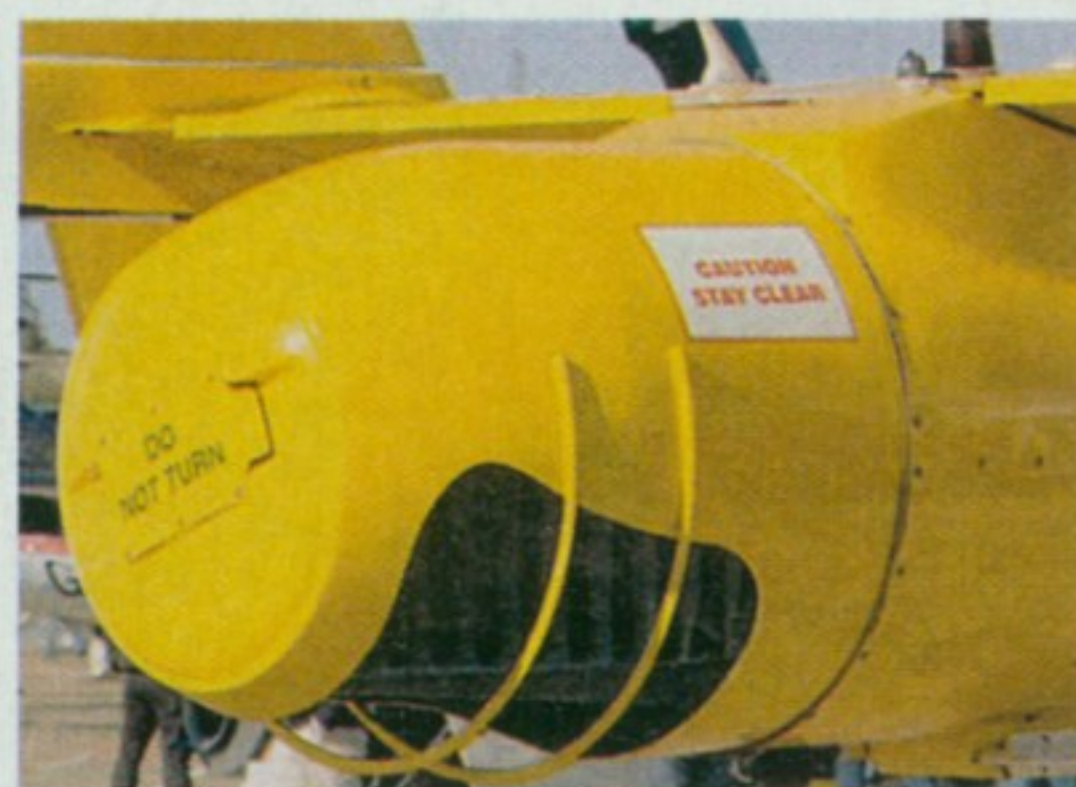

Хеликоптер се састоји од трупа с простором за посаду и путнике или товар и погонске групе – мотора повезаног с главним носећим ротором и репним ротором који одржава стабилност летелице. Положај крила или крака ротора подешавају се према жељеном правцу летења – пењању, лебдењу, водоравном лету, бочном кретању, лету уназад, скретању, понирању, слетању. Покретањем мотора и елиса почиње да се врти, а померањем управљачких команди мења се нападни угао кракова ротора. Покрети с управљачких команди преносе се на краке преко дводелне осцилујуће плоче. Помоћу управљачке ручице осцилујућа плоча помера се у усправан положај тако да се мења нападни угао лопатица ротора. Горњи део плоче повезан је преко спојних полуга с крацима ротора и тиме следи њихово обртање, док је доњи део повезан с управљачком ручицом и управљачком палицом.

Управљачка ручица помера осцилујућу плочу у усправном правцу тако да се мења нападни угао кракова ротора а тиме и сила узгона. Ако се нападни угао повећа, хеликоптер се подиже, ако се мало смањи, он лебди у месту. Смањи ли се нападни угао још више а самим тим и сила узгона, хеликоптер почиње да се спушта.

Управљачком палицом управља се доњим делом осцилујуће плоче тако да она преко горњег дела и спојних полуга приморава краке да приликом сваког обртаја повећавају или смањују нападни угао. Пошто сила узгона зависи од величине нападног угла, површина ротора нагиње се на ону страну где је угао за време обртања најмање нагнут. Тада силе вуче и силе узгона заједнички дејствују и померају хеликоптер у водоравном правцу. Приликом пењања, управљачка палица остаје у неутралном положају. Ако се, рецимо, помери напред, и ротор се нагиње напред па и хеликоптер лети у том правцу ■

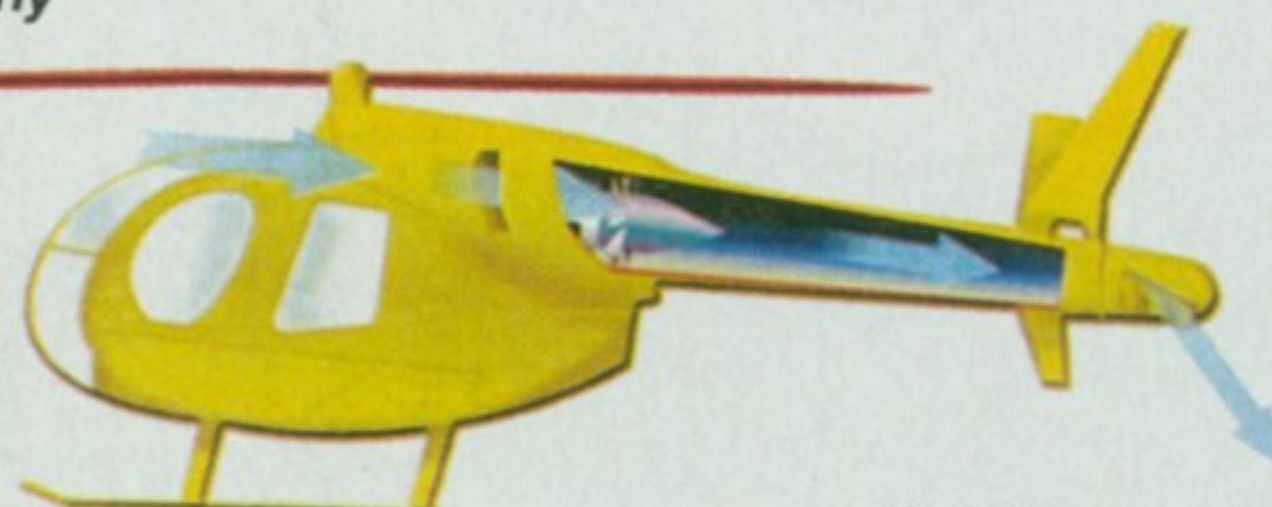
Репни ротор
Када се краци ротора окрећу, труп летелице изложен је сили која покушава да га обрће у супротном смеру, па се то поништава подешавањем угла кракова репног ротора.

Без ротора на репу

Краци репног ротора покретни су тако да могу по потреби да се усмеравају лево или десно и тако одрже стабилност хеликоптера.

Неки модели хеликоптера немају ротор на репу. Стабилност летелице одржава се проласком ваздуха кроз коморе и његовим испуштањем кроз посебне отворе на доњем делу при самом врху репа.

ПОЛОЖАЈ И РАД РОТОРА

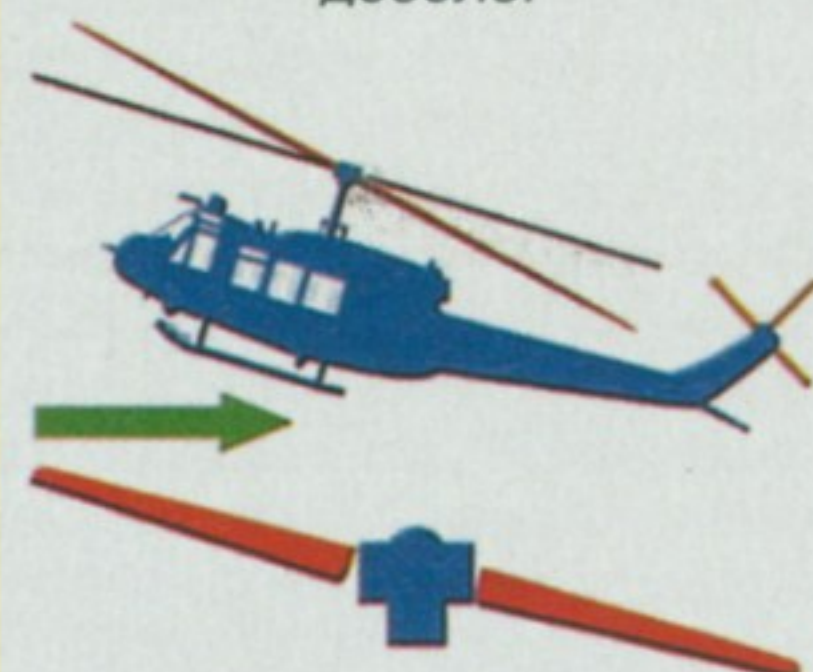
Полетање

Крила или краци ротора окрећу се у водоравном положају и када се великим бројем обртаја постигне довољан узгон, летелица се подиже увис.

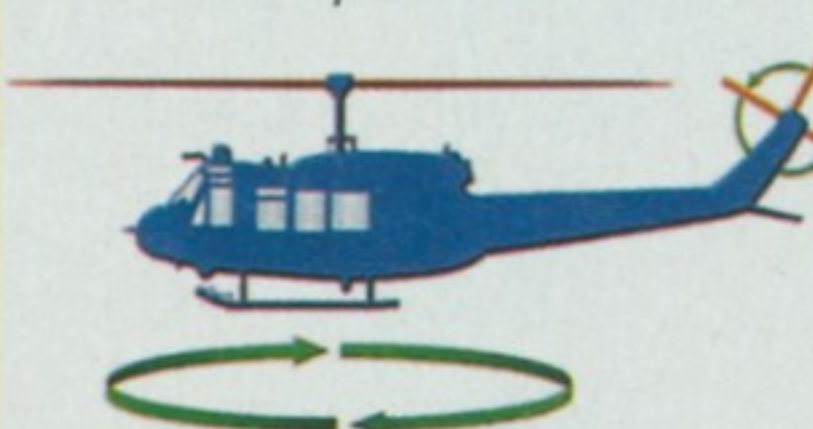
Кретање напред

Хеликоптер предњим делом понире надоле. Краци се нагињу напред због подешавања нападног угла па приликом сваког обртаја исецају „плоче ваздуха” које су напред танке а позади дебеле.

Кретање уназад

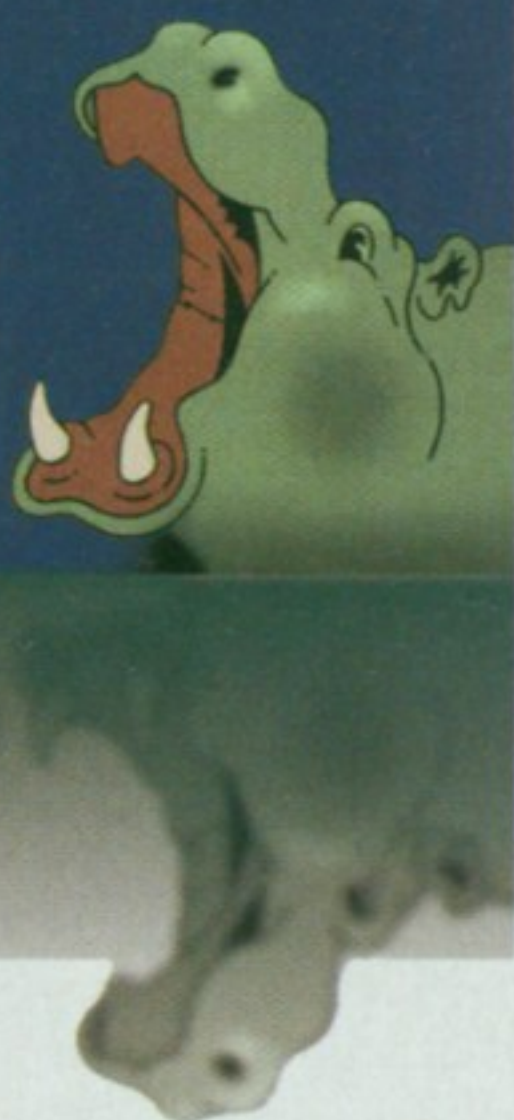
Једноставно речено, и положај хеликоптера и нагиб крака супротан је онима код кретања напред, што важи и за свако бочно кретање.

Лебдење

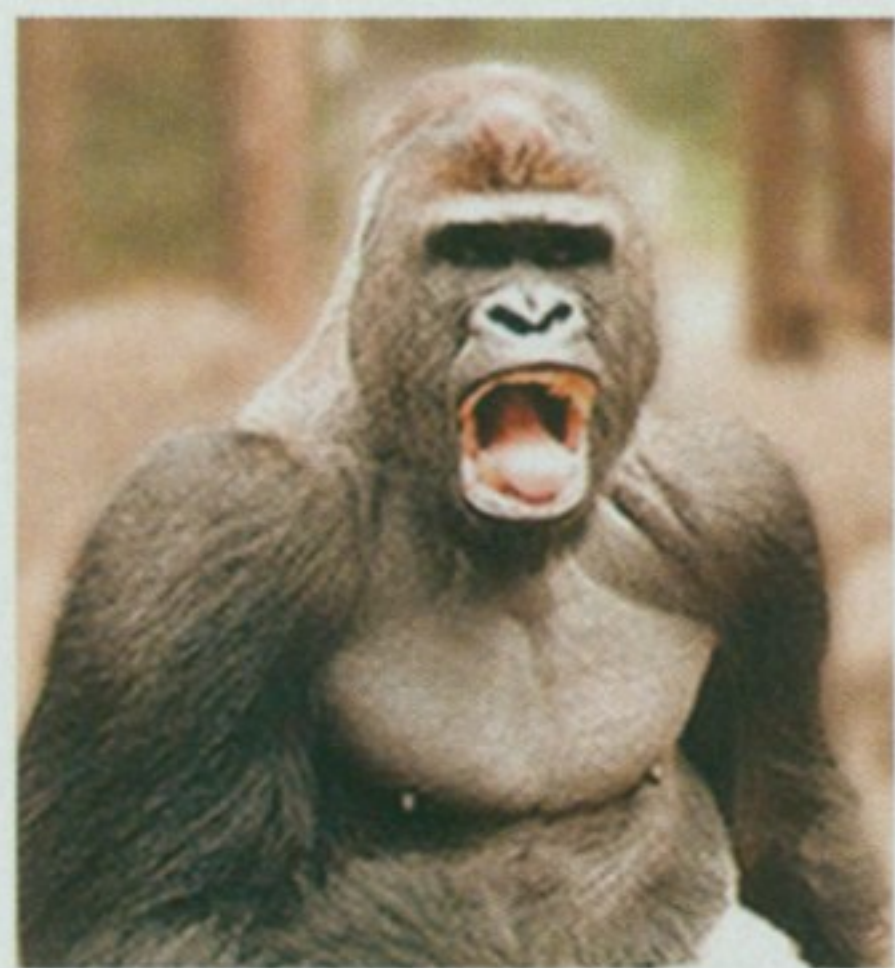
За лебдење у месту краци морају да буду подешени под одређеним углом. То се постиже померањем плоче главе ротора која полуге крака гура нагоре или вуче надоле. Сила узгона и тежина хеликоптера су изједначени.

ЗАБАВНИКОВ 300

БРБЉИВА ГОРИЛА КОКО

Први мајмун који је научио да користи језик знакова био је Ним Чимпски, шимпанза назван по познатом лингвисти Ноаму Чомском. Ним је научио много знакова, али никада није успео да докучи граматичку грађу (на пример, рекао би „воде још“ уместо „још воде“). Горила Коко, рођен 1971. године, има речник од око 1000 знакова и у стању је да искаже разна осећања чиме је задивио цео свет. Године 1984. од своје дресерке Пени Патерсон тражио је кућног љубимца. Маче Олбол убрзо је постало Коков нераздвојни пратилац. Нажалост, свега неколико месеци касније, Олбола је усмртио аутомобил. Када би Кокоа касније питали шта се десило с мачетом, он би одговарао „Маца спава“. А када су му показали слику мачета које је

лично на Олбола, Коко је знаковима рекао: „Туга. Плач. Мрштити“. На тестовима интелигенције Коко је остварио резултат између 75 и 90 (100 је просечан резултат интелигенције људи) ■

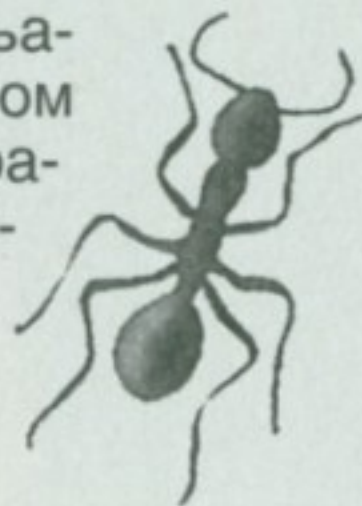
РОБОТИЗОВАНИ ПАЦОВИ

Амерички научници 2002. године уметнули су електроде у мозгове пет пацова. Електроде су постављене у области мозга задуженим за осећај награђивања. Помоћу рачунара и пријемника прикаченим за пацове, научници су могли да њима управљају и терају их да трче, скачу, окрећу се и пењу. Циљ овог истраживања био је да се створи војска робота пацова који би могли да претражују рушевине у потрази за преживелима, да откривају мине у тлу и извршавају задатке за које су људи превелики, а роботи негизрапни ■

НАЈЕЗДА МРАВА

Марширајући кроз прашуму у несагледивим колонама, 20 милиона мрва изгледа истински језиво. „Војници“ – све женке – спроводе организоване нападе током којих убију хиљаде инсеката дневно и враћају се кући с пленом на леђима. Премда су им инсекти омиљена храна, мрави ће прождрати и шкорпије, а неће презати ни од напада на мамбе, познате змије отровнице. Међутим, када оваква најезда мрва наиђе на насеље људи, мештани их дочекују с одушевљењем. Наиме, мрави ће у свом походу очистити цело село од других инсеката, а нема опасности да ће се ту задржати и направити већу штету јер – незадрживо јуре даље ■

БЕЗГЛАВИ ПЕТАО МАЈК

Десетог септембра 1945. године породица Олсен из Небраске требало је да руча пилетину. Зато је глава породице, господин Лојд, изабрао једног лепог певца и одсекао му главу једним замахом секире. Међутим, безглављена животиња почела је да трчи по дворишту и, на свеопште изненађење, није престала. Безглави петар Мајк живео је још 18 месеци после овог догађаја, са главом у тегли и ногама чврсто на земљи. О њему су писале угледне новине као што су „Лајф“ и „Тајм“, а породица Олсен бржебоље приредила је гостовања по Америци надајући се великој заради. Али, послератној Америци није било до риплијевског „Веровали или не“. У једном хотелу у Аризони Мајк је коначно угинуо јер га Олсенови нису пазили како треба. Данас се у месту Фрут, а где је Мајк живео, сваког маја одржава необична светковина током које се животињама навлаче костими безглавог петла ■

ШТА?

Agencija za SIS

Od ponedjeljka do četvrtka u **20h**

Repriza od ponedjeljka do petka u **13h**

Samo na TV

www.rtvpink.com (c) Pink International Company. Design mediaSystem.

ПЕВАЧИ СВИРАЧИ

Најновији албум аустралијске групе „The Jet”, други по реду, носи назив:

- а) „Get Born”
- б) „Shine On”
- в) „Move Along”

Чувени енглески бендови „Arctic Monkeys” и „Milburn”, чији су чланови иначе и одлични пријатељи, долазе из града:

- а) Ливерпула
- б) Манчестера
- ц) Шефилда

Најновији студијски албум познате гранџ групе „Pearl Jam”, назван је једноставно „Pearl Jam”. То је њихов:

- а) десети албум
- б) осми албум
- в) дванаести албум

Прошле године један од најпознатијих произвођача музичких инструмената и опреме „Фендер”, обележио је годишњицу постојања. Коју?

- а) шездесету
- б) педест пету
- в) седамдесету

Певач групе „Arctic Monkeys” зове се

- а) Алекс Тарнер
- б) Пит Доерти
- в) Ноел Галагер

Певач групе „The Killers”, Брандон Флауерс, у бенду свира и један инструмент? Који?

- а) гитару
- б) клавијатуре
- в) бас гитару

Када је Пит Доерти напустио групу „The Libertines”, остали чланови су са гитаристом Ентонијем Росомандом основали групу:

- а) „Dirty Pretty Things”
- б) „The Fratelli”
- в) „Ok Go”

Џо Страмер, бивши фронтмен чувене панк групе „The Clash” преминуо је

- а) 1999. године
- б) 1993. године
- в) 2002. године

Украјинско-америчка група „Gogol Boredelo” добила је име по:

- а) Гогољевој причи
- б) познатој украјинској циркуској атракцији
- ц) украјинској легенди

Џек Вајт, гитариста и певач рок дуа „The White Stipes” такође је члан групе...

- а) „Audioslave”
- б) „The Raconteurs”
- в) „Golden Smog”

РЕШЕЊА НА СТРАНИ 65

АЛЕКСА У ОПЕРИ

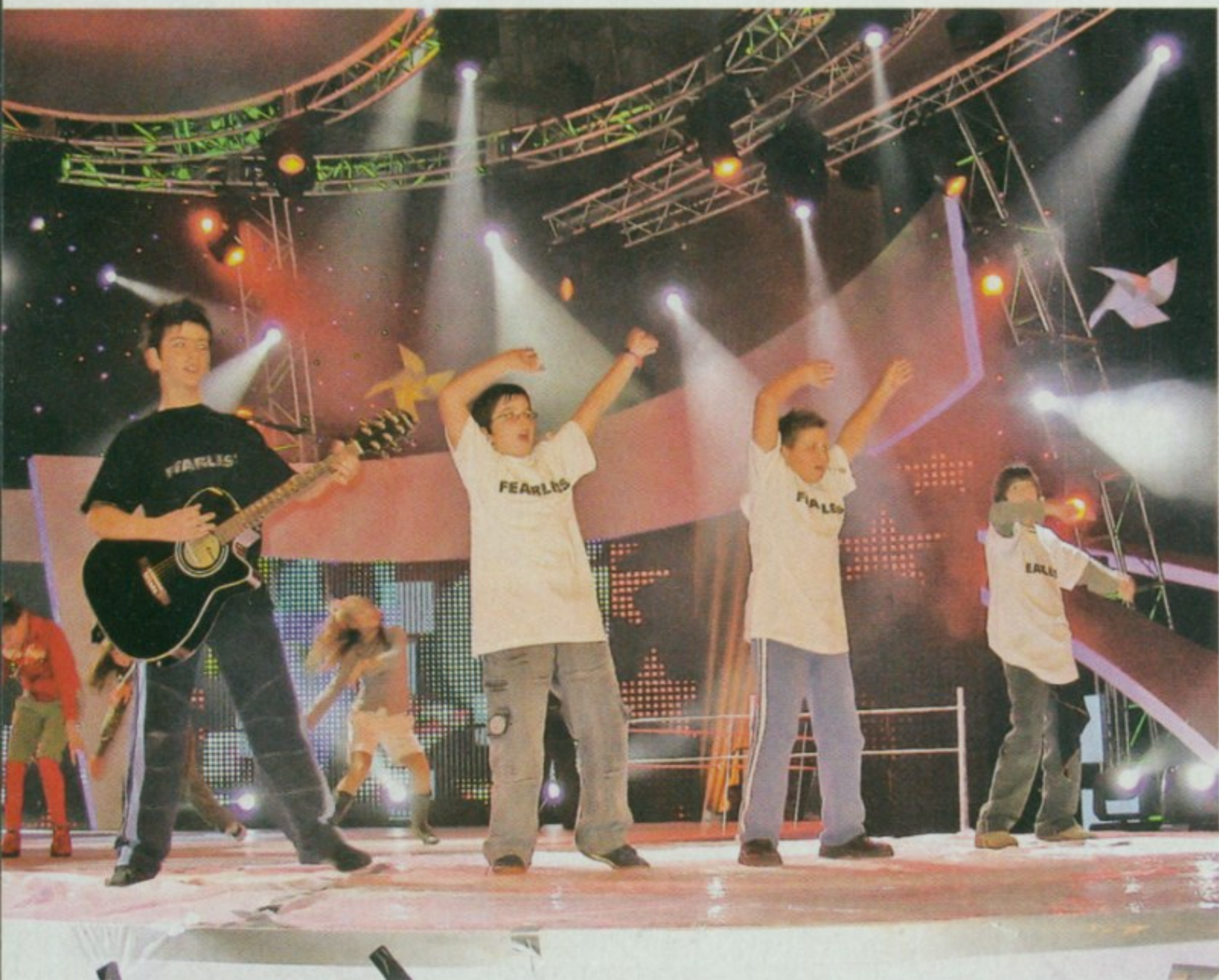

Поводом премијере Бизеове опере „Кармен” у Народном позоришту у Београду, гост редитељ Марко Пучи Катена настојао је да се као решење за ба-нер и плакат користи илустрација што је и остварено у сарадњи са нашим позна-тим илустратором Алексом Гајићем који о томе каже:

Понуда да урадим илакаћ за Народно позориште веома ме је обрадовала. Чиње-ница да инсталирају илакаћ Народног позоришта итражи илустраиора, ирилич-но је свежа и необична за ове ипросиоре. Најчешће се иприбегавало фоиографији или реиродукцији неког класичног дела. Надам се да ће мој рад заиниересоваићи и друге да користиће илустрацију и у разне друге сврхе.

Ово сам имао на уму и док сам размишљао о моииву за илакаћ. То би ииребало да бу-де неишо илустраиивно, а жанр сцена није долазила у обзир да илакаћ не би личио на филмски илакаћ. Требало је наћи неки „меиафизичкији” ирисиуи. После неколици-не скица намеинула се меиаморфна композиција – руже које ирелазе у хаљину и ха-љина која ирелазе у крв. Боја је била логична, ниједна друга није могла да буде засиу-иљена. Формати илакаћа диктиирао је круиан илан. За итехнику сам одабрао ону којом обично и радим – комбинација акварела, иеиере, airbrusha и дрвених боја ■

В. К.

„НЕУСТРАШИВИ УЧИТЕЉИ”

Група „Неустрашиви учитељи” постоји око годину дана и до сада су имали неколико наступа на школским приредбама.

Први велики наступ био је на избору за дечију песму Евровизије 2006. на ком су и

победили. Представљали су нашу земљу на такмичењу у Букурешту 2. 12. 2006. године.

И у изузетно јакој конкуренцији освојили одлично пето место с обзиром да је Србија први пут учествовала на овом такмичењу.

Достојно су заступали своју земљу песмом „Учимо стране језике” која говори о неопходности знања страних језика и о лепоти свих језика уопште.

Сви чланови групе рођени су 1995. године и ђаци су О. Ш. „Аца Алексић” у Александровцу.

Александар Шиндић – Ринге вокал, Стефан Перић вокал, Илија Живковић вокал и пратећи бенд:

Далибор Ђорђевић клавијатуре и вокал, Алекса Смиљковић гитара.

У наредној години намеравају да објаве свој самостални албум песама за децу и да сниме свој наступ за јавни сервис РТС.

Срдачан поздрав од групе „Неустрашиви учитељи”

<http://ww1.rts.co.yu/junior/>

<http://www.junioreurovision.tv/>

<http://www.oikotimes.com/site/>

ЧОВЕК, КАКО ТО ГОРДО ЗВУЧИ!

Да ли можеш да ми кажеш како је настала реч – човек?

МАРКО СИМИЋ
Суботица

НАЈСЛАЂИ ДЕО ТЕРАЗИЈА

У прошлом броју прочитала сам да је „Москва шнит торта” најомиљенија у посластичарници београдског хотела „Москва”. Да ли би могао да ми даш рецепт те торте?

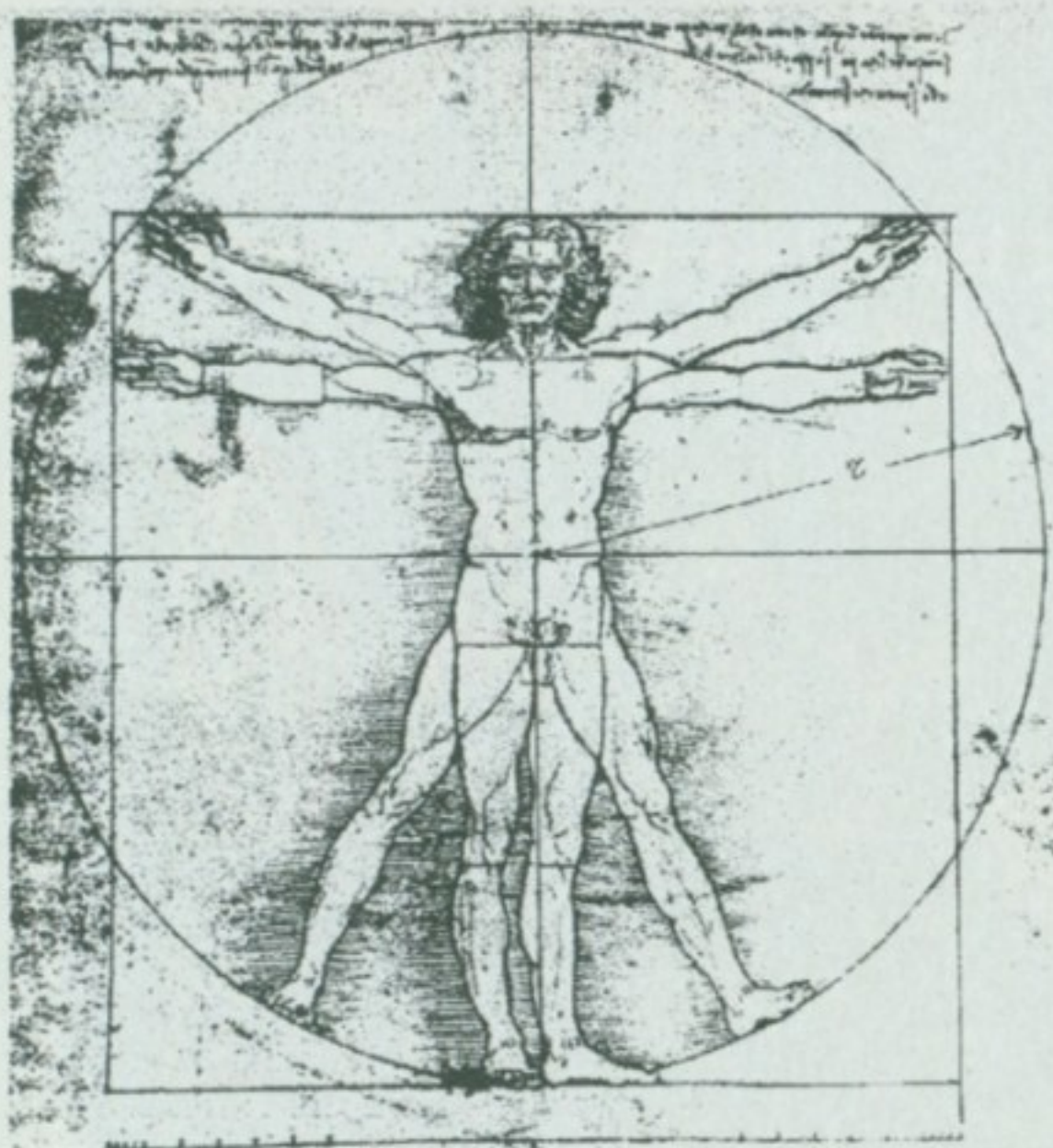
МИЛИЦА ЛАЗИЋ
Београд

Жорж Бизе КАРМЕН

редитељ Марко Пучи Катена | диригент Јоханес Харнајт

Велика сцена | 23. децембар у 19.00

Етимологија, наука која истражује порекло, корен и основно значење речи, нема коначан одговор како је настала реч човек. Верује се да је човек старословенска сложеница од две речи: племе + дете (син). Изворно

значење речи човек било би, дакле: син (или припадник) племена. Први део сложенице и даље налазимо у именици – чељад.

Етимолошка објашњења речи човек ни у другим језицима нису поуздана. Најприближније се чини свођење германске речи (енглески је man, немачки – mann) на индоевропски корен „мен“ који означава поступак мишљења: човек би, значи, био „онај који

мисли“. Немачка именица Leute има исто порекло с нашим обликом множине – људи.

Латинска реч homo (придев humanus) у вези је с речи хумус – земља. По тој етимологији човек би био „Земљанин“, односно биће које живи на Земљи или је настало од земље. Како год да је настала ова реч, можда је много важније шта је рекао руски писац Максим Горки (1868–1936), „Човек, како то гордо звучи!“ ■

Ово је рецепт који смо добили од посластичарке Боје Видић из посластичарнице хотела „Москва“ за „Москва шнит тарту“, за педесет особа намењену свадбама и прославама. Од материјала потребно је: 23 јаја, 400 грама ораха, 100 грама слатких презли, 1250 грама путера, 1700 грама кристал шећера, 700 грама ананаса, 700 грама бресака, 3 килограма вишања, 500 грама бадема. Коре се праве тако што се умуте беланца са 450 грама шећера и додају се ораси и презле. Смеса се подели на четири дела. Свака кора пече се у рерни, на масном папиру, на температури од 220 степени. Крем се прави од килограма путера, килограма шећера и двадесет жуманаца, који, после кувања, треба да се охлади. Посебно се ушпинује 200 грама шећера са 0,05 литара воде. Умуте се три беланца са 50 грама шећера. Ушпиновани шећер сипа се у улупана беланца. Док се та маса хлади, пенасто се умути путер. Потом се оба крема помешају и њиме се филује торта.

Прва кора намаже се кремом. Преко њега стави се светло воће и опет крем. Следи друга кора која се такође намаже кремом, ставе вишње, потом крем. Затим се стави трећа кора која се намаже кремом и на крају, четврта која се исто намаже кремом. Торта се са свих страна намаже остатком крема и украси панираним бадемима (попарен и ољуштен бадем исечен на листиће и испечен у рерни).

Чувена „Москва шнит торта“ служи се са шлагом ■

ПОДНАТИКНИ
ЗАБАВНИК
5. 1. 2007.

цена поруке 20 дин+ПДВ

ВРЕМЕТЛОВ

KOZMOLINA
MPC HOLDING

Добитница недељне
награде коју поклања
Kozmolina је
Катарина Радовановић
из Ниша.

Ако и даље желиш да се играш са нама
пошаљи SMS поруку **ВРЕМЕПЛОВ** на **5649**.
важи за
обе мреже

87477

NOVI BROJ NAJTIRAŽNIJEG I NAJSTARIJEG
DOMAĆEG KOMPJUTERSKOG ČASOPISA

Svet KOMPJUTERA

1/2007
CENA 129 DINARA
www.sk.co.yu
ПОДНИК

8 GB u džepu
Igra meseca
Digitalna obrada zvučnog signala
Skoro kao pravi
Blíže i stabilnije
Genius za igrače
Dostignite Zen
Lep k'o slika
Četvoroglavi sijamski blizanci
Klasa na „A“
Nazad i kod nas
3G
Nagradni kviz!

SREĆNA NOVA
11111010111

U PRODAJI VEĆ OD 25. DECEMBRA

WWW.SK.CO.YU

škola glume i govora

pozorište **dadou**

sve informacije na tel: 3243-643 i 3243-644
www.dadov.co.yu

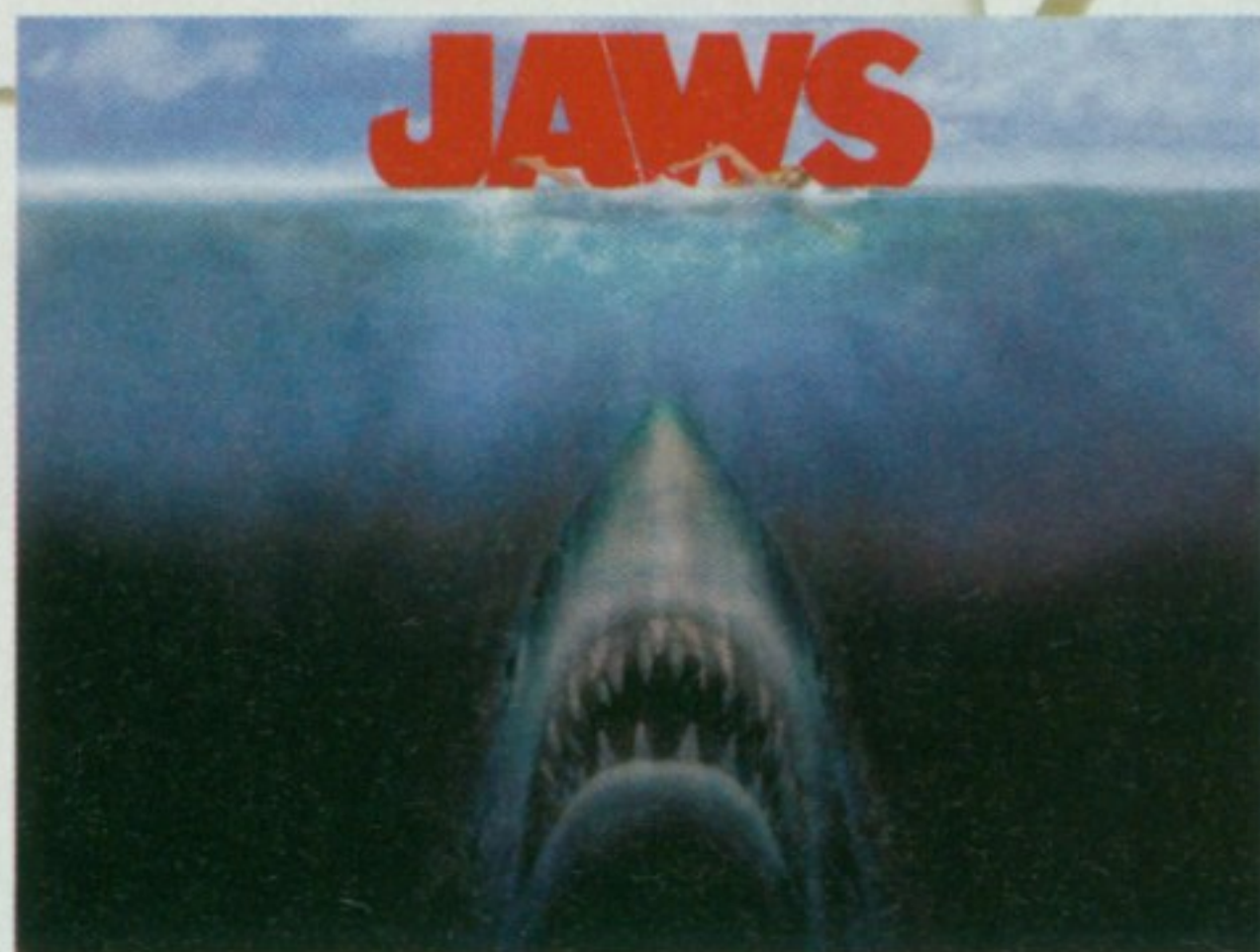

AJKULA, U TRI NASTAVKA

Prošlog leta gledao sam „Ajkuļu“, film Stivena Spilberga. Tata mi je rekao da ima još nekoliko nastavaka, ali nije znao koliko. Da li ti imaš odgovor?

НИКОЛА
Бања Лука

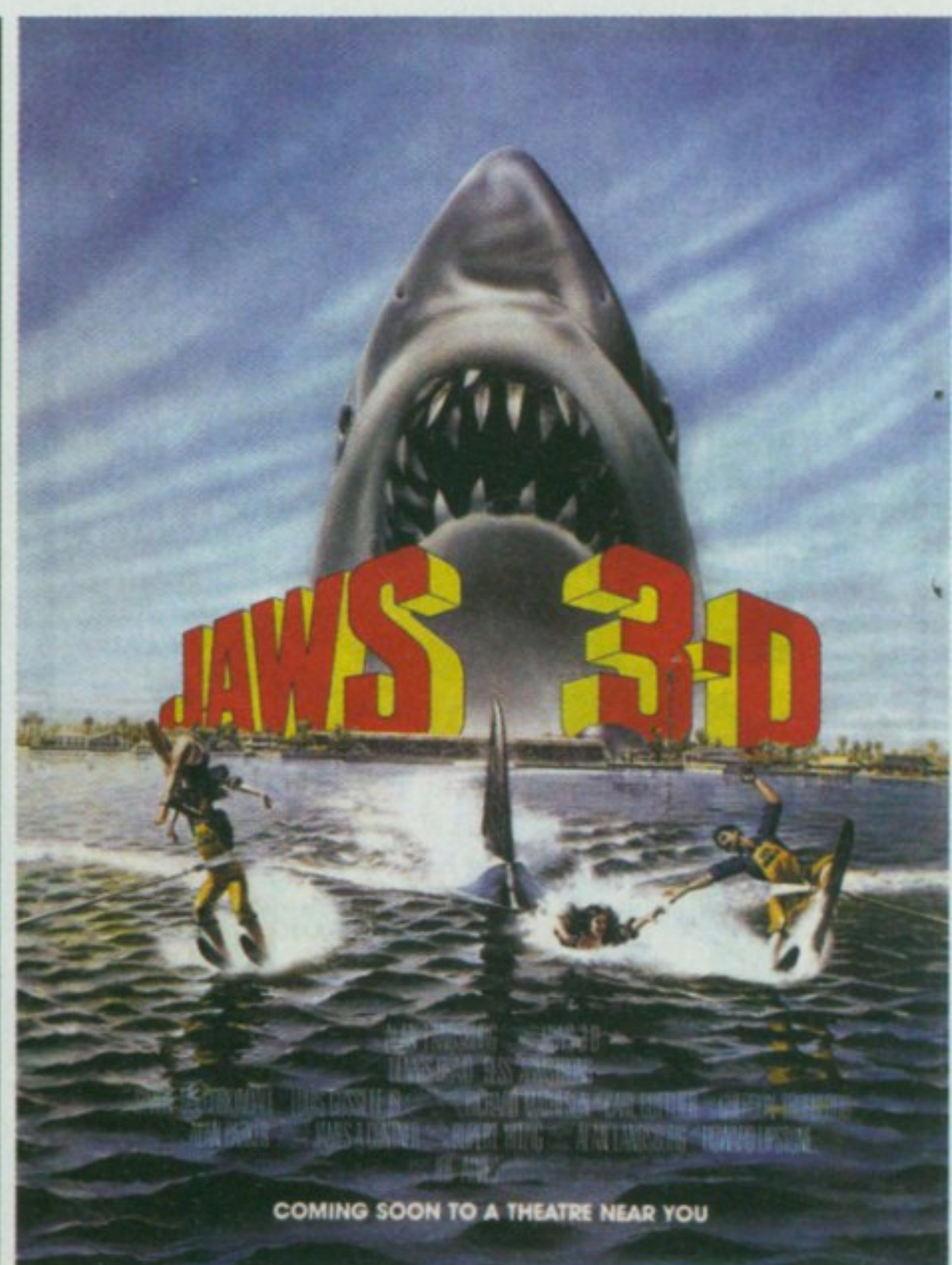

Kada se snimaju nastavci nekog izuzetno gledanog filma, obično se dogodi da ne postignu ni približan uspeh kao onaj prvi. To se potvrdilo i sa „Ajkuļom 2“ i „Ajkuļom 3“ (kod nas je originalni naziv filma „Jaws“

преведен као „ајкула“, а не – чељусті). По-тоња два наставка филма „Ајкула“ појавила су се 1978. и 1983. године и није их режирао Стивен Спилберг. У оба филма улогу шерифа игра Рој Шајдер. Његова упозорења да се у водама приморског града поново појавила огромна бела ајкула жељна освете у почетку нико не схвата озбиљно док на тајанствен начин нису нестале многе особе. Наравно, и „Ајкула 2“, као и први

филм, има срећан завршетак, али не по ајкулу.

У трећем наставку, „Ајкула 3“, Денис Квејд појавио се у улози шерифовог сина. Овај филм, снимљен у 3D техници, код гледалаца је прошао незапажено. У Подводном свету, великог акваријума који се отвара на Флориди, запослене почиње да напада – нова бела ајкула. И она је, исто као и у прва два наставка „Ајкуле“, неславно завршила ■

ПОДНИКНИ
ЗАБАВНИК
5. 1. 2007.

ЗАБАВНИКОВЕ ЛОГИЧКЕ ЗАГОНЕТКЕ

РЕШЕЊА

1. КОЈА СЛОВА НЕДОСТАЈУ?

Први ред једнак је првој колони,
други другој и тако редом ■

В	С	А	Г	К
С	Е	Р	М	Н
А	Р	Л	О	С
Г	М	О	Ј	Р
К	Н	С	Р	Т

2. ПОПУНИТЕ МРЕЖУ

○	●	◐	□	■
□	■	○	●	◐
●	◐	□	■	○
■	○	●	◐	□
◐	□	■	○	●

3. ОДГОНЕТНИТЕ

Сваки број i појављује се тачно
 i^2 пута, $i = 1, 2, 3, 4, 5$ ■

4. УПОТПУНИТЕ НИЗОВЕ

? = 34, ? = 164 ■

5. КОЈИ КВАДРАТ УПОТПУЊУЈЕ НИЗ?

Обележите поља бројевима од 1 до 9.
Разлика вредности поља беле и црне
куглице увек је 2, те је тражени
квадрат С ■

6. ВРЕДНОСТ СИМБОЛА

⊗ = 2, ○ = 4, □ = 3, ◐ = 5 и ● = 8

7. УШТЕЂЕНО ВРЕМЕ

Пера је пешачио 55 минута ■

8. КУЋА И ЗЛАТНИЦИ

Први брат дао је 144, други 48,
а трећи 12 златника ■

Ко чита

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

тај и зна

ОДГОВОРИ:

1. 6, 2. 6, 3. а, 4. в, 5. а,
6. 6, 7. а, 8. в, 9. 6, 10. 6

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

79

ПОЛИТИКИН забавник / главни и одговорни
уредник Зефирино Граси. - Њир. изд. - Год.
1, бр. 1 (28. фебруар 1939)-год. 3, бр. 220
(4. април 1941); год. 14, бр. 1 (5. јануар
1952). - Београд : Политика Магазини,
1939-1941; 1952- (Београд : Политика АД). -
30 см

Недељно
ISSN 0032-339X = Политикин забавник
(Ћирилично изд.)
COBISS.SR-ID 16193794

РЕШЕЊА

АНАГРАМ

Манастир Фенек ■

АНАГРАМ

Ластин репак ■

УМЕТАЉКА

Зова, заова.

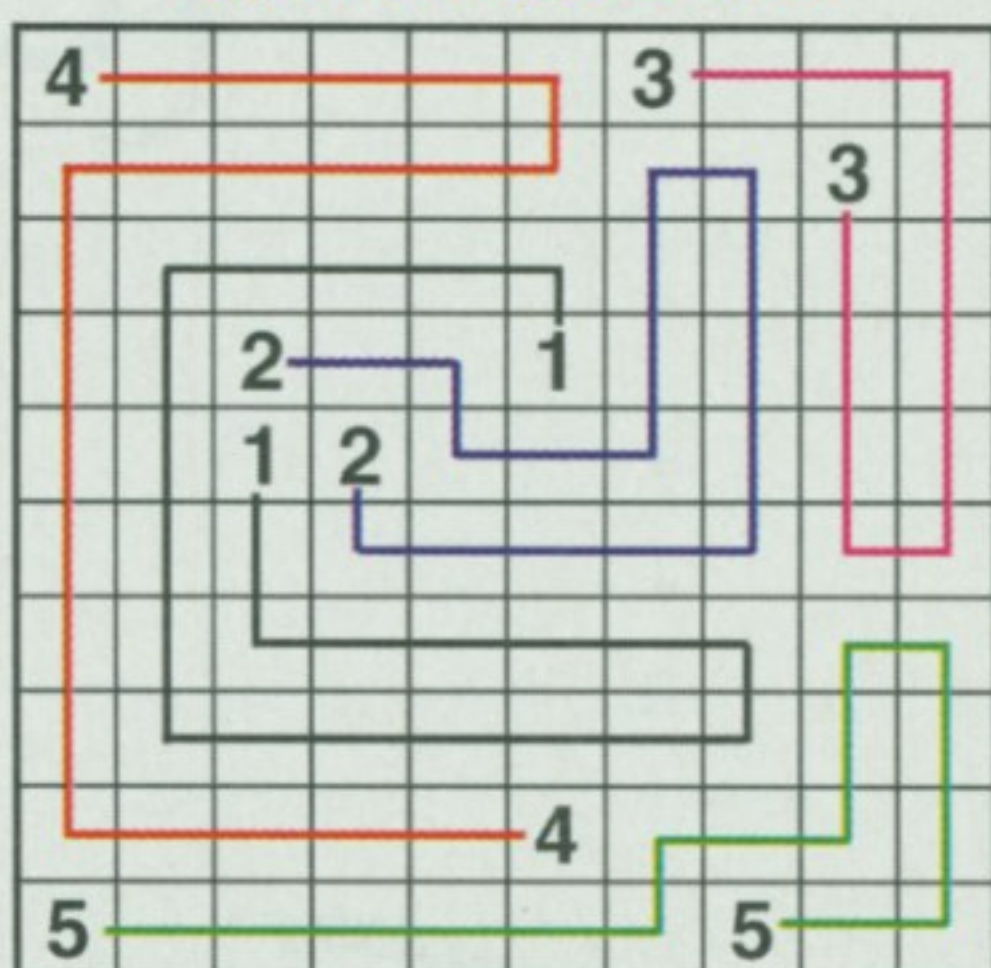
СТЕПЕНИЦЕ

Лос, јелен, тигар, вепар, лав (јелка,
бетон, талас, лидер, вагон, пешак,
лапор, запад, извор) ■

ОПИСНА ОСМОСМЕРКА

Аустрија, Пастернак, Турска,
самовар, грлица, балалајка, Оскар,
свиња, утисак, Сарајево, Сибир,
скакач, повреда, ривал, славуј,
опанак, Памела, виола, класа,
јабука, зубар, пушка, лакеј, справа,
гусле, романтичар,
ауто (Куала Лумпур) ■

ОД БРОЈА ДО БРОЈА

МАГИЧНА УКРШТЕНИЦА

Бока Которска, окршај, метал,
креол, педале, ашов, брк, рак, кал,
Бреша, сс, ој, брамани, А, т,
премети, аш, омекшати, Ела, ред,
Ани, дрен, стар, и, Ердут, Калас,
Алеути, Алекса Шантић ■

ЛОГОГРИФНИ РЕБУС

Карневал (карте, шал) ■

С. Б.

ствар по закону обавезно означавање имена

ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

БРОЈ 2865

YU ISSN 0032-339X

Први број „Политикиног Забавника“ изашао је
28. фебруара 1939. године

Генерални директор Срђан Јанићијевић

Заменик генералног

директора Јоахим Цаумзегел

Директор Матијас Вајмер

Главни и одговорни

уредник Зефирино Граси

Издаје

ПОЛИТИКА Магазини ДОО

Штампа

ПОЛИТИКА АД

Графички уредник

Горан Војиновић

Редакција

Слободанка Делибашић
Јасна Лукић
Петар Милатовић
Мирјана Огњановић
Јова Радовановић
Весна Ракић
Весна Софреновић

Техничка редакција

Бранислав Вукомановић
Зорица Милошевић
Јелена Попадић
Митра Тиљев

Секретаријат

Зорица Филиповић

Редакција

„ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК“
Македонска 29
11001 Београд, П. факс 124

Телефони

секретаријат 330-1452; 330-1456

техничка редакција

330-1454

центра

3373-111

претплата

330-1617

Огласни сектор

Македонска 29, 3373-349

Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

1 месец 387,00 дин. 3 месеца 1.160,00 дин.

6 месеци 2.317,00 дин.

Текући рачун код Комерцијалне банке

АД Београд: 205-97096-91

Наш нови текући рачун код RAIFFEISEN BANK

АД Београд је: 265-1100310005857-35

Претплату слати уз обавезну назнаку:

ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ

„ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

Обавештење о претплати можете добити на тел. 330-1617

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Полугодишња/возом: 109 EUR или противвредност
осталих валута. Полугодишња/авионом: I група –
Европа: 120 EUR. II група – Азија – Африка:
126 EUR. III група – Америка – Аустралија:
132 EUR или противвредност осталих валута.

ДЕВИЗНЕ УПЛАТЕ У EUR

(или противвредност осталих валута)
за иностранство вршити преко:

I DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT AM

MAIN DE, SWIFT-BIC: DEUTDEFF

Korisnička banka: 100 9363029 0000

RAIFFEISENBANK, Resavska 22, Beograd

SWIFT CODE: RZBJCSBG

Korisnik: CS73265100000002543779

POLITIKA MAGAZINI DOO Beograd

II COMMERZBANK AG, Frankfurt am Main,

Germany SWIFT CODE: COBADEFF

Korisnička banka: KOMERCIJALNA BANKA

AD, Beograd, Sv. Save 14

Serbia

SWIFT - BIC: KOBBCSBG

Korisnik: CS73205002000984500033

POLITIKA MAGAZINI DOO, Beograd

Makedonska 29, Beograd

Код уплате обавезно навести:

Претплата на лист Забавник

Копију уплате и адресу послати на:

ПОЛИТИКА Newspapers and Magazines

- 11000 Београд,

Булевар деспота Стефана 24/1,

Србија или на факс ++ 381 11 330-1234

Интернет адреса: www.politikin-zabavnik.co.yu

Е. пошта: politikin.zabavnik@politika.co.yu

НАСЛОВНА СТРАНА

ДУШАН ПАВЛИЋ

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

5. 1. 2007.

— шездесет пет

Dugotrajno mleko

bez konzervansa!

Zdravo mleko dugotrajno,
Sa svih strana jeste bajno
Sveže stiže s' ovog brega
Zlatni pehar krasi njega!

U Tetra Pak ambalaži
Ovo mleko svakog snaži!
Minerali, vitamini
Svi su tu i svi su fini.

Ne moraš ga kuvati
Ni na hladnom čuvati.
Konzervansa ovde nema
Dugotrajno bez problema!

Više daje, duže traje!

РЕКЛИ

СУ

НОВОЈ ГОДИНИ

Новогодишње вече.
Прави тренутак да се,
као и сваке претходне Нове године,
донесу нове одлуке.
Наредне недеље тим одлукама
већ може да се попловава
пут до пакла.

Марк Твен
амерички писац
(1835–1910)

За Нову годину не би требало
да пожелимо нову годину,
већ нову душу.

Гилберт Кит Честертон
енглески писац
(1874–1936)

Сваки човек требало би
изнова да се роди првог
дана јануара
и почне изнова,
неисписаном страницом,
чак и ако му се догоди
да је у међувремену морао
да отвори нову рупу на каишу.
Било би добро да првог јануара
сваки човек добије прилику
да се лицем окрене напред
и да не мора да брине
о стварима из прошлости.

Хенри Ворд Бичер
амерички теолог
(1813–1887)

Добро нам дошла Нова година
– нова шанса за нови почетак.

Опра Винфри
америчко ТВ лице
(рођена 1954)

Прошлогодишње речи
припадају
прошлогодишњем језику,
речи наступајуће године
чекају нове гласове.
Да би се означио крај,
треба створити
нови почетак.

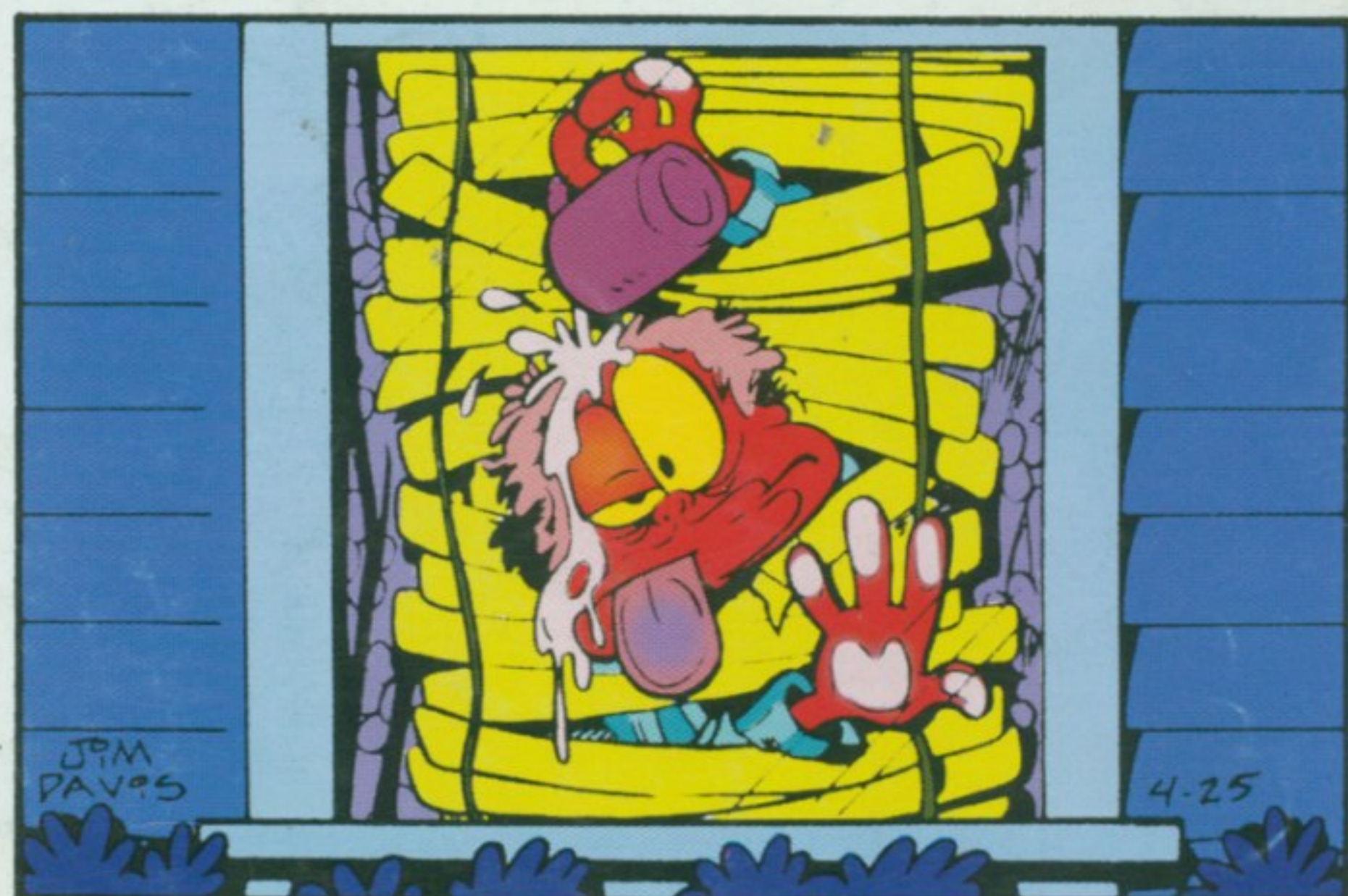
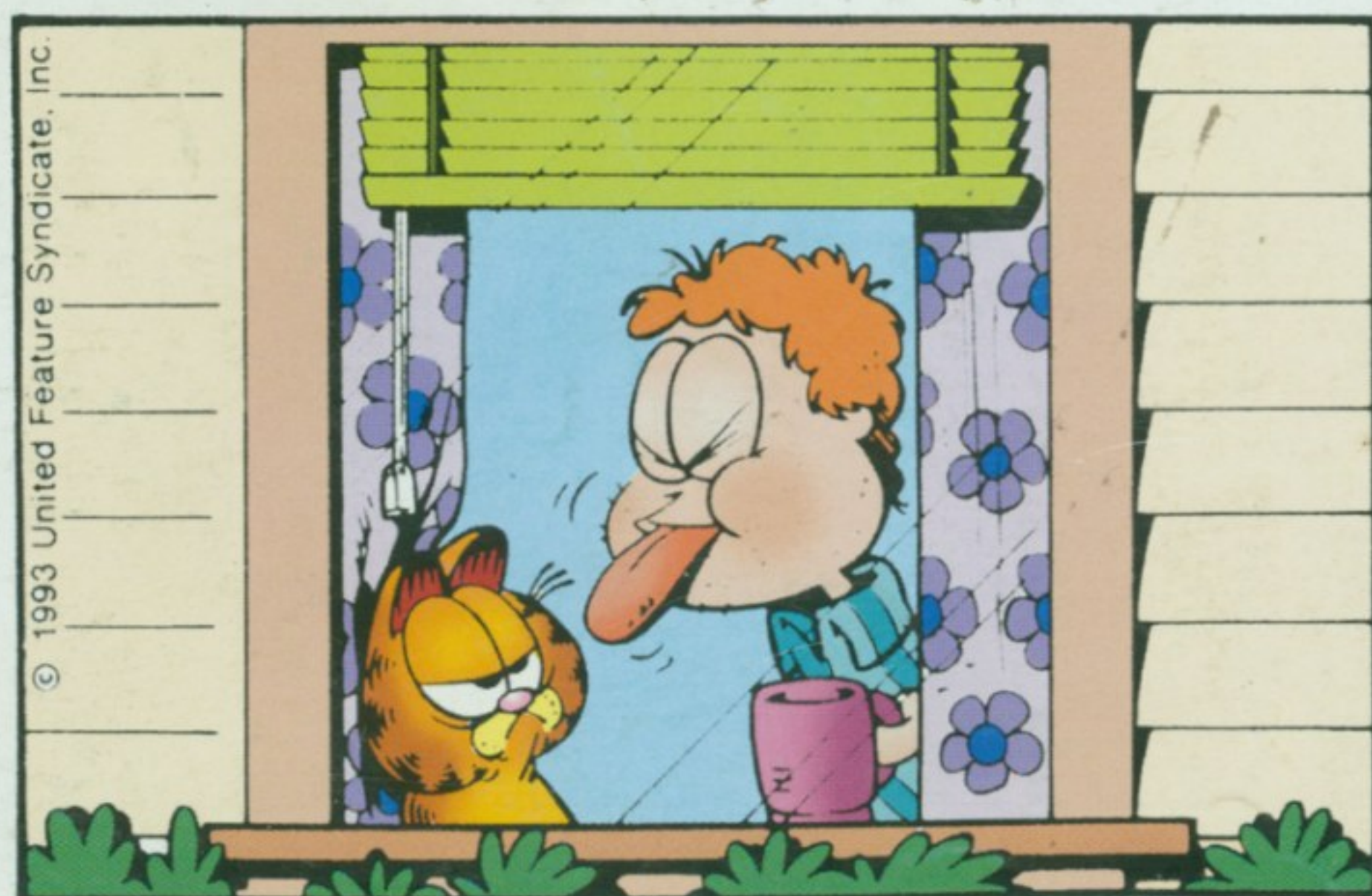
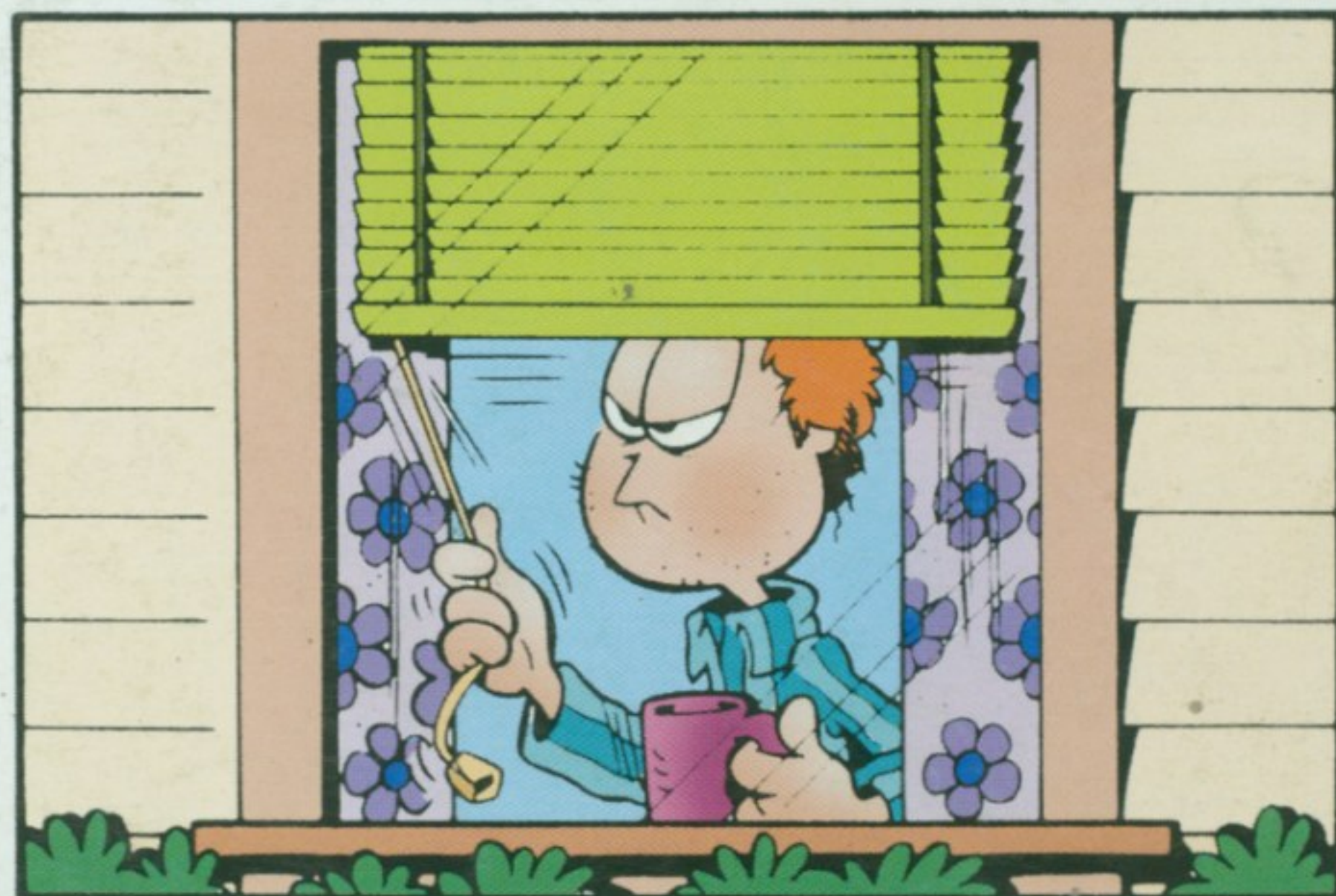
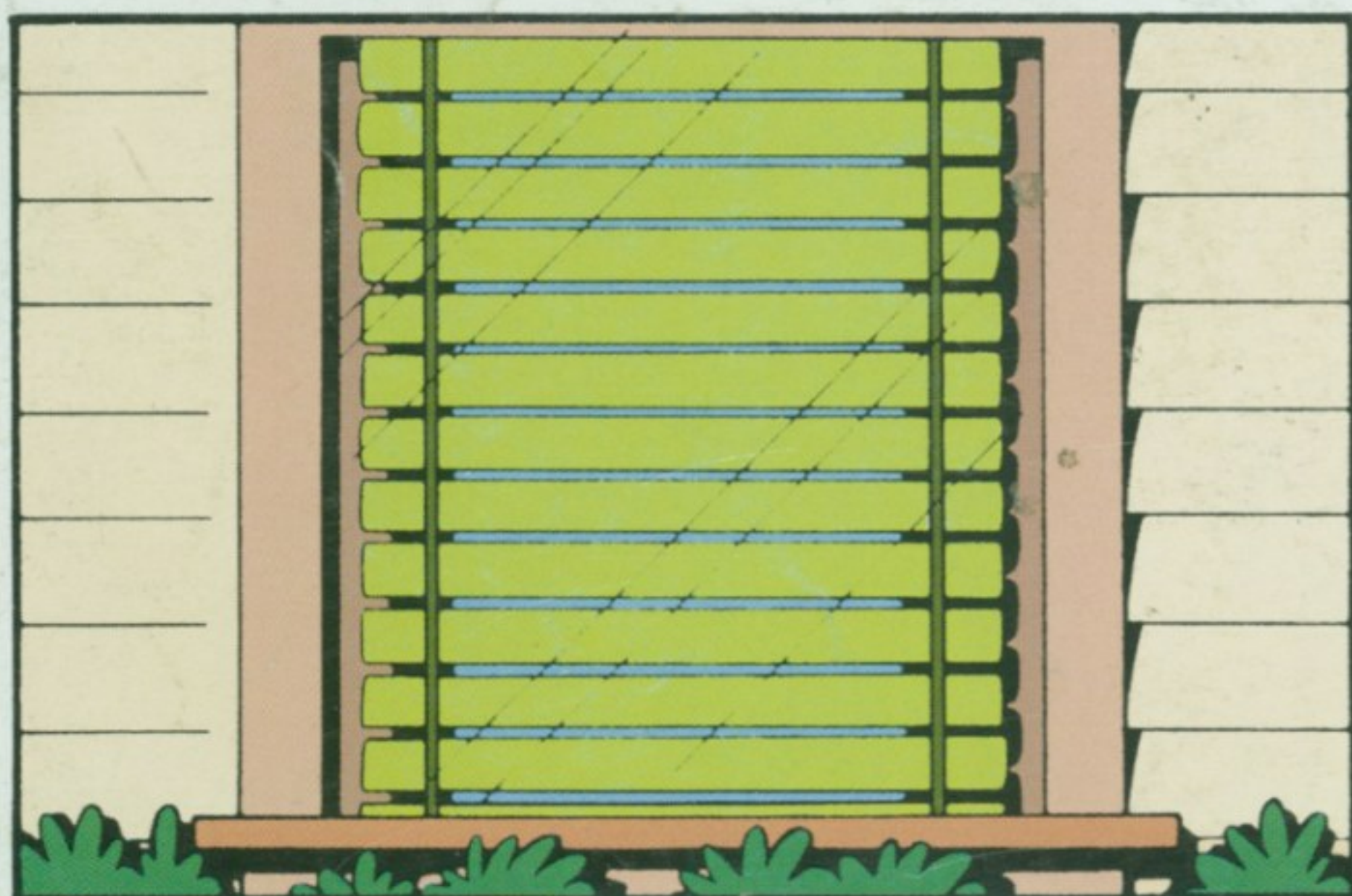
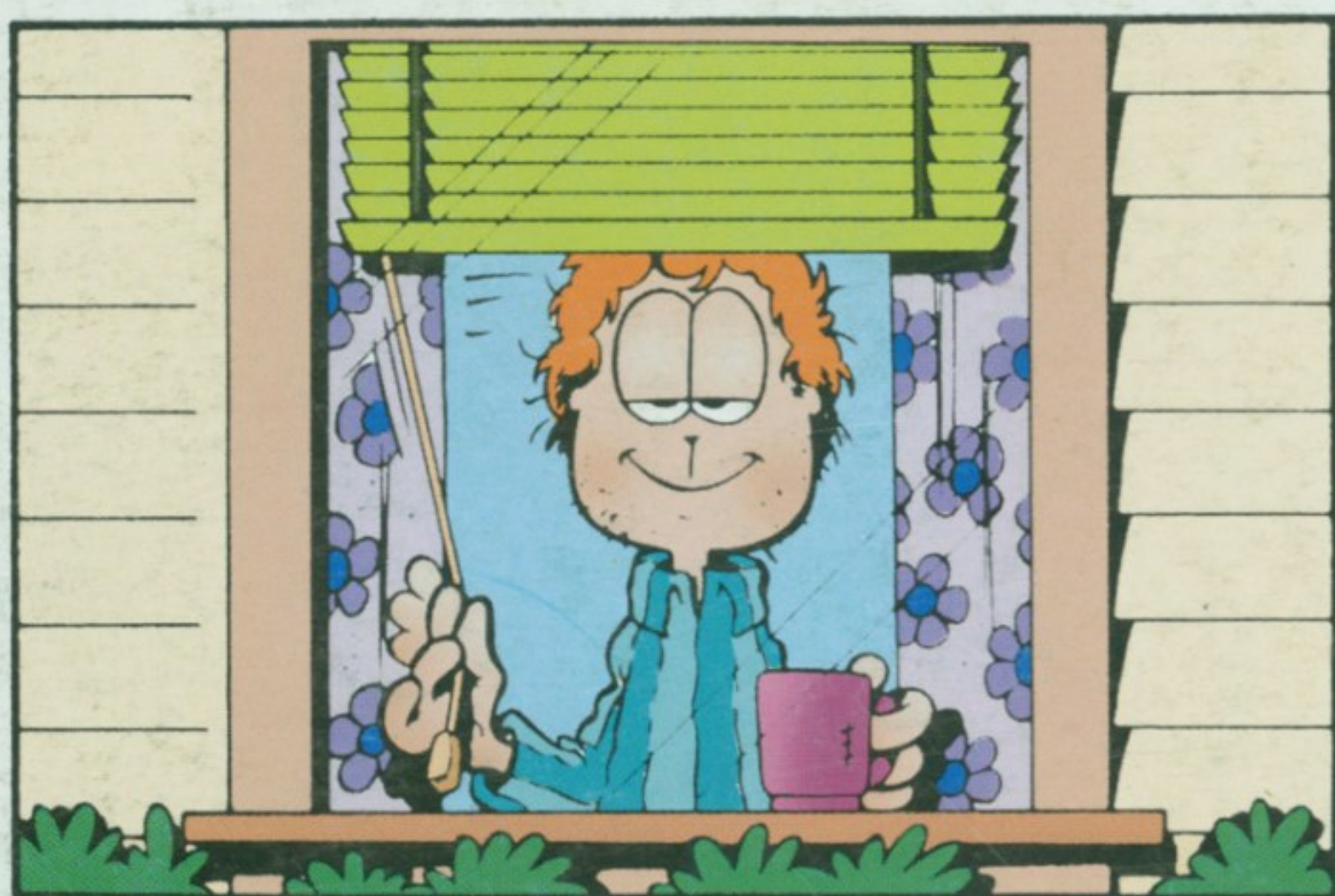
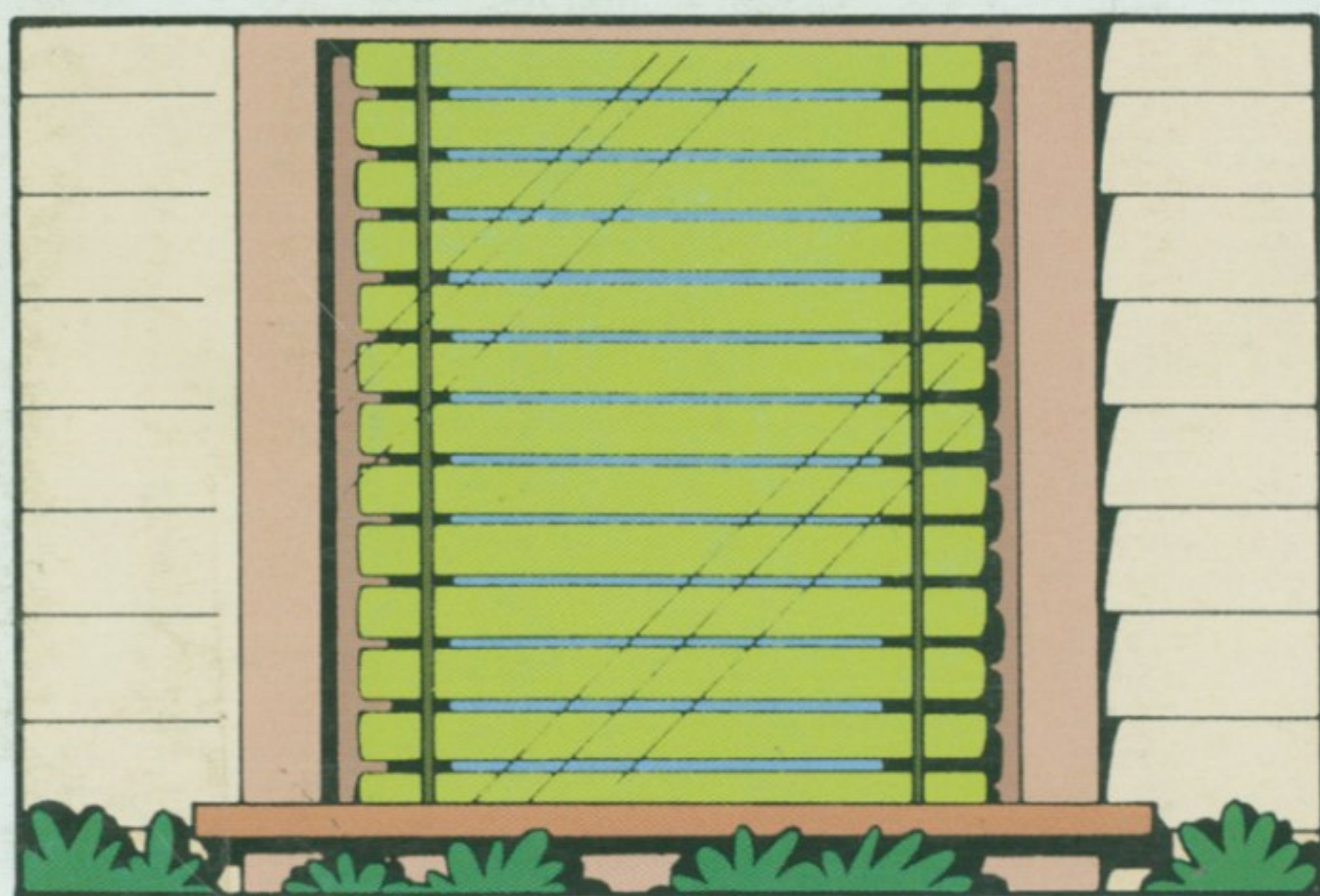
Т. С. Елиот
амерички књижевник
енглеског порекла
(1888–1965)

Новогодишње вече исто је као и свако друго:
не постоји застој у протоку времена, нити
тренутак потпуне тишине која одваја
претходних дванаест месеци од оних
наступајућих. Упркос томе, како се
спушта вече, ниједан човек нема
исте мисли као осталих ноћи.

Хамилтон Меби Рајт
амерички
писац
(1845–1916)

BY JIM DAVIS

ГАРФИЛД GARFIELD GARFIELD

© 1993 United Feature Syndicate, Inc.

JIM DAVIS

4-25